

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ
ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

« Εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνασθαι περὶ Πατρὸς. »

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Τί ἦτο ἡ Ἑλλάς πρὸ τοῦ ἀγῶνος, τί ἐγένεεν ἐπ' αὐτοῦ, οἷα ὑπάρχει σήμερον, τί ἦτο δυνατόν νὰ γείνη, ἐὰν κάλλιον ἐκυβερνᾶτο, καὶ παρατηρήσεις διασήμεων Εὐρωπαϊῶν συγγραφέων περὶ Ἑλλάδος.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

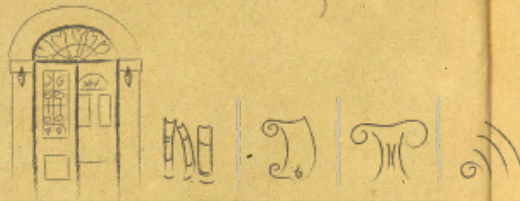
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ
ΗΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Φίλε

Εὐχαριστῶν σέ διὰ τὴν τύπωσιν τοῦ πρώτου μου ὑπομνήματος, Σο
πέμπω καὶ δεύτερον, καὶ σέ παρακαλῶ νὰ φροντίσῃς καὶ τὴν τούτου τύ-
πωσιν, ἀλλὰ κατ' ἴδιαν τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς μετα-
φράσεως, ἵνα μὴ δαπανῶνται πολλὰ χρήματα, διότι, ὡς καλῶς γινώσκεις
ἐν μὲν ταῖς Ἀθήναις κατεστράφη ἡ περιουσία μου ἕνεκα τῆς πρὸ ἐτῶν
πολλῶν γενομένης κατ' ἐμοῦ βανδαλικῆς καταδιώξεως καὶ τῆς τελείας
φυλακίσως· ἐνταῦθα δὲ ἐσώθην γυμνός.

Ἐν Σμύρῃ τὴν 21 Ἀπριλίου 1862.

Ὁ φίλος σου
Α. Ν. ΓΟΥΔΑΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ. 52. Φ5. 0006

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Μαρτίου ε. ε. ὑπομνήματος ἡμῶν ἐπικριθέσμεν
συντομώτατα τὰς κυριώτερας ἐκ τῶν παράνομων τῆς Κυβερνήσεως τῆς
αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος.

Πολλοὶ φιλέλληνες Εὐρωπαῖοι μετὰ τὴν ἀνάγκωσιν τοῦ ὑπομνήματος
ἐκείνου μᾶς παρατήρησαν, ὅτι ἔπρεπε νὰ εἰπωμέν τινα καὶ περὶ τῶν Κυβερ-
νητικῶν ἀποπημάτων, καθὼς ἐπίσης καὶ περὶ τοῦ τί ἦτο δυνατόν νὰ γεί-
νη ἡ Ἑλλάς, ἐὰν κάλλιον ἐκυβερνᾶτο. Μὴ ἐπαγγελλόμενοι τὸν πολιτικόν,
δὲν τολμῶμεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν τοιοῦτον ἔργον· ἀντὶ τούτου ὅμως κα-
θῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἐνταῦθα τὸ τί ἦτο ἡ Ἑλλάς
πρὸ τοῦ ἀγῶνος, τί ἐγένεεν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οἷα ὑπάρχει σήμερον· ἐπὶ τέ-
λους δὲ θέλωμεν προσθέσει καὶ πληροφορίας τινας περὶ Ἑλλάδος, αἷς καὶ
ἄλλοτε ἐδημοσιεύσαμεν.

Ἢ Ἑλλάς, καὶ ἰδίως ἡ Πελοπόννησος, ἐπαναστατήσασα κατὰ τῆς
Τουρκίας καὶ κατὰ τὸ 1769, καὶ ἀποτυχοῦσα, εἶχε καταστραφῆ τότε
σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν· ἄπειρα σιμὴν ἀβανῶν κατέστρεψαν διὰ πυρὸς
καὶ σιδήρου πᾶν τὸ προστυχὸν ἐμψυχόν τε καὶ ἄψυχον· μόλις οἰκογένει-
αὶ τινες εἶχον διασωθῆ τότε γυμναὶ εἰς τὰς νήσους καὶ παλικαρία τινα
εἰς τὰ ὄρη· τοῦτο δὲ εἶναι τὸσον βέβαιον, ὥστε πολλοὶ περιηγηταὶ τῆς
ἐποχῆς ἐκείνης ἰσχυρίζοντο, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶχεν ἐκλείψει τότε
καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἶχεν ἀντικατασταθῆ δι' Ἀλ-
βανικῆς.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι τοῦ 1821 μόλις παρήλθεν ἡμῶς αἰ-
ὼν· ἐν τῷ διαστήματι δὲ τούτῳ οἱ Ἕλληνες, καίτοι εὐρισκόμενοι ὑπὸ
τὸν καταστρεπτικῶν τῆς Τουρκίας ζυγῶν, ἐδυνήθησαν ὅμως διὰ τῆς
ἐπιμελείας καὶ τῆς νοήμοσύνης των καὶ τὰς οἰκίας των ν' ἀνοικοδομή-
σωσι καὶ περιουσίαν ν' ἀνακτήσωσι τσαούτην, ὥστε δι' αὐτῆς καὶ μόνης
ν' ἀναδεδιχῶσι πάντη αἴμασιν καὶ καταστρεπτικώτατον ἀγῶνα, νὰ ἐγ-
καρτερήσωσιν ἐπὶ ἐπτά ὄλα ἔτη, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ νικήσωσι. Τὸ περι-
στατικὸν τοῦτο εἶναι ἱκανόν, νομίζομεν, ν' ἀποστομώσῃ τοὺς ἰσχυρίζο-
μένους, ὅτι ἡ Ἑλλάς πρόωδευσεν ἀρκούντως καὶ ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν
τῆς αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος· χωρὶς νὰ θέλωμεν ν' ἀρνηθῶμεν
τὴν γενομένην καὶ σήμερον ἐν Ἑλλάδι· πρόοδον, ἣτις ὀφείλεται μόνον
εἰς τὴν ἰδιωτικὴν προσπάθειαν τοῦ ἔθνους, πιστεύομεν ἀδυστάκτως, ὅτι
τόπος, ὅστις καὶ κατὰ τὸν δέκατον ὄγδον αἰῶνα καὶ ὑπὸ τὸν καταστρε-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

πικώτατον τῆς τουρκίας ζυγὸν προήχθη μόνος του εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ πράξῃ θαύματα ἡρωϊσμοῦ καὶ καρτερίας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ἡδύνατο, ἐὰν καλῶς ἐκυβερνᾶτο, νὰ πράξῃ κατὰ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα καὶ πολιτισμοῦ ἐφάμιλλα θαύματα ἴσως μάλιστα διὰ τοιούτων θαυμάτων ἐδύνατο καὶ αὐθις νὰ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον, ὅπως ἐξέπληξεν αὐτὸν διὰ θαυμάτων ἡρωϊσμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος του.

Ἄλλως δὲ ἡ Ἑλλάς ἐπὶ μὲν τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἀγῶνος οὔτε ταμείον δημόσιον εἶγεν, οὔτε στρατὸν, οὔτε στόλον πολεμικόν, οὔτε ὄπλα, οὔτε πολεμοφόδια, οὔτε ὄργανισμὸν τινα οἷον δὴ ποτε, οὔτε Κυβέρνησιν. Μόλις δ' ἐκραγέντος τούτου, τὰ πάντα ἐπλασε, τὰ πάντα ἐπρομηθεύθη καὶ εἰς ἅπαντα ἐπήρηκε διὰ μόνης τῆς αὐταπαρήσεως καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν τέκνων τῆς. Δὲν εἶναι δὲ μικρὰ τὰ ποσά, ἅπερ ἐδαπάνησε τότε ἡ Ἑλλάς πρὸς διατήρησιν ἐπταετοῦς ἀνίσου πολέμου. Καθ' ἃς ἐλάβομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας ἡ Ἑλλάς διετῆρει τότε εἴκοσι πέντε χιλιάδας στρατοῦ καὶ ἑκατὸν πενήκοντα πολεμικὰ πλοῖα, φέροντα ὁμοῦ τρισχίλια περίπου κανόνια. Ἐὰν δὲ λογίσωμεν τὴν πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δαπάνην, ὅπως λογίζωσιν αὐτὴν σήμερον οἱ Εὐρωπαῖοι, θέλομεν πεισθῆ ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐδαπάνησε τότε μόνον πρὸς διατήρησιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἀνὰ τρεῖς ἑκατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος· εἰς ταῦτα δὲ πάντα, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ἀνάγκας μιᾶς ἐμπολέμου καταστάσεως τοῦ τόπου, ἡ Ἑλλάς ἐπῆρκει τότε μόνον διὰ τῶν ἐκουσίων ἐράνων καὶ συνεισφορῶν· διότι ἡ μικρὰ ἰκμὰς τῶν δημοσίων πόρων εἶχεν ἐκλήψει καθ' ὅλοκληρίαν, ἅμα ἐκραγέντος τοῦ πολέμου.

Καὶ τὸν μὲν στρατὸν τῆς ἐπλασε τότε ἡ Ἑλλάς ἐκ γεωργῶν, ἐκ ποιμένων, ἐκ τεχνιτῶν, ἐκ βιομηχάνων καὶ ἐκ τινῶν ὀλιγίστων λειψάνων τῶν ἀρχαίων ἀρματωλῶν ὡς ὄπλα δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐχρησίμευσαν κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ προχειρότερα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, οἷον τὰ βούκεντρα αἰ ἀξίνοι καὶ τὰ βόπκα· ἔπειτα δὲ, τὰ τῶν φουσεθέντων ἐχθρῶν. Πρὸς προμηθεῖαν δὲ πολεμοφοδίων ἐπεμψαν εἰς τὸ χωνευτήριον οἱ Ἕλληνες ἅπαντα τὰ οἰκιακὰ αὐτῶν σκεῦη, οὐδὲ τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν ἐξαιρουμένων. Καίτοι δὲ ἐκ τοιούτων στοιχείων σχηματισθεὶς ὁ στρατὸς τῆς Ἑλλάδος τότε, καὶ τοιοῦτον ὄπλισμὸν, καὶ τοιαῦτα πολεμοφόδια ἔχων, ἀλλ' ὅμως ὑπέστη τὰς ἐνδόξους πολιορκίας τοῦ Μετολογίου καὶ τῶν Ἀθηῶν ἐνίκησεν εἰς τὸ Πέτα, εἰς τὸ Δάλα, εἰς τὸ Μανάλι, εἰς τὸ Πολτσάραβον, εἰς τὴν Ἀμπλανήν, εἰς τὴν Ἀράχθάν, εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, ὅπου σώζονται ἔτι καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὡς τρόπαια ἀθάνατα τὰ ὅσα τῶν κατατραπηθέντων ὑπ' αὐτῶν ἐχθρῶν.

Ὡς πολεμικὰ δὲ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων τότε ἐχρησίμευσαν τὰ σιταγωγὰ, καὶ δι' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες κατέστρεψαν καὶ Ναυαρχίδας καὶ τρίκροτα καὶ δίκροτα δι' αὐτῶν ἐνίκησαν πολλάκις στόλους ὀλοκληροῦς τε

στῶν συνάμα Μωαμεθανικῶν Κρατῶν, δηλαδὴ τοὺς τῆς Τουρκίας, τοὺς τῆς Αἰγύπτου, τοὺς τῆς Τύνιδος καὶ τοὺς τῆς Ἀλγερίας.

Ἐκ τοῦ προχείρου δὲ συνέστησαν καὶ Κυβέρησιν, ἥτις, καὶ ἂν μὴ ἦτο ἡ ἠθικωτέρα καὶ δικαιότερα Κυβέρησις τοῦ κόσμου, δὲν ἦτο ὅμως καὶ ἄτιμος, οὔτε κακοήθης, οὔτε προδοτικὴ, οὔτε συστηματικῶς ἀντικειμένη εἰς τὴν ἐθνικὴν γνώμην, ὅπως πολλάκις ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου καὶ ἀπειράκις συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ ἡ συνταγματικὴ Κυβέρησις τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος.

Τὴν Κυβέρησιν τῆς Ἑλλάδος τότε δὲν ἀπετέλουν μὲν νομομαθεῖς καὶ μεγάλαι παιδείας ἄνδρες, ἀλλὰ τίμιοι πατριῶται, τοὺς ὁποίους ἐκ τοῦ προχείρου εὑρισκε τὸ ἔθνος ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

Τοὺς στρατηγούς τῆς Ἑλλάδος τότε οὔτε ἐκ τῆς Εὐρώπης μστεκόμισεν, οὔτε ἐν στρατιωτικοῖς σχολαῖσις ἐμόρφωσεν· ἀλλ' ἕνας Καραϊσκάκης, ἀπὸ ἀπλοῦς ὄπλοφόρος τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἀνεδείχθη στρατάρχης τῆς Ἑλλάδος· ἕνας Γριζιότης ἀπὸ ἀπλοῦς ποιμὴν, ἀνεδείχθη στρατηγός· καὶ ἕνας ἀπλοῦς πλοίαρχος ἐμπορικοῦ πλοίου ἀνεδείχθη γόλαρχος. Ἄπαντες δὲ οὗτοι, καίτοι ἀμαθεῖς, αὐτοχειροτόνητοι, καὶ, οὕτως εἶπεῖν, αὐτοδοίκτητοι ὄντες, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας ἐνίοτε ἐπαρκοῦντες εἰς τὰς ἀνάγκας του πολέμου, ἐδόξασαν ὅμως πάντοτε τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα καὶ οὐδέποτε κατεδέχθησαν νὰ μετέλθωσιν ἐν ἐστρατεία, ὅσα μετῆλθον οἱ στρατηγοὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ὄθωνος, οἱ πεμφθέντες κατὰ τὸ 1854 εἰς Ἡπειροὺς καὶ Θεσσαλίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων· οὐδ' ἐπῆλθε ποτὲ εἰς αὐτοὺς ἡ σατανικὴ ἰδέα νὰ ἐξαγοράζωσι τὰς νίκας διὰ τῆς διαφθορᾶς, ὅπως ἐγένετο τελευταῖον πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Ναυπλίου.

Δημογέροντες καὶ βουλευταὶ ἐξελέγοντο τότε ὑπὸ τοῦ λαοῦ οὐχὶ οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς πρόσωπα, καὶ ταῦτα μάλιστα μὴ Ἑλληνικὴν καταγωγὴν ἔχοντα, οὐδὲ πάντῃ ἄσπιλα καὶ ἀναμάρτητα ὄντα, ὅπως ὁ νόμος ἐθεώρησεν αὐτὰ· ἀλλ' οἱ ἄνδρες τοῦ λαοῦ, οἱ διὰ πάσης θυσίας θηρούοντες τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, οἱ ἀναδείξαντες αὐτὸν ἀπὸ δούλου ἐλεύθερον, οἱ ἐκλύσαντες εἰς αὐτὸν τὴν συμπάθειαν σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Οἱ τοιούτοι ὅμως σήμερον, ἂν που προταθῶσιν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ὑποψήφιοι Δῆμαρχοι ἢ βουλευταὶ, κηρύσσονται ἀμέσως ἀναρχικοὶ, φιλακίζονται, ἐξορίζονται, καὶ καταστέφονται, ἵνα μὴ τις τολμήσῃ ποτὲ καὶ ἐπιθυμήσῃ τι ἐναντίον τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Ὄθωνος· προτιμῶνται δὲ ἀντ' αὐτῶν οἱ μόνον προσὸν ἔχοντες τὴν παρ' αὐτῶν μόνον ἐφθεινὰ πωλομένην ἀρραβωνίαν· πρὸ αὐτῶν μόνον ὁ Ὄθων θέλει νὰ ὑπηρετήσῃ· πρὸ αὐτῶν καὶ πρὸ τῶν τοσοῦτον δὲ ζηλάτουπος εἶναι, ὥστε εἰς οὐδένα ὑπονοῶν καὶ εἰς οὐδένα ἀνώτερον τοῦ Κράτους ὑπάλληλον χαρίζεται ποτὲ τὴν πρωτοβουλίαν προτάσεώς· τινος περὶ διορισμοῦ ἢ παύσεως ἢ καὶ ἀπλῆς μετεθέσεως ὑπάλληλου τινός· αὐτός μόνος παύει καὶ διορίζει καὶ

Νομάρχας και βουλευτάς και εισαγγελείς και δικαστάς, και δημάρχους και παρόδρους, και προέδρους δημοτικῶν συμβουλίων, και δεσμοφύλακας και κλητῆρας· ἐάν δέ τις ὑπουργός ἤθελε τολμήσει πατέ ν' ἀπειθῆναι αὐτῷ παρατήρησιν τινα περί ἐλαττώματος ἢ ἀναρμοδιότητος ὑπαλλήλου τινός, ἢ αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότητος ἀντιπαρατήρησι στερεωτύπως ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ ἐλαττώματα τοῦ περι οὗ ὁ λόγος ὑπαλλήλου ἐνδέχεται νά ἦναι ἀληθῆ, ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος οὗτος εἶναι ἀφωσιωμένος· ἀδιάφορον δὲ ἀν ἦναι κλέπτης ἢ ληστής, ἢ δολοφόνος ἢ ἀπαταιών, ἢ Μεγαλειότητος του εἰς μόνην τὴν ἀφοσίωσιν ἀποβλέπει και ταύτης μόνης τὰ πλεονεκτήματα εἶναι ἱκανοὶ νά ἐκτιμῆσων αὐτός τε και ἡ ἀξία αὐτοῦ σύζυγος· ἔνεκα δὲ τούτων ἡ Μεγαλειότης τῆς ἠνέχθη νά συγχωρήσῃ και με δολοφόνους· ἀμφοτέρω δὲ οἱ βασιλικοὶ σύζυγοι ἠνέχθησαν και νά συμπάγῃσι και νά συνεμβυθήσῃσι και με κλέπτας και με ληστές. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νά θελήσῃ τι ὁ βασιλεὺς ἐν Ἑλλάδι και νά μὴ ἐκτελεσθῇ· και εἶναι σπανιώτατον πρᾶγμα νά ἐνδώσῃ εἰς παρατήρησιν ὑπουργοῦ τινος ἔστω και τὴν νομιματάτην και τὴν δικαιοτάτην· τοῦτο ἰσχυροῦμαι με προσβολὴν τῆς βασιλικῆς του ἀξιοπρεπειας, και ὁ Μεγαλειότατος γινώσκει κάλλιστα νά διατηρῇ τὴν βασιλικὴν του ἀξιοπρέπειαν, καθὼς γινώσκει ἐπίσης νά διατηρῇ τὸν βασιλικὸν λόγον τῆς τιμῆς του. Παραδείγματα δὲ τούτων μνημονεύομεν δύο μόνον. Εὐθύ, με τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ναυπλίας ἡ Μεγαλειότης του, ἐπιθεωροῦσα ἐν Κορίνθῳ δύο λόγους, τσαούτην φροντίδα κατέβαλε πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς βασιλικῆς τῆς ἀξιοπρεπειας τότε, ὡς ἐπαύθη ἕνα ἕκαστον τῶν στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιθεώρει, και ἐπεμπε νά σφάζῃσι τοὺς ἀδελφούς των· βραδύτερον δὲ πρὸς διατήρησιν τῆς Βασιλικῆς τῆς ἀξιοπρεπειας εὐπρεστῆθη νά συνθηκολογήσῃ και με κακούργους, και ὑπεσχέθη αὐτοῖς διὰ βασιλικῶν διατάγματος ἐκδοθέντος τὴν 8]20 Μαρτίου, ε. ε., οὐ μόνον πλήρη ἀμνηστειαν, ἀλλὰ και ἅπαντα τὰ ἐπίγια και ἐπουράνια ἀγαθὰ, ἐάν οὗτοι διὰ καταλλήλων μέσων (δηλαδὴ διὰ προδοσίας και δολοφονίας) συντελέσῃσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς νομίμου! τάξεως ἐν τοῖς φρουρίοις Παλαμηδίου και Ναυπλίας.

Ὁ πάλαι ποτὲ αὐτάρχης τῆς και προθυπουργός Δ. Κριεζῆς προέτεινεν εἰς προβιβασμὸν ναυτικὸν τινα ὑπάλληλον, Γλυπιτὴν καλούμενον· ἡ Μεγαλειότης τῆς, ἐπιθυμοῦσα νά καταπατήσῃ μ' εὐλογοφανῆ τινα τρόπον τὴν ἀρχαιότητα τοῦ ὑπαλλήλου τούτου, παρετήρησεν εἰς τὸν προθυπουργὸν ὅτι ὁ Γλυπιτῆς δὲν γράφεται δι' ἐνός π. ἀλλὰ διὰ δύο. Μέχρις οὗτου δὲ δυνηθῶσι νά πληροφορηθῶσι παρὰ τοῦ ἐλλείποντος Γλυπιτῆ, ἐάν οὗτος γράφεται δι' ἐνός ἢ διὰ δύο π. παρῆλλον δύο μῆνες, και κατὰ τὸ διατάγμα τοῦτο ἡ Μεγαλειότης τῆς εὐρεν εὐκαιρίαν νά καταπατήσῃ τὴν ἀρχαιότητα τοῦ Γλυπιτῆ, και νά προβιβάσῃ ἀντὶ αὐτοῦ ἄλλον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἄπασαι αἱ Κυβερνητικαὶ πράξεις ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ ἐνός

προθυπουργοῦ, μέχρι τοῦ διορισμοῦ ἐνός κλητῆρος, γίνονται κατὰ τὴν ἰδιότροπον θέλησιν τοῦ Ὁθωνος, διὰ τοῦτο θά μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ ἀναγνώστης ν' ἀποδώσωμεν τοῦ λοιποῦ και εἰς ὅλας τὰ κυβερνητικὰς πράξεις τοῦ Ὁθωνος τὸν τίτλον τῆς αὐτοῦ Ὁθωνικῆς Μεγαλειότητος. Εἰς ὅλα ταῦτα ἴσως τις ἀντιτάξῃ τὴν συνενοχίαν τῶν ὑπουργῶν, συνυπογραφόντων τὰ διατάγματα τῶν παύσεων και τῶν διορισμῶν· ἀς μὴ λησμονήσωμεν ὅμως, ὅτι οἱ ὑπουργοὶ ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ὑπεύθυνοι, ὅπως ὄρισεν αὐτοὺς τὸ σύνταγμα· ἀς μὴ λησμονήσωμεν πρὸς τούτους ὅτι ἐ Ὁθων οὐδέποτε ὠνόμασεν ὑπουργοὺς τοὺς πλειονοψηφούντας ἐν ταῖς βουλαῖς· ἀλλὰ μόνον τοὺς ὑποσχεμένους νά ἐκτελῶσι τυφλοῖς ὄμμασι τὰς βελλήσεις του. Ἐάν δὲ ποτε ἠναγκάσθη νά διορίσῃ και τιμίους ὑπουργοὺς, τοὺς ἐπιβουλεύθη ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τοῦ διορισμοῦ των, ὅπως ἐπεβουλεύθη π. γ. τὸν Μαυροκορδάτον κατὰ τὸ 1841, 1844, και 1856, και ὅπως ἐπιβουλεύθη τὸν Κανάρην πρὸ τινῶν μνηδν.

Ἐπάλληλοι πρὸ τοῦ ἀγῶνος οὐδόλως ὑπῆρχον· ἐπ' αὐτοῦ δὲ αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις ἐξέλεγον τοὺς ἱκανωτέρους και τιμιωτέρους· ἐπὶ δὲ τῆς Συνταγματικῆς Κυβερνήσεως τῆς αὐτοῦ Ὁθωνικῆς Μεγαλειότητος δὲν ἔμεινεν ἐν τῷ Κράτει ἀτιμος, καταχραστής, κλέπτης, δόλιος, ἢ ἀπατεῶν, ὅστις νά μὴ προήχθη πρὸς κοινὸν σκάνδαλον εἰς τὰ ἀνώτερα μάλιστα ἐπίστε τοῦ κράτους ἀξιώματα· οἱ δὲ ἱκανοὶ και τίμιοι ἀναγκάζονται νά κρύπτωσι τὰς ἀρετὰς των, ἵνα ἀποφύγῃσι τὸν πέλεκυν τῆς ἐξουσίας. Μεταξὺ δὲ τῆς πληθῆος τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἀρκεῖ, νομίζομεν, νά μνημονεύσωμεν τῶν ἐξῆς τριῶν.

α.) Γιαννάκος τις Κυριακός, Ἀθηναῖος, διαβόητος ἐπὶ φαυλοβιότητι ἐν τε ταῖς Ἀθήναις και πανταχοῦ τῶν πόλεων εἰς ὅσας ἐκτός τοῦ Κράτους διέμεινε, γενόμενος ὑπήκοος ὀθωμανός· ἐν Κρήτῃ, ἵν' ἀποφύγῃ τὴν δικαίαν καταδίωξιν τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, διωχθεὶς κακὴν κακῶς και ἐκείθεν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Κρήτης Μουσταφᾶ-Πασα, μόλις ἐπανελθὼν ἐν Ἀθήναις, διορίσθη ὑπαστυνόμος· τεχνηέντως δὲ παραμερίσθη τότε και ὁ εὐπόλητος Ἀστυνόμος Πετροκόκκινος, ἵνα διευθύνῃ ὁ Γιαννάκος τὴν Ἀστυνομίαν τῆς Πρωτευούσης.— Ὅσα συνέβησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Ἀθήναις εἶναι ἀδιήγητα. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἀς μᾶς ἐπιτραπῇ νά διηγηθῶμεν τὸ ἐξῆς· μετέωχσεν ἐκ Σμύρνης εἰς Ἀθήνας τότε πλουσία τις οἰκογένεια, και καθ' ὅπως πλουσίον τῆς Αὐστριακῆς πρεσβείας· ἐν μὲν νικτὶ ὁ ὑπαστυνόμος Γιαννάκος, συνωδύμενος ὑπὸ Ἀστυνομικῶν κλητῆρων, ξεγυμνῶναι τὴν Σμυρναϊκὴν οἰκογένειαν· ἤθελε δὲ καλῶς ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἵνα μὴ ἔβλεπεν ἰδίως ὄμμασι αὐτόν τε και τοὺς ἄστυνομους κλητῆρας· ἀλλὰ ἐκείνοντας ὁ πρέσβυς τῆς Αὐστρίας κύριος Πρίνσιπ Οὐαγιάν προῖον ἄλλοι· ὁ δὲ Γιαννάκος καταδικασθεὶς ἐπαύθη μὲν τότε τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ἵνα λάβῃ μετ' οὐ πολὺ Βασιλικὴν χάριν και ἵνα μισθοδοτητῆι ἐκτοτε μέχρι τῆς σήμερον μιστικῶς ὡς κατασκοπος ἢ ὡς

λαζαρώνας· τοῦτο δὲ καὶ ὁ διωρισμός του μετ' οὐ πολὺ ὡς ὑπαστυνόμου Παιραιῶς, ἐγένοντο κατ' ἐπίμονον αἴτησιν τῆς Αὐτοῦ Ὁθωνικῆς Μεγαλειότητος.

β') Δημητριάδης τις Καρίστιος, γραφεὺς εἰρηνοδικείου, δύο φέρων ἐν τοῖς ὤμοις του δικαστικὰ βουλευμάτα, τὸ μὲν πρῶτον ἐγένετο διὰ τῆς λόγῃς βουλευτῆς ἐξυβρίσας δὲ ὡς τοιοῦτος ἀπὸ τε τοῦ βήματος καὶ διὰ τοῦ τύπου, πᾶν ὅ,τι καλὸν εἶχε τὸ ἔθνος, καὶ ἰδίως τὸν ἐπὶ τῆς κατοχῆς πρωθυπουργὸν Κύριον Μαυρογορδάτον, καὶ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ Κανάρην, Ἀργυρόπουλον, Ψίλαν καὶ Καλέργην, διωρίσθη πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεών του τούτων διευθυντῆς τῆς Ἀστυνομίας· ἐπ' αὐτοῦ ἐγένοντο πολλὰ, ἐπ' αὐτοῦ ἀπίθανον εἰς τὰ βεβηρωτήρια καὶ ὁ Μαῦρος, οὐτινος ἐμνημονεύσαμεν ἐν τῷ πρώτῳ ὑπομνήματι· ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἄπειροι οἰκογένεια Ἀθηναῖκαί μιν πρῶταν ἐξετέθησαν εἰς τὸ ὑπαιθρον, διότι ὁ διευθυντῆς τῆς Ἀστυνομίας Δημητριάδης κατεδάφισεν ἄνευ προσηθείας τινὸς ἀποζημιώσεως τὰς οἰκίας των, πρὸς καλλωπισμόν! δῆθεν τῆς πόλεως.

γ') Ἰωάννης τις Μουντζουρίδης, ἀπὸ γραμματεὺς τοῦ διοικητικοῦ δικαστηρίου, ἐγένετο εἰρηνοδικῆς μετ' οὐ πολὺ δὲ διωρίσθη δικαστῆς καὶ ἀνακριτῆς ἐν Πάτραις· ἐκεῖ ἐπαύθη ἐπὶ ἑξ μῆνας, ἔνεκα ὑπεξαιρέσεως καὶ δωροδοκίας· μετ' οὐ πολὺ ὅμως χάριν τῶν ἀρετῶν του τούτων διωρίσθη εἰσαγγελεὺς· τὸ μὲν πρῶτον ἐν Μεσολλογίῳ ἀναπτύξας δ' ἐκεῖ τὰς μνημονευθείσας ἀρετάς του, (περὶ ὧν ἐγένετο κατὰ τὸ 1861 ἐν τῷ ἐφετείῳ Ἀθηνῶν καὶ ἡ πολυβύλλητος τοῦ Φακῆ δίκη, καθ' ἣν ὁ Μουντζουρίδης οὔτε κατηγορούμενος ἦτο, οὔτε ἔνοχος ἐκηρύχθη, ἀλλ' ἄπικρα ἡ κοινωμία εἴκασεν εὐλόγως τότε τὸν ἔνοχον, καὶ μάρτυρας τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἐπικαλούμεθα τοὺς πρεσβευθέντας πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων) προεβίβασθη ἔνεκα τῶν ἀρετῶν του τούτων εἰσαγγελεὺς τῆς πρωτευούσης, καὶ ἤδη δικνέμει ἐκεῖ τὴν δικαιοσύνην, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος γινώσκει τοῦτο. Τοιοῦτοι δὲ κατὰ δυστυχίαν εἶναι καὶ οἱ πλείστοι τῶν εἰσαγγελέων τοῦ Κράτους· Ἡ δὲ λέξις εἰσαγγελεὺς Γαλλικτὶ μεταφράζεται, ἐπίτροπος τοῦ Βασιλέως· ἀμφιβάλλομεν δὲ ἂν οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης ἐνασμενίζονται πολὺ νὰ ὀνομάζωσι προσφιλῆ αὐτῶν ἐξάδελορον ἡγεμόνα, ἔχοντα τοιοῦτους ἐπιτρόπους, οἷος εἶναι ὁ διαβόητος Μουντζουρίδης.

Περὶ δὲ τῆς ἠθικῆς τῆς ἑλληνικῆς κοινωμίας πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ μετ' αὐτὸν, ἡ καὶ σήμερον ἔτι καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικὰς ἐπικρατίας, βεβηῶς δὲν ἀποκείται εἰς ἡμᾶς, Ἕλληνας οὕτως, νὰ εἰπώμεν πολλὰ ἐντυχῆ· παρ' ὁμοιολογούμενον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ καλὴ πίστις εἰς ἅπαντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς καὶ σήμερον ἔτι εἶναι εἰς τὸν ὑψίστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη. Ἀπλοῦς ἀγωγεὺς ζῶων, ἡ πολλὰκις καὶ ὁ ὑπέρτης αὐτοῦ, λαμβάνει πρὸς τῶν ἐμπόρων, ἄνευ τινὸς ἀποδεί-

ξίως παραλαβῆς μεγάλας ποσότητας χρημάτων εἰς δέματα ἐσφραγισμένα, ἵνα μετακομισθῇ αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον μέρος· οὐδὲν δὲ σχεδὸν ὑπάρχει παράδειγμα σφετερισμοῦ τοιούτων χρηματοδεμάτων· κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καὶ οἱ πλοίαρχοι μετεκρίμζον πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἑκατομμύρια ταλλήρων ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης πρὸς προμήθειαν αἰτου. Ὁ δ' ἔμπορος πωλεῖ τὰ ἐμπορεύματά του, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις, σχεδὸν πάντοτε ἐπὶ πιστώσει· μόνην δὲ ἐγγύησιν ἔχει τὴν ἐν τοῖς καταστήχοις αὐτοῦ σημείωσιν, ὅτι ἐπώλησε δηλαδὴ τὸσαύτης ἀξίας ἐμπορεύματα εἰς τὸν δεῖνα ἔμπορον. καὶ ὅτι θὰ πληρωθῇ κατὰ τὴν δεῖνα βραχείαν ἢ μακρὰν προθεσίαν· οὐδέποτε δὲ σχεδὸν οὔτε ὁ ἀγοραστῆς ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν πωλητὴν τὸ αἰτούμενον ποσόν, οὔτε οὗτος ἀπήτησε ποτὲ δις τὸ ἅπαξ πληρωθῆν, καὶ τοι οὐδεμιᾶς, ὡς εἰπώμεν, ὑπαρχούσης· ἐνυπογράφου ἀποδείξεως οὔτε τῆς πωλήσεως οὔτε τῆς πληρωμῆς.

Σπανιώτατα ὑπῆρξαν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, σπανιώτατα ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν τὰ μεμλετημένα καὶ διὰ μηδαμινὴν αἰτίαν γινόμενα κακούργηματα. Οὐδεὶς σχεδὸν Ἑλληνα καὶ οὐδεὶς Ἀνατολίτης πράττει τὸ κακὸν μόνον διότι εἶναι κακὸν, ἢ διὰ μηδαμινὴν ὠφέλειαν· τούναντίον μάλιστα ὑπάρχουσι παραδείγματα φιλανθρωπίας καὶ καλῆς, οὕτως εἰπεῖν, συμπεριφορᾶς καὶ μεταξὺ τῶν κεκρηγμένων ληστῶν, ἢ καὶ μεταξὺ τῶν πάσης τάξεως κακούργων. Διαβόητοί τινες λησταὶ ἐν Ἑλλάδι, οἱ Χονδρογιανναῖοι, συνελθόν ποτε πρὸς λήστευσιν χωρικῶν, φέροντα δέκα μόνον τάληρα καὶ ἀπερχόμενον ν' ἀγοράσῃ ἀροτῆρα βόα, ἐπὶ πληρωμῇ μὲν τῶν δέκα ταλλήρων, ἐπὶ πιστώσει δὲ τῆς λοιπῆς ἀξίας τοῦ βοός. Πεισθέντες δὲ περὶ τούτων ὅλων οἱ λησταὶ, οὐχὶ μόνον δὲν ἐλήστευσαν τὰ δέκα τάληρα, ἀλλὰ προσέθηκον καὶ ἕτερα εἴκοσιν, ἵνα δι' αὐτῶν ὅλων ἀγορασθῇ ὁ βοὺς τοῖς μετρητοῖς. Ἰσως δὲ φανώμεν ὑπερβολικοὶ, ἀλλ' ἰδίους ὄσιν ἡλούσαμεν περιηγητὰς Ἀγγλοὺς μάλιστα, ἐπιθυμοῦντας νὰ ληστευθῶσιν ὑπὸ τοιούτων Ἑλλήνων ληστῶν. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως ἐξέλειπεν ἡδὴ ἡ μάλιστα αὕτη ἀπὸ τῆς πατρίδος μας, καὶ δὲν θὰ λάβωσι τοιαύτην εὐχαρίστησιν οἱ περιηγηταί, ἂν δὲν γεννηθῇ ἡ ληστεία τεχνέντως ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως τῆς Αὐτοῦ Ὁθωνικῆς Μεγαλειότητος, ὡσπερ καὶ ἄλλοτε. Τοῦτο ἴσως θὰ φανῇ παράδοξον εἰς τοὺς μὴ γινώσκοντας τὴν Ἑλλάδα Εὐρωπαίους· βεβαιοῦμεν ὅμως αὐτοὺς μὲ τὸν θετικώτερον τρόπον, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ληστῶν ἐξωρμήθησαν εἰς τὸ κατὰ τούτον τοῦτο ἐπιτήδευμα εἴτε ἔνεκα καταπίσεως τῶν δημάρχων, τῶν χωροφυλάκων ἢ τῶν εἰσαγγελέων, εἴτε πρὸς ἐκδίκησιν ἀτομικῶν ἢ πολιτικῶν παθῶν· ὡς παραδείγματα δὲ μνημνεύομεν ἐνταῦθα τοὺς Χονδρογιανναῖους καὶ τοὺς διαβόητους ληστὰς Δαβέλην καὶ Μπελούλην, τοὺς ληστεύσαντας καὶ ἐντὸς τῆς Χαλκίδος ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα

τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκ τούτων οἱ μὲν πρῶτοι, φιλήσυχοι ὄντες, καὶ μεγά-
 λας μάλιστα προσενγκόντες ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐντίμους στρατιωτικὰς
 ὑπηρεσίας, ἐγένοντο λησταί, ἕνεκα καταπίεσεως τῆς ἀντιβασιλείας, ἥτις
 διέλυσε τότε τὸν δαφνοστεφεῖ Ἑλληνικὸν στρατὸν, καὶ ἐξέθεσεν εἰς τὴν
 πείναν καὶ εἰς τὴν γύμνωσιν ἥρωας ἀγωνιστάς· ὁ δὲ Δαβέλης καὶ Μπε-
 λούλης φιλήσυχοι ἐπίσης ποιμένες ὄντες, ὁ δεύτερος μάλιστα καὶ ἔγγα-
 μος, παρεξέστράφησαν εἰς τὴν ληστείαν, ἕνεκα καταπίεσεως τῶν χωροφυλά-
 κων, ἐξ ὧν εἷς ἐν Λεβιάδι προσέβαλε κτηνωδῶς καὶ αὐτὴν τὴν συζυγι-
 κὴν τιμὴν τοῦ Μπελούλη· ἐκ τούτου δὲ ἐρεθισθεὶς, οὗτος ἐγένετο ληστής,
 ἵνα τιμωρήσῃ τὸν ἀτιμάσαντα τὴν σύζυγόν του ἀξιοματικὸν τῆς χωρο-
 φυλακῆς· ἀπαξ δὲ γινόμενός τις ληστής ἐνοεῖται εὐκόλως ὅτι ἦτο ἀ-
 δύνατον νὰ ἐπανεῖλη εἰς τὸν εἰρηνικὸν βίον.

Πρὸ τοῦ ἀγῶνος λοιπὸν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος οὐδὲν εἶχεν ὀργανισμένον·
 ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τὰ πάντα ὀργάνισε. Πρὸ τοῦ ἀγῶνος οὐδεμίαν σχεδὸν
 εἶχε κακὴν ἔξιν ἢ φήμην, ἀλλ' ἐντίμως ὑπέστη τετρακοσίων ἐτῶν δου-
 λείαν, ἐντίμως καὶ ἡρωϊκῶς ἠγωνίσθη πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἐλευθεριῶν
 του, καὶ μετ' ἀπαραδειγματίστου ἐμπιστωσύνης ἐνεπιστεύθη τὴν τύχην
 του πρῶτον εἰς Ἑλληνα Κυβερνήτην τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν· ἔπειτα
 δὲ, εἰς τὴν διπλωματίαν τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ὁ μὲν Καποδίστριας διὰ τὰς ἀτακτικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς καὶ διὰ τὴν
 ἐξοχὸν ἰκανότητά του ἴσως θὰ ἦτο ὁ καλλίτερος ἀρχηγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ
 ἔθνους. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως καὶ τούτου καὶ ἐκείνου ὁ μέγας οὗτος
 ἀνὴρ δὲν εὐρέθη καὶ ἄμοιρος πολιτικῶν σφαλμάτων· ἀλλ' οὐχ ἦτοον διὰ
 μόνων τῶν μηδαιμῶν ὄντων πόρων τοῦ ἔθνους καὶ διὰ τινῶν ἐκτάκτων
 συνδρομῶν τῆς Εὐρώπης ὁ Καποδίστριας διετήρει στρατὸν, ἐξ εἰκοσι χι-
 λιάδων ἀνδρῶν συγκείμενον· καὶ στόλον, ἐξ ὀγδοήκοντα πολεμικῶν πλοίων·
 δι' αὐτῶν μόνων τῶν δυνάμεων ἀνεζωπύρωσε τὸν ἀγῶνα, ἐξέπρόρθησε προῦ-
 ρια, ἀνέκτησε πόλεις καὶ ἐνέπνευσε φόβον μὲν εἰς τὴν Τουρκίαν, ὑπόλη-
 ψιν δὲ καὶ συμπάθειαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Διὰ δὲ τῶν πόρων τοῦ ἔθνους
 ἀνήγειρος δημόσια καταστήματα· καθίδρυσεν πιστωτικὴν καὶ γεωργικὴν
 τράπεζαν· ἀπελύτρωσεν ἐκ τῆς Τουρκίας καὶ ἐκ τῶν περᾶτων ἐπὶ τῆς
 Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας αἰχμαλώτους· διέθρεψεν ἄρρᾶν· ἐνεψύχωσε
 τὴν γεωργίαν καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἔπραξε πρὸς εὐημερίαν τοῦ ἔθνους κατὰ
 τὸ διάστημα τριῶν μόνων ἐτῶν τσαυτά, ὅσα ἀναντιρρήτως δὲν ἐδυνή-
 θη νὰ πράξῃ ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Ὀθωνικῆς Μεγαλειότητος ἐν τῷ
 διαστήματι τριάκοντα ἐτῶν. Σπανιώτατα ὑπῆρχον τὰ κακουργήματα
 ἐπὶ Κυβερνήτου, καὶ, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, οὐδέποτε οὗτος ὑπέγραψε διά-
 ταγμα πρὸς ἐκτέλεσιν θανατικῆς ποινῆς. Βασίλειος ὅμως δαίμων ἐροθῆ-
 νηος τὴν Ἑλλάδα ἐσφαλμένοι πολιτικαὶ δοξασίαι, ἀτομικὰ πάθη, καὶ
 εὐρωπαϊκαὶ ἀντιζηλιαὶ ἐπέφερον τὴν καταστροφὴν ἀνδρός, δυνάμενου νὰ
 παιδαγωγήσῃ τὸ ἔθνος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ ὁ Κυβερνήτης.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ ἔθνος ἐνεπιστεύθη τὴν τύχην αὐτοῦ εἰς
 τὴν εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν· αὕτη δὲ, συμβουλευθεῖσα τὰ προσωρινὰ
 καὶ τὰ ἴδια μάλιστα ἐκάστης τῶν τριῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος ду-
 νάμεον συμφέροντα, καὶ οὐδόλως ἀποβλέψασα εἰς τὸ μέλλον, ἀνήγειρεν
 ἐν τῇ Ἀνατολῇ Κράτος, συγκείμενον μόνον ἐκ τοῦ πεμπτημορίου τῶν
 ἑλληνικῶν ἐκείνων ἐπαρχιῶν, αἵτινες ποταμοὺς αἱμάτων ἔχυσαν πρὸς ἀ-
 νάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των. Τὸν θρόνον τοῦ σπιθαμιαίου τούτου Κρά-
 τος ἡ διπλωματία προσέφερε πρῶτον ἄνευ τινὸς μάλιστα ἄλλης ὑπο-
 στηρίξεως εἰς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον τοῦ Σάξ Κοβούργου· ἀλλ' ὁ τί-
 μιος οὗτος ἡγεμὼν, καίτοι δεχθεὶς τὸ προσφερθὲν, καὶ δυνάμενος βε-
 βαιῶς νὰ πράξῃ θαύματα εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἰδὼν ὅμως ὅτι ἡ διπλω-
 ματία δὲν εἶχε σκοπὸν τότε τὴν δι' αὐτοῦ καὶ τὴν διὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ
 ἀνάπλασιν τῆς χώρας ταύτης, ἐνδοῦς ἴσως καὶ εἰς δολίαν εἰσηγήσει, καὶ
 παρητήθη μετ' οὐ πολὺ.

Ἡ συμπάθεια ὅμως ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ὑπὲρ τῶν Ἑλλή-
 νων, καὶ ἰδίως ἡ ἀγανάκτησις αὐτοῦ κατὰ τῆς διπλωματίας, ἠνάγκασαν
 αὐτὴν τέλος νὰ προσθέσῃ καὶ τεμάχια τινὰ ἐπὶ γῆς εἰς τὸ Βασίλειον τῆς
 Ἑλλάδος, νὰ ἐγγυηθῇ πρὸς πρόαγωγὴν αὐτῆς καὶ ἐξήκοντα ἑκατομμύρια
 φράγγων, καὶ νὰ προσφέρῃ τὸν θρόνον αὐτῆς εἰς τὸν πρίγγιπα τῆς Βαβα-
 ρίας Φριδερίκον Ὀθωνα, δεκαεπταετῆ τὴν ἡλικίαν ὄντα τότε, καὶ ἀνα-
 τρεπόμενον διὰ τὸ ἱερατεῖον.

Οὗτος δὲ, ἀποπτύσας πρὸς στιγμὴν τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπαγγελίαν,
 καὶ προσποιηθεὶς χάριν τοῦ βασιλικοῦ σέμματος, ὅτι ἐβαπτίσθη εἰς τὴν
 κολυμβήθραν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ὑπεσχέθη νὰ βασιλεύσῃ
 συνταγματικῶς. Κατὰ πόσον ὅμως ἐπραγματοποίησε τὴν Βασιλικὴν του
 ταύτην ὑπόσχεσιν ἀπεδείξαμεν διὰ τοῦ προηγουμένου ἡμῶν ὑπομνήμα-
 τος· ἐναυθα δὲ περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν ἐν συντόμῳ ὅτι οὐχὶ μόνον
 τὸν λόγον τῆς Βασιλικῆς του ὑποσχέσεως δὲν ἐτήρησεν, ἀλλ' οὔτε καὶ
 τοὺς ἐπισήμους ὅρκους του· διότι οὐδὲν ἄρθρον τοῦ συντάγματος, οὐδὲν
 ἄρθρον τοῦ δημοτικοῦ νόμου καὶ ἐν γένει οὐδένα νόμον καὶ οὐδένα κανό-
 να τῆς λογικῆς καὶ τῆς φύσεως ἐσεβάσθη.

Τὸν Βυζανδὸν πρίγγιπα Φριδερίκον Ὀθωνα συνόδευσαν εἰς τὴν Ἑλλά-
 δα, ὡς ἀνήλικα Βασιλεῶν, καὶ ἀντιβασιλεία Βαυβαρικῆ, καὶ στρατὸς Βαυ-
 βαρικὸς, καὶ σμήνος ἄπειρον τυχοδιωκτῶν πάσης τῆς Βυβαρίας. Μόλις δ'
 ἔλθων εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ὀθων, δὲν ἐλησμόνησε καὶ ὅτι ἦτο προωρισμέ-
 νος διὰ τὸ ἱερατεῖον τοῦ Δυτικοῦ δόγματος· ὅθεν ἀμέσως διέταξε διὰ
 τὰ **ΚΑΘΑΡΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗΡΙΑ** διάλυσιν τῶν μοναστηρίων τοῦ ἔθνους ἐκείνου,
 καὶ ἀποκλειστικὴν ὀρθόδοξον βασιλείαν νὰ προστατεύσῃ. Τὴν διαταγὴν ταύ-
 την παρὰ κολυμβήθραν ἀμέσως ἢ ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησις ἱερῶν
 εἰκότων, ἱερῶν ἀμφίων, ἱερῶν ποτηρίων, κανδυλῶν, πολυελέων, καὶ ἐν γέ-
 νει πάντων τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ πάσης τῆς περιουσίας τῶν μοναστη-

ρίων. Ἴσως ὑποθέσῃ τις ὅτι τὰυτὰ ἐγένοντο πρὸς θεορκεῖαν ἄλλης τινὸς ἐθνικῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ πολλοῦ γε καὶ δεῖ τὰ ἐκ τῆς δημοπρασίας τῆς κινήτης περιουσίας τῶν ὀρθοδόξων μοναστηρίων χρήματα κατεβροχθίσθησαν ὕπως καὶ τὸ μέγα δάνειον, ἔμειναν δὲ ἄθικτα μόνον τὰ μοναστήρια τῶν Δυτικῶν.

Πασιγνώστον δὲ εἶναι ὅτι παρ' ἅπασιν τοῖς Ἀνατολικοῖς λαοῖς καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς Ἑλλησι τὸ αἶσθημα τῆς φιλοτιμίας εἶναι ἔμφυτον, καὶ εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένον. Διὰ τὴν κερδίση δ' ἀρχαῖος Ἑλληνας φέροντο δάφνης, ἢ ἐλαίας, ἢ σελίνου, οὐδεμίαν πραγματικὴν ἀξίαν ἔχοντα, ἐθυσίαζε πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του. Διὰ τὴν λάβη δ' νέος Ἑλληνας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος δύο φυσικὰ δωρεὰν παρὰ τοῦ Καραϊσκάκη ἐπιπτεξίφηρης εἰς τὸ πῦρ τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἡ ἐγένετο ἐκεῖ ὀλοκαύτωμα τῆς φιλοτιμίας του, ἢ ἐπέστρεψε φέρον δύο καὶ τρεῖς ἐνίοτε κεφαλὰς ἔχθρῶν.

Ἄντι δὲ τὴν μεταχειρισθῆ ἡ ἀντιβασιλεία τὸ παντοδύναμον τοῦτο ἐλαττήριον τῆς φιλοτιμίας πρὸς παιδαγωγίην τῶν Ἑλλήνων, προὔτιμησε τὴν μεταχειρισθῆ τὴν κτηνώδη βίαν καὶ τὸν ἐξάνδραποδισμόν. Ὄθεν ἀμέσως συνέλαθε καὶ ἐφυλάκισεν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ὀπλαρχηγούς καὶ διασήμεους ἀνδρας, δύο μάλιστα ἐξ αὐτῶν, τὸν στρατάρχην Κολοκοτρώνην, καὶ τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν, κατεδίκασε καὶ εἰς θάνατον. Ἄπαντας δὲ τοὺς πολιτικούς ἀνδρας τοῦ ἔθνους ἀπεμάκρυνεν εἰς ἔντιμον ἐξορίαν, ἅπαντα δὲ τὰ ἀξιώματα τοῦ Κράτους διένειμεν ὡς λείαν εἰς Βαυαρούς. Δι' ἐπισήμου δὲ διατάγματος καθιέρωσεν ὡς γλώσσαν τοῦ τόπου καὶ τὴν Γερμανικὴν.

Πρὶν δὲ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὶν ἐγκατασταθῆ ἡ Βασιλεία διέθεσε κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ δάνειον καὶ μέγα μὲν μέρος αὐτοῦ κατεσπατάλευσεν εἰς ἐξόδα μεταβάσεως, εἰς ὀδοιπορικὰ ἐξόδα, εἰς μισθοὺς, εἰς ἐπιμίσθια, εἰς συντάξεις, εἰς σιτηρέσια, εἰς μερίδας στρατοῦ, εἰς ναύλους, εἰς ἀποζημιώσεις καὶ εἰς ἄλλα εἰδανικὰ καὶ γελοῖα μάλιστα ἐξόδα. εἶναι ἀπίστευτος ἡ γενομένη τότε σπατάλη, ἀλλ' ὅμως εἶναι βεβαίωτατον ὅτι ἐδίδοντο ἐκ τῶν ἑλληνικῶν χρημάτων εἰς Βαυαρικὰς οἰκογενεῖας συντάξεις οὐχὶ διὰ γενομένης ἀλλὰ διὰ μελλούσας ὑπηρεσίας.

Μέγα μέρος τοῦ δανείου κατεβροχθίσθη ὁ Βαυαρὸς τραπεζίτης Ἐίχτελ διὰ προμήθειαν μέρος αὐτοῦ ἐχρησίμευσε πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἐκ τῆς Τουρκίας ἐπαρχιῶν, καὶ μόλις τὸ δεκατημόριον αὐτοῦ ἐδαπανήθη ἐν τῷ τόπῳ καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς προαγωγὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς κοίτην τῆς βουλιμίας τῶν Βαυαρῶν ὥστε τὸ ἔθνος ἐπεφορτίσθη μὲ ἐν τερατῶδες δάνειον χωρὶς νὰ ὠφελῆται τελείως ἐξ αὐτοῦ ἢ δὲ ἀντιβασιλεία μετὰ τὸ μᾶθημα τοῦ τρόμου, ὅπερ ἔδωκε τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς ἐξορίας, ὡς δεύτερον μᾶθημα ἐδίδαξεν εἰς τὸ δυστυχὲς ἔθνος τὴν σπατάλην τοῦ δημοσίου πλοῦτου, καταβροχθίσασα τὸ μέγα ἐθνικὸν δάνειον.

Ἄπασαι αἱ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος ὡς πρώτιστον

καὶ ἱερὸν αὐτῶν καθῆκον ἐθεώρουν καὶ ὑπέσχοντο διὰ νόμων καὶ ψηφισμάτων τὴν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης πληρωμὴν τοῦ τε ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐθνικοῦ χρέους, τοῦ γενομένου ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος πρὸς δημιουργίαν τῆς Βασιλείας. Ἡ δὲ ἀντιβασιλεία οὔτε τὸ ἐξωτερικὸν χρέος τοῦ Λονδίνου ἀνεγνώρισεν, οὔτε τὸ ἐσωτερικὸν διαφόρων κοινοτήτων καὶ πολιτῶν, οὐδὲ καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν, τὴν ἐπὶ Κυβερνήτου συστηθεῖσαν καὶ οὕτω ἠνάγκασε τοὺς μὲν δανειστὰς τοῦ Λονδίνου νὰ κηρύξωσιν ἀδίκας τὸ ἔθνος ἀτιμὸν τὰς δὲ κοινότητας καὶ πολλοὺς πολίτας δανειστὰς νὰ λιμώττωσιν. Εἰς δὲ τὸ ἔθνος ἡ ἀντιβασιλεία διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐδίδαξε τρίτον τι πολῦτιμον μᾶθημα, τὸ τῆς ἀτιμίας καὶ γρεωκοπίας.

Ἄμα ἐγκατέστη ἡ ἀντιβασιλεία πρωτίστη καὶ σπουδαιότατη μάλιστα φροντίς ἐλήφθη πρῶτον μὲν, ἵνα κανονισθῆ ἐπισήμως ἡ στολὴ τῶν πολιτικῶν ὑπάλληλων· δεύτερον δὲ, ἵνα ὀρισθῶσιν αἱ βασιλικαὶ ἑορταί. Καὶ ὁ μὲν Νομάρχης ἔπρεπεν ἀφεύκτως πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ φέρη γολὴν, ἀναλογούσαν πρὸς τὴν τοῦ στρατηγοῦ ὁ δὲ ἐπαρχος, πρὸς τὴν τοῦ συνταγματάρχου καὶ ὁ πτωχὸς εἰρηνοδίκης, ὁ οὐδένα ὀρισμένον τότε πόρον ἔχων, γολὴν ταγματάρχου ἢ λοχαγαγοῦ· ἀλλοίμονον δὲ εἰς τὸν πολιτικὸν ἐκεῖνον ὑπάλληλον, ὅστις ἤθελε τολμῆσαι νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τῆς ἀντιβασιλείας ἀνεῦ ἐπισήμου πολυτελεστάτης στολῆς. Βασιλικαὶ δ' ἑορταί τὸ μὲν πρῶτον ὀρίσθησαν τέσσαρες, μετὰ δὲ τὴν ἄφιξιν τῆς Βασιλείας ὁ κατ' ἔτος περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι περὶ ἐθνικῆς τινὸς ἑορτῆς οὐδεὶς τῶν Βαυαρῶν ἐνήθυμήθη, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ 1838 ὀρίσθη μία ἐθνικὴ ἀντι ὀκτῶ κατ' ἔτος Βασιλικῶν.

Μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Βασιλείας ἅπαντες οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἦτο καὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ πηγαίνωσιν εἰς τοὺς βασιλικούς χοροὺς, φέροντες καὶ τὰς συζύγους ἢ καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἀλλοίμονον δὲ εἰς τὴν Ἑλληνίδα ἐκείνην, ἥτις ἤθελε τολμῆσαι νὰ πηγαίη εἰς δύο κατὰ συνέθειαν βασιλικούς χοροὺς, φέρουσα τὸ αὐτὸ ἔνδυμα· ἀμέσως ἡ Βασίλισσα ἢ ἡ μεγάλη κυρία τῆς αὐτῆς θέλει τῇ ἀπευθύνη χαριέντως τὰς ἐξῆς λέξεις « ἀγαπάτε πολὺ τὸ αὐτὸ φόρεμα » τοῦτο δὲ διὰ φιλοτίμου Ἑλληνίδας ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίπληξιν. Ἡ δὲ μὴ προσέλευσις γυναικῶν, πολυτελῶς μάλιστα ἐνδεδυμένων, εἰς βασιλικούς χοροὺς, συνεπάγει πρῶτον μὲν τὴν βασιλικὴν δυσμένειαν κατὰ τῶν συζύγων αὐτῶν· ἔπειτα δὲ, καὶ τὴν παῦσιν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἢ τοῦλάχιστον τὴν μετάθεσιν. Ἐκαστος δὲ βασιλικὸς χορὸς συνεπάγει εἰς τὸν οἰκογενεῖαν ὑπάλληλον δαπάνην, ἀναλογούσαν τοῦλάχιστον πρὸς τὸν μῆνα τὸν μισθὸν αὐτοῦ καὶ ἀπομένους ὁ οἰκογενεῖάρχης οὗτος πρέπει ἢ νὰ μὴ ζῆσῃ ἢ νὰ μὴ δαπανῆσῃ πρὸς διατροφὴν καὶ ἐνδυμασίαν αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενεῖας αὐτοῦ ἐπὶ τοσοῦτους μῆνας κατ' ἔτος, ἐφ' ὅσους χοροὺς θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ συγχορεύσῃ μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους, ἢ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΧ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

τουλάχιστον πρέπει να γείνη άτιμος, ώστε να ζή συνάμα και να συγχωρηθή με βασιλείς· χοροί δε τοιοῦτοι κατ' έτος δίδονται συνήθως εξ' Τὴν φροντίδα τῆς όνομασίας τοῦ μαθήματος τούτου άφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην.

Ἐξαντληθέντων ταχέως τῶν λευψάνων τοῦ δανείου καὶ μὴ κορεσθείσης ἔτι τῆς Βαυαρικῆς ἀδδρηγαίας, ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Ὀθωνικῆς Μεγαλειότητος κατέφυγε κατὰ τὸ 1841 καὶ 1842 εἰς οἰκονομίαν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπέλυσε τῆς ὑπηρεσίας πολλοὺς οἰκογενειάρχας ὑπαλλήλους, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθηγητάς καὶ διδασκάλους Ἑλληνας· δεῦτερον δὲ ἀφώπλισε τὰ λείψανα ἀμέσως εἰς χάλκινα νομίσματα· τοὺς δὲ γηραιοὺς θαλασσομάχους ἀπέπεμψεν εἰς τὰς οἰκίας των, ἵνα ἡσυχάζωσι λιμώττοντες· τὰ δὲ σκάφη παρέδωκεν εἰς βορὰν τῶν θαλασσιῶν σκωλήκων. Κατὰ τρίτον δὲ λόγον διέλυσε δύο ὕλας ἵππικου, πωλίσασα ἐπὶ δημοπρασίας ἀντὶ τῆς εὐτελεστάτης τιμῆς τῶν 20 ἢ 25 δραχμῶν ἵππους, τοὺς ὁποίους ὀλίγον πρότερον αὐτῆ ἡ ἰδία Κυβέρνησις ἠγόρασεν ἀντὶ πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων δραχμῶν. Τὴν φροντίδα τῆς όνομασίας τοῦ μαθήματος τούτου δὲν άφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην, διότι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ πᾶς τις ἄλλος ἔννοσι ὅτι τὸ μάθημα τοῦτο ὀνομάζεται μάθημα Οἰκονομίας. Τοιοῦτο δὲ μάθημα καθὼς καὶ τὸ τοῦ τρόμου, τὸ τῆς σπατάλης τοῦ δημοσίου πλούτου, τὸ τῆς ἀτιμίας καὶ τὸ τῆς χρεωκοπίας μόνον παρὰ τῶν Βαυαρῶν ἔμαθον οἱ Ἕλληνες.

Τὰ τοιαῦτα ὅμως μαθήματα, ἡ συστηματικῶς καὶ ἐκ προθέσεως γενομένη ἀντίστροφος χρῆσις τῆς ποινῆς καὶ τῆς ἀμοιβῆς, καὶ ἡ ἀθέτησις ἐπισήμων βασιλικῶν ὑποσχέσεων ἐγέννησε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1843. Μετ' αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ἀπέπεμψαν μὲν τοὺς διδασκάλους τῶν Βαβαρῶν, ἀλλὰ δὲν ἀπηλλάγησαν καὶ τῆς Βαβαρικῆς ἐπιβροίας. Δι' ὄρκων καὶ διὰ Βασιλικῶν ὑποσχέσεων ἐνόμισαν οἱ Ἕλληνες ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ στερεώσωσι τὰ δικαιώματά των, κ' ἐλησμόνησαν καθ' ὀλοκληρίαν, ὅτι οὐδεὶς ὄρκος, οὐδὲν συμβόλαιον, οὐδεμία ὑπόσχεσις εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ὑποχρέωσῃ τοὺς ἀτίμους καὶ μάλιστα τοὺς Ἰησουίτας, εἰς τὴν τήρησιν τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν ὄρκων αὐτῶν· ἐλησμόνησαν ἐπίσης οἱ Ἕλληνες ὅτι οἱ Ἰησουίται ὅσα προθύμως ὀρκίζονται τοσούτω καὶ ταχέως ἐπιποκοῦσι.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν λοιπῶν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἐβίασαν τὴν Αὐτοῦ Ὀθωνικὴν Μεγαλειότητα νὰ παραχωρήσῃ σύνταγμα, ὑπεχρέωσαν αὐτὴν μετ' ὄρκου νὰ τηρήσῃ αὐτό. Ἄλλα πῶν ἔτι καταρτισθῆ τὸ σύνταγμα ὁ Ὀθων, ἐκμεταλλευθεὶς τὸ κατὰ τῶν ξένων Βαυαρῶν δίκαιον μῖσος τῶν Ἑλλήνων ἐξηπάτησεν αὐτοὺς ν' ἀποπέμψωσι τῆς ὑπηρεσίας διὰ ψηφίσματος καὶ πολλοὺς ἄλλους πολυτίμους Ἕλληνας, τοὺς όνομασθέντας τότε ἑτερόχθοιτας. Δὲν εἶναι δὲ άγνωστοὶ οἱ τρόποι, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθη ὁ Βασιλεὺς τότε πρὸς σαγίνευσιν τῶν εὐπίστων Πα-

λοποννησιῶν καὶ τινῶν Ἀθηναίων, ἵνα διώξωσι τῆς ὑπηρεσίας τοὺς Χίους, τοὺς Φαριανούς, τοὺς Ἠπειρώτας τοὺς Θεσσαλοὺς, τοὺς Μακεδόνας καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς Φαναριώτας. « Ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι οὗτοι εἰς τὴν » ὑπηρεσίαν, ὑπέδειξεν ὁ τίμιος Βασιλεὺς εἰς τοὺς Πελοποννησίους καὶ » Ἀθηναίους, ἀδύνατον εἶναι νὰ μετεχειρισθῶ ὑμεῖς εἰς τὰ μεγάλα τοῦ » Κράτους ἄξιώματα· διότι οὗτοι καὶ ἰκανώτεροι ἡμῶν εἶναι καὶ μᾶλλον » ἐξητηχημένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν· βλέπετε ὅτι οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἀπέκτισεν » ἐν Ἑλλάδι τότῃν ἐπιβροήν, ὅσῃν ὁ Φαναριώτης Μαυροκορδάτος, ὁ Ἠ- » πειρώτης Κολέτης καὶ ὁ Ἐπτανήσιος Μεταξᾶς. Διὰ νὰ ζήσωμεν λοιπὸν » ἐν ἀρμονίᾳ καὶ ἰδίως διὰ νὰ προαγάγησθε ὑμεῖς, πρέπει νὰ διωχθῶσι » τοῦλάχιστον οἱ μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἑτερό- » χθοιτες. »

Μόλις δὲ καταρτίσθη τὸ σύνταγμα, ἡ Βαυαρικὴ αὐλή, θεωρήσασα αὐτό, ὡς μέγα δυστύχημα, συνεβουλεύθη περὶ τοῦ κατ' αὐτοῦ πρακτέου τὸν Βαυαρὸν διπλωμάτην Βαλαρστέιν· οὗτος δὲ δι' ὑπομνήματος, δημοσιευθέντος καὶ μὴ ἀναιρεθέντος, ἐγνωμάτευσεν περὶ τοῦ τὰ ἐξῆς. « τὸ σύνταγμα » μα τὰ μηδενισθῆ διὰ τοῦ συντάγματος, ὁ τόπος νὰ μετασχηματισθῆ » εἰς Βαυαρικὸν τιμῶριον διὰ τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἔθνος νὰ δαμιασθῆ » διὰ τοῦ ἔθρου. »

Ἀμέσως δὲ ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πρώτου συνταγματικῆς ὑπουργείου ἐφηρμόσθησαν πληρέστατα αἱ συμβουλαὶ τοῦ ὑπομνήματος τούτου. Πρωθυπουργὸς τότε ἔγενεν ὁ Μαυροκορδάτος· ὁ δὲ Κολέτης, καίτοι προσκληθεὶς, ἀπειποιήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ὑπουργεῖον Μαυροκορδάτου. Εἰς τὸν λίαν εὐπίστον τοῦτον διπλωμάτην ὑπέδειξεν ὁ Βασιλεὺς ὅτι ἵνα ὑπάρξῃ πλήρης συνενόησις μεταξὺ κυβερνήσεως καὶ βουλῶν, πρέπει νὰ εισέλθωσιν ἐν αὐταῖς, ὅσον ἔνεστιν ὀλιγώτεροι φίλοι τοῦ Κολέτου, μὴ θελήσαντος νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Μόλις δ' ἐξτέλεσε τὴν συμβουλὴν ταύτην τοῦ Βασιλέως ὁ Μαυροκορδάτος καὶ πίπτει τῆς πρωθυπουργίας κατασχυμένος μάλιστα δι' ὀχλαγωγίας, χαλκευθείσης ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βασιλέως καὶ ἐκτελεσθείσης διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Βασιλέως. Εὐκόλως δὲ εἰκάζει ὁ ἀναγνώστης, ὅτι τὸν Μαυροκορδάτον, οὕτω πεσόντα, διεδέχθη ὁ Κολέτης· οὗτος δὲ πρὸς ἐκδίκησιν, καὶ ἵνα ἀξιωθῆ κ' ἡ ὀλοκληρίαν τῆς εὐνοίας τοῦ Βασιλέως, οὐδ' ὡς βουλευτὴν ἠνέχθη ἐπὶ τῆς δευτέρας βουλευτικῆς περιόδου τὸν Μαυροκορδάτον, καίτοι ὑπὸ ὀκτώ ἐκλογικῶν περιφερειῶν ἐκλεγέντα· καὶ ἰδοὺ ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Βαλαρστέιν διὰ τὸ σύνταγμα διὰ τοῦ συντάγματος. Ὁ δὲ Βαλαρστέιν, ὁ δὲ Κολέτης, ἐντεκδίκησιν ἠνέχθη νὰ χαλκευθῶσι διὰ τῆς ξένης ἐπιβροίας διπλωμάτην ὑπουργεῖον Κολέτου δύο ἀποτυχοῦσαι ἐπιβροιαί, ἡ τοῦ ἀοιδήμου στρατηγοῦ Γριεζιώτου, καὶ ἡ τοῦ Βελέντζα. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἐφαρμογὴ καὶ τοῦ δευτέρου ἀξιώματος « ὁ τόπος διὰ τοῦ τόπου »

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1843 τρεῖς διεκρίθησαν ὡς στρατιωτικοὶ ἀρχηγοί· ὁ Καλέργης, ὁ Μακρυγιάννης καὶ ὁ Σπύρος Μήλιος. Μόλις πεσόντος τοῦ ὑπουργείου Μαυροκορδάτου, καὶ μηδενίζεται ὁ ἐπ' αὐτοῦ παντοδύναμος Καλέργης διὰ τοῦ Σπύρου Μήλιου, ὅστις, ὑπουργὸς μετ' οὐ πολὺ γενόμενος, τὸν μὲν Καλέργην κατέτρεξεν, ἀδεία βεβαίως βασιλικῆ, μέχρις ἐξοντώσεως· τὸν δὲ Μακρυγιάννην κατεδίκασεν εἰς θάνατον ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ συνωμοσίας καὶ τῇ ὑποσχέσει τοῦ Βασιλέως, ὅτι οὐχὶ μόνον ἡ ζωὴ ἀμέσως μετὰ τὴν καταδίκην θὰ χαριθῆ ἑῖς τὸν Μακρυγιάννην, ἀλλὰ θ' ἀποδοθῶσι καὶ ἅπαντα τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα· σηπομένου δὲ καὶ σήμερον ἔτι τοῦ Μακρυγιάννη ἐν τῇ ἀσημότητι καὶ μόλις ἐξεληθόντος τῶν φυλακῶν διὰ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Καλέργη ἐπὶ τῆς Ἀγγλογαλικῆς κατοχῆς, περιττὸν εἶναι νὰ ὑποδείξωμεν κατὰ πόσον ἐτήρησε τὸν Βασιλικὸν λόγον τῆς τιμῆς του ὁ Ὄθων. Περιττὸν εἶναι ἐπίσης νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Καλέργης, ὑπουργὸς γενόμενος τότε, κατεδίωξεν, ἀδεία βεβαίως βασιλικῆ, τὸν Σπύρον Μήλιον μέχρις αἵματος· τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔθρους.

Ταῦτα πράττων ἐν τῇ πρωτευσίᾳ ὁ Βασιλεὺς, δὲν ἠμέλησε βεβαίως καὶ τὰς ἐπαρχίας. Μία τῶν ἰσχυροτέρων ἐν Ἑλλάδι οἰκογενειῶν ἦτο ἀναντιβῆήτως καὶ ἡ τοῦ Μαυρομιχάλη. Δύο μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης τὸν Δημήτριον καὶ τὴν Φωτεινὴν παρέλαβεν εἰς τὴν αὐλὴν ὁ Βασιλεὺς, τὸν μὲν ὡς διαγγελέα τὸ πρῶτον, καὶ ὡς ὑπασπιστὴν ἔπειτα, τὴν δὲ ὡς κυρίαν τῆς αὐλῆς. Τὰς ὑψηλὰς δὲ ταύτας τιμὰς οἱ Ἕλληνες πληρώνουσι συνήθως ἀκριβᾶ, διότι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ὄθωνος, καὶ μεγίστη ἐθιμοταξία ὑπάρχει, καὶ οὐκ ὀλίγη πολυτέλεια καὶ ἀπειρος γλισχρότης περὶ τὴν μισθοδοσίαν τῶν αὐλικῶν· ἀλλὰ πρὸς καταδάμασιν τοῦ φρονήματος τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκογενείας δὲν ἦτο βεβαίως ἰκανὴ ἡ ἐντιμὸς πενία· πλησίον τῆς ἐπαρχίας τῶν Μαυρομιχαλέων κατώκει ἀσημὸς τις δικηγόρος εἰρηνοδικεῖου, υἱὸς τῆς Κορφιτάκαινας καλούμενος· οὗτος ἐκ τῆς ἀσημότητος ἐγένετο διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς ἐξουσίας πρῶτον μὲν βουλευτῆς, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπουργός. Καίτοι δὲ οὐδὲν ἔχων ἀτομικὸν πάθος κατὰ τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκογενείας· κατέτρεξεν ὅμως αὐτὴν, ἀδεία βεβαίως βασιλικῆ, μέχρις ἐξοντώσεως· τοῦτο προὐκάλεσε μὲν τὴν ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς Ἀθηνῶν δολοφονίαν τοῦ ὑπουργοῦ Κορφιτάκη, ἀλλ' οὐχ' ἤττον ὁ μὲν ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως Δημήτριος, συνοδευόμενος ὑπὸ χωροφυλάκων· ἡ δὲ Κυρία τῆς αὐλῆς Φωτεινὴ Μαυρομιχάλη, ὁ τύπος οὗτος τῆς ἀρετῆς, ἐδιώχθη διὰ νυκτὸς τῆς Αὐλῆς, συναποφέροντα καὶ μίαν συγγενῆν κατὰ τῆς τιμῆς τῆς συκοφαντίαν. Παραπλήσια τούτων ἐγένοντο καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἀλλαχοῦ· ἐνιαχοῦ μάλιστα τοῦτο ἐγένετο περιοδικῶς, ὅτε μὲν δηλαδὴ ὑπερίσχυε διὰ τῆς ἐξουσίας

ἢ μία φατρία κατὰ τῆς Ἑλλης, ἄλλοτε δὲ ἐνεδυναμούτο αὕτη κατὰ τῆς πρώτης· ὁ τόπος διὰ τοῦ τόπου, τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔθρους.

Ἡ Ἑλλάς, περιβεβρεχόμενη πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης καὶ πολλὰς νήσους, πολλοὺς καὶ εὐμεγέθεις λιμένας ἔχουσα, ὑπῆρξεν ἑκπαλαὶ ναυτικῆ. Διὰ τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἐσώθη καὶ ἐπὶ Θεμιστοκλέους ἡ Ἑλλάς, διὰ τοῦ ναυτικοῦ τῆς κατὰ μέγα μέρος ἐδοξάσθη καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου ἀγῶνος. Μετὰ τὴν γενικὴν ὁμως τοῦ ἀτμοῦ χρῆσιν, ἤρξατο ἡ παρακμὴ τοῦ ἱσιοφόρου ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος· τὸ δὲ πολεμικὸν ναυτικὸν κατέσφραξεν, ὡς εἴπομεν, ἡ ἰδία Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Ὀθωνικῆς Μεγαλειότητος, χάριν ῥικονομίας! Τὴν οἰκτρὰν ταύτην κατάστασιν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος λυπούμενοι δύο μεγάλθυμοι καὶ βαθύπλουτοι Ἕλληνες, οἱ αἰοίδιμοι Τουσίτζας καὶ Στουρνάρης ἤλθον ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1848, φέροντες δέκα ἑκατομμύρια δραχμῶν ἰδίας αὐτῶν περιουσίας, ἵνα συστήσωσι διὰ μετοχῶν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι διὰ τοσούτου κεφαλαίου καὶ διὰ τῆς κολοσσιαίας αὐτῶν Εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως ἐδύναντο οἱ ἄνδρες οὗτοι νὰ προσελκύσωσι διὰ μετοχῶν καὶ ἑκατὸν ἴσως ἑκατομμύρια δραχμῶν. Διὰ τοσούτου δὲ κεφαλαίου, καλῶς διαχειριζομένου, ἠδύνατο ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου νὰ μεταβάλωσι πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ μετὰ πολλὰς ματαιὰς διαπραγματεύσεις ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Ὀθωνικῆς Μεγαλειότητος ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις τῶν Ἑλλήνων Τουσίτζα καὶ Στουρνάρη, ἵνα μὴ βλαφθῶσι τ' Αὐστριακὰ συμφέροντα τῆς ἐταιρίας τοῦ Λοιδ. Οὐδ' ἡ ὑπάρχουσα ἤδη ἐν Ἑλλάδι ἀτμοπλοικὴ ἐταιρία ἤθελε συστηθῆ ποτὲ, ἐὰν μὴ ἐπήρχετο ἡ Ἀγγλογαλικὴ κατοχὴ, καὶ ἐὰν μὴ ὑπεστηρίζοντο δι' αὐτῆς ἐπὶ τινὰς μῆνας πατριῶται Ἕλληνες ὑπουργοί.

Εἰς τῶν μεγάλων ἐθνικῶν πλούτων τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀναντιβῆήτως καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἱματικῶν καὶ μεταλλικῶν αὐτῆς ὑδάτων, ἀλλὰ ταῦτα οὐδέποτε ἐξεμεταλεύθησαν, οὐδὲ κἂν ἀνελύθησαν ἐν τῷ τόπῳ, ἵνα μὴ βλαφθῶσι τὰ συμφέροντα τῆς Γερμανίας, πωλοῦσης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα ἀντὶ μεγάλης ποσότητος χρημάτων ἄρθρον ποσότητα ἱματικῶν ὑδάτων.

Εἰς ἕτερος οὐσιωδίστατος ἐθνικὸς πλοῦτος εἶναι τὰ ἄπειρα ἑκατομμύρια τῶν ἀγρίων ἐλαιῶν τοῦ δημοσίου· καὶ ὁ αὐτορῆς οὗτος πλοῦτος, ἀντὶ νὰ γείνη παραγωγικὸς, καταστρέφεται ἐν Ἑλλάδι, ὅπως θὰ ἀποδείξωμεν κατωτέρω.

Περὶ δὲ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας δὲν πρέπει, φρονούμεν, οὐδὲ λόγον εἶναι νὰ κείμεθα ἐνταῦθα, διότι κατὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Ὄθωνος ἀπὸ Τεταρτηρίας πρέπει γὰρ περιηθεύονται καὶ τὰς πατάτας τῶν οἱ Ἕλληνας ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τὰς ἀγελάδας τῶν καὶ τοὺς ἵππους τῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου τοὺς οἶνους τῶν ἐν ᾧ ἠδύναντο διὰ μὲν τῶν οἰνωνῶν τῶν νὰ προμηθεύωσι πολλὰς μεγαλοπύλεις τοῦ κόσμου· διὰ δὲ

των ἐγγωρίων προϊόντων των καὶ τῆς κτηνοτροφίας των ἠδύναντο νὰ διαθρέψωσιν εἰκοσὶν ἑκατομμύρια κατοίκων· ἀλλ' εἰς ὅλα ταῦτα ἀντίκεινται τὰ συμφέροντα τῆς Αὐτρίας, ἄλλως δὲ ἂς μὴ λησμονήσωμεν καὶ τὸ τοῦ Βαλεροστίν δξίωμα « ὁ τόπος διὰ τοῦ τόπου. »

Μάταιον ἐπίσης εἶναι νὰ κάμωμεν μνηεὶαν ἐνταῦθα περὶ ἑδοποίας καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας τοῦ Κράτους, ἅπαντα ταῦτα ἤθελον ἐπιφέρει τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ τόπου, καὶ τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸ δξίωμα « ὁ τόπος διὰ τοῦ τόπου. »

Ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἢ μάλλον εἰπεῖν ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μία μὴν ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει παρ' ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι γενικῆ εὐχὴ καὶ μία μὴν ἔθνικὴ ἐπιθυμία· ἢ πραγματοποιήσεως τῆς Μεγάλῃς ἰδέας, δηλαδὴ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφῶν. Πολλὰ παρῆλθον ἔκτοτε εὐνοϊκὰ πρὸς τοῦτο περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ Ὄθων οὐ μόνον τὴν ἐλαχίστην ἔδειξε πρὸς τοῦτο ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀντέπραξε. Μόλις δὲ προανακρουσθέντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, καθ' ὃν ἅπασαι αἱ προστάτριαι τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις ἔμελλον νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλας καὶ καθ' ὃν ἡ φρόνησις καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ἐπέβαλε κατ' ἀνάγκην καὶ κατὰ καθήκον τὴν τήρησιν αὐστηρᾶς οὐδετερότητος, μόλις λέγομεν, προανακρουσθέντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, καὶ ὁ βασιλεὺς πρῶτον μὲν ἐπεμφε πανταχοῦ τοῦ κόσμου, ὅπου ὑπάρχουσι Ἕλληνες πλοῦσιοι ἀποστόλους, ἵνα διανεμῶσιν βαθμοὺς καὶ παράσχωσι καὶ εἰσπράξωσιν ἀντ' αὐτῶν πρὸς πραγματοποίησιν δῆθεν τῆς μεγάλης ἰδέας χρήματα· δεύτερον δὲ, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὰ οὕτω εἰσπραγέντα παρὰ τῶν Ἑλλήνων πέντε περίπου ἑκατομμύρια, προσεποιήθη ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ βοηθήσῃ καὶ τὴν Ῥωσίαν δι' ἀντιπερισπασμοῦ τινος κατὰ τὴν Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν· τὸ στρατήγημα τοῦτο ἐπέφερε πέντε ἕτερα ἑκατομμύρια· ἐξέτελεσε δὲ τὸν τε ἀντιπερισπασμὸν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν οὕτω ἐντίμως, ὥστε οἱ μὲν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπηλλάγησαν μὲν τότε, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τῶν ποιμνίων καὶ τῆς λοιπῆς αὐτῶν κινητῆς περιουσίας· ἡ δὲ Ῥωσσία βραδύτερον ἐνόησεν, ὅτι διὰ τῶν χρημάτων τῆς ἐπλοῦτισης ἕνα Ἀστυνόμον τῆς Αὐστρίας, ὅστις καὶ σήμερον ἐτι προσβεβύει ὡς ὀρθοκρευτικὸν δόγμα, ὅτι ἅπαντα τὰ πρὸ τριῶν ἐτῶν γενόμενα ἐν Ἰταλίᾳ, θὰ ἐπανελέθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν νομίμον! καὶ φυσικῆν κατάστασιν. Χρεῖας δὲ τυχοῦσης δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν καὶ διὰ πραγμάτων, ὅτι οὐχὶ μόνον εὐχεται καὶ προσβεβύει τοῦτο ὁ Ὄθων, ἀλλὰ καὶ συγγέλει εἰς τοῦτο ὅλην δυνάμει. Εἶναι δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄνδρες, φιλελεύθεροι μάλιστα καὶ τὰ μέγιστα συντελεσάντες εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἰταλίας, οἵτινες πιστεύουσιν, ὅτι εἰς Βαυαρὸς τὴν ἰδέαν, προσωρισμένους ὢν καὶ ἀνατραφεῖς διὰ τὸ ἱερατεῖον, εἶναι ποτὲ δυνατοὶ νὰ γείνη ὁ ἀναμορφωτῆς τῆς Ἀνατολῆς... γράφομεν ἐν πλήρει γνώσει τῶν συμβα-

νόντων κατὰ τὴν Ἀνατολὴν, καὶ διαμαρτυρούμεθα ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι πᾶν οἶον δὴ ποτε κίνημα, γερόμενον διὰ τοῦ Ὄθωνος κατὰ τὴν Ἀνατολὴν, ὡς ἄμεσον μὲν ἀποτέλεσμα θέλει ἔχει τὴν ἀλληλοσφαγίαν, τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, τὴν ληστείαν καὶ τὴν πειρατείαν· ὡς τελικὸν δὲ ἀποτέλεσμα, ἀκαταλόγητον ὠφέλειαν ὑπὲρ τοῦ ἀπολυτισμοῦ. Κύριον μέλημα τοῦ Ὄθωνος ἦτο τότε νὰ πέμπῃ κατόπι τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον κατασκόπους ἐπὶ κατασκόπων καὶ ἑτέρους πάλιν κατασκόπους κατασκοπεύοντας τοὺς κατασκόπους τῶν κατασκόπων, ἵνα μὴ τυχόν οἱ εἰσβαλόντες συσῆσώσι ποὺ τῶν κατακτηθησομένων χωρῶν, τοπικὴν Κυβέρνησιν ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τούτων δύναται νὰ ἐρωτήσῃ πάντας τοὺς εἰσβαλόντας ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς πρέσβεις καὶ ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας. Δύναται ἐπίσης νὰ ἐρωτήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὅποια καὶ σήμερον ἐτι ὑπάρχουσι δίκαι ἐκκρεμεῖς περὶ σφετερισμοῦ χρημάτων καὶ δικαιωμάτων!! γενομένου ἀπὸ τῶν κατασκόπων πρὸς βλάβην ἐτέρων κατασκόπων.

Τοσαύτην δὲ βεβηχίτητα εἶχεν ὁ Ὄθων τότε ὅτι διὰ τῆς πληθῆος τῶν κατασκόπων του καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν τῆς Αὐστρίας ἠθέλει κατακτήσει τὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὸ πείσμα ἐτι τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὥστε μεταξὺ τῶν ἄλλων γελοιωδιστάτων πρὸς τοῦτο προπαρασκευῶν καὶ ἐπιδείξεον συνέβη ἐν Ἀθήναις καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν.

Ἐπὶ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου καὶ πρὸ τῆς ἐνδόξου! ἐκστρατείας τῶν κατασκόπων τοῦ Ὄθωνος εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν εἶχε διχδοθῆ ἐξ Ἀμερικῆς εἰς τὴν Εὐρώπην ἐσφαλμένη τις ἰδέα, ὅτι αἱ τράπεζαι κινεῦνται. Καθηγητῆς τις τοῦ Ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου, ἔνθερμος ὀπαδὸς τῆς Αὐστριακῆς πολιτικῆς, θέλων νὰ ἐκμεταλλευθῆ χάριν αὐτῆς τὴν εὐπιστίαν τοῦ Ὄθωνος, ἐκήρυξεν, ὅτι αἱ τράπεζαι οὐ μόνον κινεῦνται, ἀλλὰ καὶ προφητεύουσι, καὶ δὴ ἡ τοῦ καθηγητοῦ τούτου τράπεζα, κινήσεια ἐν Κηφισίᾳ, ἐπροφήτευσεν ὅτι ὁ Ὄθων θὰ γείνη αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ νυκτὸς λοιπὸν ἐπεμφεν ἐκ Κηφισίας ἐπιτήδεος πεζὸν, ἵν' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Ὄθωνα τὴν χαροποιεῖσιν αὐτὴν προφητείαν. Οὗτος δὲ ἀμέσως ὑπεσχέθη νὰ διορίσῃ ὑπουργὸν τὸν προφήτην τοῦτον καθηγητὴν. Καὶ ἡ μὲν προφητεία δὲν ἐπληθήτευτε· ἀλλ' ὁ Ὄθων διὰ πρώτην ἴσως αὐτὴν τὴν φοράν ἐν τῷ βίῳ του ἐτήρησε τὸν βασιλικὸν λόγον τῆς τιμῆς του· ὁ προφήτης καθηγητῆς δὲν ἐβράδυνε νὰ γείνη ὑπουργός, καὶ νὰ ὑβρίσῃ μάλιστα ἐπισήμως δι' ὑποκλήσεως τοῦ πρὸς τρεῖς προστάτριαι τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις, τὸν τε ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἀγωνιστάς· ἴσως ὁ ἀναγνώστης νομίση, ὅτι ἄσπετος μὲν ἔστι μάρτυρας ἐπικαλούμεθα τοὺς τότε ἐν Ἀθήναις πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων· μάρτυρας ἐπικαλούμεθα ἐπίσης αὐτὰ ταῦτα καὶ διὰ τῆς Παρθένου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ προφήτου δημοσιευθέντα περὶ

κινήσεως τροπεζῶν καὶ περὶ ἄλλων θαυμαμάτων αὐτῶν μάρτυρα; ἐπικαλούμεθα τέλος; καὶ αὐτὰ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς Γερουσίας.

Ἐξ ὅσων δὲ ἄχρι τοῦδε ἐξεθέσαμεν ἴσως συλλάβῃ τις τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ Ὅθων ἐπιθυμεῖ μὲν τὸ καλὸν τοῦ τόπου ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὴ πράξῃ, εἴτε διότι δὲν τὸ ἐνοεῖ, εἴτε διότι στερεῖται καταλλήλων πρὸς τοῦτο ὑποργῶν καὶ ὑπαλλήλων.

Ἄπασα ἡ Ἑλλάς καὶ ἐν γένει ἅπαντα σχεδὸν ἡ Ἀνατολὴ εἶναι χώρα ἀπὸ ἀνημπορεύτων σχεδὸν χρόνων αὐτομάτως διοικουμένη· θὰ ἦτο δὲ καθ' ἡμᾶς εὐτυχῆς ὁ τόπος οὗτος, ἐὰν καὶ κατὰ καιρὸν Κυβερνήσεις του περιωρίζοντο μόνον εἰς τὰ νὰ μὴ διοικῶσι, καὶ ἐὰν δὲν παρενέβαλον προσκόμματα ἢ μάλλον εἰπεῖν, ἐὰν δὲν ἐστρέβλωνον τὴν πρὸς τὰ καλὰ καὶ τὴν πρὸς τὴν πρόοδον ἐν γένει ἀγαθὴν διάθεσιν τῶν λαῶν. Διότι βεβαίως οὔτε οἱ νομάρχαι τοῦ Ὁθωνος, οὔτε οἱ κατὰ τόπους διοικηταὶ τῶν λοιπῶν Κυβερνήσεων τῆς Ἀνατολῆς δύναται νὰ ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν ὅτι διοικοῦσι τὸν τόπον μόνον διότι φροντίζουσι νὰ ὀνομάζωσι δημάρχους τοὺς ἀφωσιωμένους, ἢ μόνον διότι φροντίζουσι νὰ εἰσπράξωσι τοὺς φόρους· ἄλλο δὲ πρὸς τοῦτο οὐδὲν οὐδέποτε ἔλαβε χώραν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, οὐδεμίαν ποτὲ Κυβέρνησιν ἐν αὐτῇ ἐφρόντισε νὰ ἐκμεταλλεύσῃ τοὺς ἀπείρους φυσικοὺς πόρους τοῦ τόπου, πρὸς εὐδαιμονίαν τῶν λαῶν, καὶ οὐδεὶς ποτε ἐφρόντισε νὰ διδάξῃ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς τὰ περὶ προόδου αὐτῶν εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὅπως γίνεται τοῦτο εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης; πρὸς τῶν πεφωτισμένων καὶ πατρικῶν Κυβερνήσεων. Ὅ,τι γίνεται ἐν τῇ Ἀνατολῇ γίνεται αὐτομάτως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συνδρομῆς Κυβερνήσεως τινος, εὐκολώτατα δὲ ἠδύνατό τις νὰ πράξῃ ἐν αὐτῇ θαύματα· διότι οὐδεὶς φιλοτιμότερος τοῦ Ἀνατολίτου χριστιανοῦ καὶ ἰδίως τοῦ Ἑλλήνος καὶ οὐδὲν ἐλαττήριον ἰσχυρότερον τῆς φιλοτιμίας πρὸς παιδαγωγῆσιν τῶν λαῶν.

Ἄπασα λοιπὸν ἡ Ἀνατολὴ εἶναι καὶ αὐτοδιοίκητος καὶ εὐδιοίκητος, ἀρκεῖ μόνον νὰ γινώσκῃ τις νὰ κάμνῃ ὀρθὴν καὶ οὐχὶ ἀντίστροφον χρῆσιν τῆς ποινῆς καὶ τῆς ἀμοιβῆς, ὅπως συνειθίζει ὁ Ὅθων. Ἴνα δ' ἐκτιμηθῇ τίς κάλλιον τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ παραβῆλλῃ τὰ συμβαίνοντα καθ' ἑκάστην ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ καλουμένῃ Ἑλλάδι μετὰ τῶν γινομένων ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ἀφρικῇ, ὅπου ὑπάρχουσι τίμιαι Κυβερνήσεις. Ἐν μὲν τῇ ἐλευθέρᾳ καλουμένῃ Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὁθωνος ἄχρι τῆς σήμερον συνέβησαν ὁ καὶ τὸ ἐπαναστάσεις (ἡ τοῦ Γρηγόρη (ἄλλῃ, ἡ τοῦ Σράτο) καὶ Ζέρδα, ἡ τῆς Μάνης, ἡ κατὰ τὴν Φθιώτιδα ληστειαντορία, ἡ κατὰ τὴν Σεπτέμβριον ἐπανάστασις τοῦ 1843, ἡ τοῦ Γκαϊζάρτου, ἡ τοῦ Παναγιώστα καὶ Βελέντζα καὶ ἡ τοῦ Νευπλίου.) πολλὰ ἀνατρεῖται καὶ ἄπειροι συνωμοσίαι· ἐν δὲ τῷ Λονδίῳ, ἐν Μαγικεστρίᾳ, ἐν Μασσαλίᾳ, ἐν Τεργεστέῃ, ἐν Λιθόρῳ, ἐν Βιέννῃ, ἐν Ὁδησσῷ, ἐν Πετρούπολει, καθ' ἅπαντα τὰ παρά-

λια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Καλικούτῳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν ἄλλαις τισὶν ἔτι πόλεσι τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσι Ἑλληνικαὶ κοινότητες. Αἱ Ἑλληνικαὶ αὐταὶ κοινότητες καὶ πάντῃ αὐτοδιοίκητοι εἶναι καὶ εὐδαιμονοῦσι· ἐν ἄλλαις δηλαδὴ λέξεσιν ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ὑπάρχουσι Κράτη ἐν Κράτεσιν. Ἀμφιβάλλομεν δὲ ἂν ποτε τὰ μεγάλα Κράτη, ἐν οἷς ἐδρεύουσι τὰ μικρὰ ταῦτα Ἑλληνικὰ Κράτη, ἔλαθον σπουδαίας ἀφορμᾶς δυσαρρεσιζῶν κατ' αὐτῶν τούτων μάλιστα καθ' ἃς ἔχομεν θετικὰς πληροφορίας τὰ μεγάλα Εὐρωπικὰ Κράτη εὐνοοῦσι τὰ ἐν αὐτοῖς μικρὰ, καὶ ἀειποτε παρέχουσι αὐτοῖς νέα προνόμια, καὶ νέας ἀφορμὰς εὐγνωμοσύνης. Ἄλλως δὲ ἡ Ἑλλάς, ἥτις καὶ ἐπὶ τουρκίας ἔτι ἐγέννησε τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν Μεταξᾶν, τὸν Κολέτην τὸν Τρικούπην, τὸν Ζωγράφον, τὸν Λάζαρον Κουντουριώτην τὸν Θάνον Κανακάρην, τὸν Ζαΐμην, τὸν Κρεβατᾶν, τὸν Βίλλαν καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁμοίους τούτων, ἠδύνατο, νομίζομεν, νὰ γεννήσῃ σήμερον καὶ καλλιτέρους αὐτῶν.

Ἄλλὰ πρωτίστη φροντίς καὶ σπουδαιοτάτη μέριμνα τοῦ Ὁθωνος εἶναι τὸ νὰ μὴ ὑπάρξῃ που τοῦ Κράτους τοῦ ἀνθρώπου, τολμῶν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς σοφὰς! πολιτικὰς δοξασίας τοῦ ἡγεμόνος. Ὅθεν ἄμα διὰ τῶν κατασκόπων του ἀνακαλύψῃ ὅτι εἰς μέρος τι τοῦ Κράτους φετρῶσθαι τοιοῦτον τι ζυζάνιον, ἀμέσως φροντίζει νὰ ἐκρίζωσῃ τοῦτο διὰ τῶν μεταθέσεων μὲν καὶ τῶν παύσεων, ἐὰν ἦναι ὑπἄλληλος, καὶ διὰ τῶν γνωστῶν αὐτῷ ἄλλων μέσων τῶν καταδιώξεων καὶ τοῦ βανδαλισμοῦ ἐὰν ἦναι ἄπλοῦς πολίτης.

Μόλις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν σύνοδον τῆς βουλῆς διεκρίθησαν ὡς καλοὶ ρήτορες δύο δικηγόροι, οἱ Κύριοι Διαμνητόπουλος καὶ Δεληγιώργης καὶ ὁ Ὅθων ἐγκαίρως ἐφρόντισε νὰ παραμερίσῃ αὐτοὺς, φρονοῦμεν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Κράτους του ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ βίου, ἐὰν ἐδύνατο, ὅπως παραμέρησε καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁμοίους τούτων. Τούτου δὲ ἕνεκα ἡ Ἑλλάς πάσχει τῷ ὄντι σήμερον μεγάλην λειψυνδρίαν· ἀλλὰ μάρτυρα ἐπικαλούμεθα τὸν Θεὸν καὶ αὐτοὺς τοὺς πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων ὅτι τὸ κακὸν τοῦτο δὲν εἶναι ἔμφυτον, ἀλλὰ μόνον ἐπίκτητον, καὶ ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα τῆς ζηλοτυπίας τοῦ Ὁθωνος. Ἄς ἀπαλλαγθῇ ὁ τόπος τοῦ καταπιέζοντος αὐτὸν σήμερον βαρυτάτου μολύβδου, καὶ ἡ Ἑλλάς θ' ἀναδειξεί, ἐλπίζομεν, ἂν οὐχὶ ἀμέσως τοὺς Περικλεῖς τῆς καὶ τοὺς Δημοσθένεις τῆς, τοὺς ἀγίους ὅμως ἄνδρας δυναμένους νὰ παραβληθῶσιν, ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τοῦ τόπου τῶν, πρὸς Εὐρωπαιοὺς, γεννηθέντας καὶ ἀνατρεφέντας ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτῶν ἔθνεσιν.

Ἄλλως δὲ τόπος, ὅστις τριάκοντα ὄλα ἔτη ἐδιοικῆθη συστηματικῶς καὶ ἐκ προθέσεως διὰ τῆς ἀντιπρόφρου χρήσεως τῆς ποινῆς καὶ τῆς ἀμοι-

ἦς, καὶ ἐξ ἀγγέλων ἐὰν συνέειτο ἤθελε διαφθαρῆ, ἴσως πλειότερον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἤθελε πάθει μεγαλύτεραν ταύτης λειψανδρίαν.

Δευτερεύουσα φροντίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ὁθωνος ὑπῆρξεν ἔκπαλαι καὶ ἐπικρατεῖ αὐξάνουσα μάλιστα μέχρι τῆς σήμερον πρῶτον μὲν τὸ νὰ μὴ θραπυεθῆ ποτε οὐδεμία ἀνάγκη τοῦ τόπου· δεύτερον δὲ τὸ νὰ μὴ πληρώνωνται οἱ τόκοι τοῦ δανείου, καὶ τρίτον τὸ νὰ μὴ ὑπάρξῃ ποτε οὐδ' ἐβολὴς περίσσευμα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Κατ' ἔτος ψηφίζονται ὑπὸ τῶν βουλῶν πιστώσεις διὰ δημόσια ἔργα, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ὁθωνος ἢ μετατρέπει τὰς πιστώσεις ταύτας εἰς ἄλλας ἰδανικὰς καὶ γελοίας μάλιστα ἀνάγκας (οἷον τὴν εορτὴν τῆς βασιλικῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ἢ τὴν δαπάνην πρὸς διαφθορὰν τῶν συνειδήσεων) ἢ πέμπει πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δημοσίων ἔργων τοιοῦτους διαχειριστὰς καὶ ὑπαλλήλους, ὥστε νὰ δαπανηθῶσι μὲν ὅσον τάχιστα τὰ χρήματα, ἀλλὰ τὰ δημόσια ἔργα νὰ προσδοκῶσιν ἐπὶ ἀόριστον χρόνον τὴν ἀποπεράτωσιν. Ἐντεῦθεν προέκυψεν ὥστε καίτοι ἀπειροχίτων οὐσῶν τῶν πηγῶν τοῦ δημοσίου πλοῦτου ἐν Ἑλλάδι, καίτοι βαρυτάτους φόρους πληρώνωντος τοῦ λαοῦ, καὶ τεραστίας συνδρομὰς προσενεγκόντων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων ὁμογενῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν δημόσιον καὶ τῆς κοινῆς ὠφελείας ἔργον ἔγινεν, οὐδεμία ὁδὸς οὔτε κὰν ἀμαζωτῆ ὑπάρχει, διατένουσα καθ' ὁλοκληρίαν τὸ Κράτος. Πρὶν δὲ ἀναδημοσιεύσωμεν τὰς καὶ ἄλλοτε δημοσιευθείσας πληροφορίας περὶ Ἑλλάδος, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἰπάρχουσι τινες οἱ ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος ἦτο πρόωρος, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς προσδοκίας τῆς Εὐρώπης, ὅπως οἱ Ἴταλοί. Πρῶτοι βεβήτως ἡμεῖς καὶ πλειότεροι ἴσως παντὸς ἄλλου ἐθαυμάσαμεν καὶ θαυμάζομεν τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἰταλικοῦ ἔθνους. Ὅταν ὅμως ἀπαθῶς παραβάλλῃ τις τὰς περιστάσεις τῆς Ἰταλίας πρὸς τὰς τῆς Ἑλλάδος, ὅταν ἀναλογισθῆ τὸ τί ἦτο ἡ Ἰταλία πρὸ τοῦ ἀγῶνος τῆς, καὶ τί ἦτο ἡ Ἑλλάς πρὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὅταν ἀναλογισθῆ τὰ μέσα καὶ τὴν καρτερίαν ἐκατέρου τούτων τῶν ἔθνων· καὶ ἰδίως, ὅταν τις περιβάλλῃ ὅσα ἡμεῖς διὰ τῶν δύο τούτων ὑπομνημάτων ἐδημοσιεύσαμεν καὶ ὅσα ἀκολούθως θέλομεν δημοσιεύσει πρὸς τὰς ἀτομικὰς ἀρετὰς τοῦ αὐοιδίμου βασιλέως Καρόλου Ἀλβέρτου καὶ τοῦ ἐνδόξου Βίκτορος Ἐμμανουὴλ καὶ πρὸς τὸν θρησκευτικὸν σεβασμὸν τῶν ἡγεμόνων τούτων πρὸς τὸ σύνταγμα, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον κατὰ τὴν αἰῶνα τούτων τοῦλάχιστον πλῆτευμα, δι' οὗ δύναται νὰ εὐδαιμονήσωσιν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἰταλία, ὅταν λέγωμεν, ἀναλογισθῆ τις καὶ παραβάλλῃ ταῦτα πάντα, δὲν θέλει ἐπιβαρύνει πολὺ τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ μὲν Ἰταλία ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ὑπῆρξεν τὸ εὐνοούμενον τέκνον σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου· ἡ δὲ δυστυχὴς Ἑλλάς ἀείποτε ὑπῆρξεν τὸ μῆλον τῆς

ἔριδος τῆς Εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας. Μόνον ἓνα Βίτωρα Ἐμμανουήλ, ἓνα ἀληθῶς τίμιον ἡγεμόνα, ἐὰν εἶχεν ἡ Ἑλλάς, ἀναντιβρόχως καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἔθνους ἤθελεν ἐκπληρώσει καὶ τὸν σκοπὸν τῆς Εὐρώπης ἤθελε πραγματοποιήσει καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ χριστιανισμοῦ ἤθελεν ἐπικρέσει, καὶ τὰς εὐχὰς σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου εὐκόλως ἤθελεν ἐκτελέσει. Ἀλλὰ τί λέγομεν ἓνα Βίτωρα Ἐμμανουήλ; Καὶ πᾶς τις ἄλλος τίμιος ἡγεμὼν εὐκόλως ἤθελε πραγματοποιήσει ἅπαντα ταῦτα. Ἄλλως δὲ, οὐδεὶς γινώσκων τὰ αἴτια, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῆς διπλωματίας ὁ Ὁθων ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὰ μέσα ἅπερ αὐτῇ μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο σήμερον, δύναται νὰ καταδικάσῃ τοῦ; Ἐλληνας, ὡς ἀξίους τῆς σημερινῆς τύχης των. Διότι ἡ Ἑλλάς δυστυχῶς εἶναι, φαίνεται, καταδεδικασμένη νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν φανατισμὸν τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ νὰ πληρώσῃ τὰς ζήτησας τοῦ Πάπα. Ἡ διαγωγὴ τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις, ἰδίως κατὰ τὰ Ναυπλιακὰ, τοιοῦτόν τι ἐμφαίνει. Διὰ τρίτου δὲ ὑπομνήματος θέλομεν πραγματευθῆ περὶ τοῦ κατὰ πόσον ὁ Ὁθων ἐξεπλήρωσεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὴν σκοπὸν τῆς Εὐρώπης, τὰς ἀνάγκας τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ τὰς εὐχὰς σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ἄλλ' ἰδοὺ αἱ πληροφορίες, δι' ὧν δύναται τις νὰ πεισθῆ περὶ τοῦ τί ἐδύνατο νὰ γείνη ἡ Ἑλλάς, ἐὰν καλῶς ἐκυβερνᾶτο.

Ἐπιστολὴ πρώτη (1)

Ἡ Ἑλλάς, ὅπως εὐρίσκεται σήμερον, ἔχει προϋπολογισμὸν εἴκοσι καὶ πέντε περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν, δυνατὸν δὲ ἦτο νὰ φθάσῃ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους καὶ σήμερον ἔτι καὶ μέχρι τῶν τριάκοντα τοῦλάχιστον ἑκατομμυρίων, ἐὰν μόνον περιορισθῶσιν αἱ κλοπαὶ καὶ

(1) Τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἐγράψαμεν ἐν Ἀθήναις ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ τῶν φυλακῶν ἐξόδον μας, ἵνα πέμψωμεν εἰς τὸν Βρετανικὸν Ἀστέρα ὡς τελεῖται ἐγγυωμένης ἀνθ' ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἐδημοσιεύσε. Πρὶν δὲ ἀποστείλωμεν αὐτὰς καλὸς τις γινεὶ καλῆς οἰκογενείας ὁ Κ. Ν. Περόγλου, σπῆόμενος ἐν ταῖς φυλακαῖς· διὰ πολιτικῶν τι ἄρβων, μᾶς ἐγραψέ τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

Κύριε Γούδα.

Πολλοὶ τῶν συναδέλφων καὶ πολιτικῶν καταδίκων καὶ ὑποδίκων στεροῦνται τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας· γινώσκοντες δὲ τὰ αἰσθηματὰ σου, σὲ παρακαλοῦσι δι' ἐμοῦ νὰ καταβάλλῃς πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα εἰσπράξῃς συνδρομὰς τινὰς ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ Πάσχα.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΜΑΓΙΣΤΡΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΑΝ ΒΕΛΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ τῆς ἡ προσφιλῆς ἡμῶν οὔζου. ἰδοῦσα ἡμᾶς δεδωκεμένον· ἐπιβαρύνει τὴν αἰτίαν, ἡμέσω ἀπέσπασεν, ἐκ μὲν τῶν χειρῶν ἡμῶν τὰς ἐπιστολάς, ἐκ δὲ τῶν ἰδίων τῆς χειρῶν ἐν κόσμῳ, καὶ ἐπέμψε ταῦτα εἰς τὸν τυπογράφον μὲ τὴν ἐξῆς παραγγελίαν. « Νὰ τυπωθῶσι μὲν διὰ τῆς πωλήσεως τοῦ κοσμηματος, νὰ πωληθῶσι δὲ πρὸς ὄφελος τῶν πολιτικῶν ὑποδίκων καὶ καταδίκων. »

παύσωσιν αὐτὰ καταπίσεις. Ἐάν δὲ μεταβληθῆ ἐπὶ τὸ λογικώτερον τὸ ἐλεύθερον καὶ βράβειον φορολογικὸν σύστημα τῆς ἀποδεκατώσεως τῶν προϊόντων, ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους ἐνδέχεται νὰ φθάσῃ καὶ μὲχρι τῶν τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων. Ὁ Γάλλος οἰκονομολόγος Λεμαίτρ, σπουδᾶσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη (μέχρι τοῦ 1843) οἰκονομολογικῶς τὴν Ἑλλάδα, μᾶς ἐβεβαίωσε κατὰ τὸ 1849 ἐν Παρισίοις, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶχε τότε εἴκοσι καὶ πέντε τοῦλάχιστον ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἰσόδημα· ὁ δὲ κύριος Λεμαίτρ, ὅτε μᾶς ἔδιδε τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην, κατεῖχεν ἐν Παρισίοις τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ ὑποδιοικητοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐκτοτε δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ πόροι τοῦ Κράτους ἐνδέχεται καὶ νὰ ἐδιπλασιάσθησαν· ἀλλ', ἵνα μὴ φανῶμεν ὑπερβολικοὶ, περιορίζομεθα μόνον εἰς τὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια· κατὰ δυστυχίαν ὅμως καὶ εἰς τεσσαράκοντα ἢ καὶ εἰς πεντήκοντα ἑκατομμύρια ἐάν φθάσῃ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους, ἅπαντα τὰ εἰσοδήματα θέλουσι δαπανᾶσθαι εἰς τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας. Πικρὰ δὲ πείρα τοῦ παρελθόντος εἶναι ὁ ἀλανθαστότερος ὁδηγὸς τῆς περὶ τούτου κρίσεως ἡμῶν διὰ τὸ μέλλον. Καὶ δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἐποχὴ, ὅτε κατὰ τὸ 1852 καὶ 1853 ἡ Ἑλλάς εἶχε δεκατριῶν μέχρι δεκατεσσάρων ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἰσόδημα, καὶ δι' αὐτῶν μόνον ἐπῆρκει εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς, καὶ ἴσως κατὰ τι κάλλιον. Σήμερον δὲ, καὶ τοὶ διπλασιασθέντων σχεδὸν τῶν εἰσοδημάτων, ἀλλ' ὅμως οὐδ' ἐνὸς λεπτοῦ ἔχομεν περίσσευμα, ἵνα δαπανῶμεν τοῦτο εἴτε πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ ἐθνικοῦ χρέους, εἴτε πρὸς βελτίωσιν τοῦ πολλὰς καὶ κατεπειγούσας ἀνάγκας ἔχοντος τόπου, ἢ τοῦλάχιστον, ἵνα ἀνακουφίσωμεν κατὰ τι τὸν λαὸν ἐκ τῶν ὑπερόγκων φόρων.

Καὶ τοὶ δὲ οὐδὲν ἐλπίζοντες ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος κυβερνητικοῦ ἐν Ἑλλάδι συστήματος, ἐν παρόδῳ ὅμως θέλομεν ὑποδείξει ἐνταῦθα καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύναται νὰ ὀρθοποδήσῃ ἡ Ἑλλάς καὶ διὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ πρῶτον πάντων ἀπαιτεῖται τὰ μὲν ἔσοδα, ἐάν μὴ αὐξηθῶσι μὲχρι τῶν τριάκοντα ἑκατομμυρίων, ὅπως εἶναι εὐκολώτατον, ἢ μὲχρι τῶν τεσσαράκοντα, ὅπως εἶναι λίαν πιθανόν, καὶ οὐχὶ δύσκολον, τοῦλάχιστον ὅμως νὰ μὴ ἐλαττωθῶσιν, ἀλλὰ νὰ μείνωσι στάσιμα τοῦλάχιστον ἐπὶ ἕν ἔτος. Τὰ δὲ ἔσοδα διὰ τὴν τρέχουσαν ἢ τὴν καθημερινὴν ὑπηρεσίαν, οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερβῶσιν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, τὰ εἴκοσι ἑκατομμύρια. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται, ἐάν παύσωμεν τὰ λεγόμενα ἔσοδα ἀσφαλείας τοῦ Κράτους· διότι τοῦτο οὐδέποτε κινδυνεύει, ἐάν μὴ ἐντέχνως τρόπον τινὰ ἐπιβουλεύηται· ἐάν παύσωσι τὰ λεγόμενα βοηθήματα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς διαφθορὰν τῶν ἡθῶν καὶ ἐξώνησιν τῶν συνειδήσεων· ἐάν περιορίσωμεν τὰς κλοπὰς τοῦ δημοσίου πλούτου, καὶ ἰδίως ἐάν περιορίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν πλεοναζόντων ὑ-

παλλήλων, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι χρησιμεύουσιν ὡς ἀληθεῖς κηφήνες πρὸς σκάνδαλον τῆς κοινωνίας καὶ διαφθορὰν τῶν ἡθῶν καὶ τῶν χαρακτήρων. Ἄπαντες σχεδὸν οἱ τεσσαράκοντα ἔπαρχοι τοῦ Κράτους, καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ πρωτοκολλισταὶ αὐτῶν, καὶ οἱ κλητῆρες αὐτῶν εἶναι περιττοὶ, καὶ προσκόμματα μόνον φέρουσιν εἰς τὴν δημοτικὴν λεγομένην διοίκησιν. Πλειοτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσωπικοῦ τῶν νομαρχῶν, πάντῃ ἐλευθέρῃ καὶ πάντῃ ἀνεπηρέαστος ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ἐκλογῆς τῶν δημάρχων, τῶν παρέδρων καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων, τοὺς ὁποίους ἅπαντας, πλὴν τοῦ νομάρχου, πρέπει νὰ ἐκλέγῃ μόνον ὁ λαὸς, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναμίξεως τῆς Κυβερνήσεως, καὶ πλειοτέρα τις δικαιοδοσία εἰς αὐτοὺς ἅπαντας, δύνανται κάλλιστα νὰ ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἐπάρχους καὶ σύμπαν τὸ προσωπικὸν αὐτῶν μὲ μείστην ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ καὶ οὐκ ὀλίγην οἰκονομίαν τοῦ Κράτους. Εἰς Νομάρχης ἐν Γαλλίᾳ διοικεῖ διὰ μόνων τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων νομῶν, ἔχοντας πληθυσμὸν μείζονα τοῦ ἑκατομμυρίου, καὶ ἐνταῦθα οἱ νομάρχαι δὲν δύνανται διὰ τῶν δημάρχων καὶ παρέδρων νὰ διοικήσωσι νομῶν, μᾶλις ἑκατὸν χιλιάδων κατοίκους ἔχοντας;

Ἐάν πρὸς τοῦτοις παύσωμεν τὰς πάντῃ περιττὰς οὔσας πρεσβείας τοῦ Λονδίνου, τῶν Παρισίων καὶ τῆς Πετροπόλεως· ἐάν ἀναθέσωμεν ἀμισθὶ ἐν πολλαῖς τῆς τε Τουρκίας, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Μολδοβλαχίας καὶ ἀπίσης σχεδὸν τῆς Εὐρώπης πόλεσιν τὰ προξενικὰ καθήκοντα εἰς πλουσίους καὶ τιμίους ὁμογενεῖς, καὶ ἀπαλλάξωμεν οὕτω τὸ ἐμπόριον καὶ τὸ ναυτικὸν ἰδίως ἀπὸ τοῦ σμήνους τῶν προξενικῶν ἐμισθῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἐνιαχοῦ ὡς ἄρπυιαι ἀπορρόφῶσι τὸ αἷμα τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντὶ εὐκολίας οὐκ ὀλίγας δυσχεραίας προξενουσιν εἰς τε τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸ ναυτικόν· καὶ ἐάν ὡσαύτως μεταβάλλωμεν τὸ τε φορολογικὸν τῆς ἐπικαρπίας σύστημα καὶ τὸ σύστημα τῶν ποινικῶν φυλακῶν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου φρονοῦμεν ὅτι, ἐάν ἔπαυεν ὁ δεκατισμὸς τῶν προϊόντων καὶ διενέμητο ὁ τῆς ἐπικαρπίας φόρος κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ποιότητα τῆς γῆς ἢ κατὰ τὸ εἶδος τῆς φυτείας καὶ τῆς σπορᾶς, καὶ εἰς τὸ Κράτος, δαπανοῦν ἤδη περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν μόνον πρὸς εἰσπραξίν τῶν φόρων, ἤθελε προκύψει μείστη οἰκονομία, καὶ εἰς τὸν λαὸν μεγάλη ἀνακούφισις ἐκ τῆς τρομερᾶς καταπίεσεως τῶν εἰσπρακτόρων, καὶ μείστη πρὸς τοῦτοις ἀμιλλα ἤθελε διεγερθῆ· διότι σήμερον ὁ δεκατισμὸς τῶν προϊόντων ὠφελεῖ μόνον τοὺς ἔχοντας μεγάλας ἐκτάσεις γῆς, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐδὲν καλλιέργουσι, οὐδὲν πληροῦνουσιν εἰς τὸ δημόσιον, καρποῦνται δὲ μόνον ἐκ τῶν νομῶν τῶν ἀκαλλιεργητῶν αὐτῶν γαιῶν· ἐάν δὲ ὁ τῆς ἐπικαρπίας φόρος διενέμητο, ὡς εἴπομεν, τότε καὶ οὗτοι, ὄντες ἠναγκασμένοι νὰ πληρώσωσι φόρον τινα, ἤθελον καλλιεργῆ τὰς γαίας των, καὶ οἱ μικροὶ ἰδιοκτῆται, γινώσκοντες ὅτι ἴσον φόρον θέλουσι πληρῶσαι, εἴτε μικρὸν εἴτε

μέγα εἰσόδομα παράγει τὸ κτῆμά των, θέλουσι προσπαθήσει νὰ ὠφελήθωσιν ἐξ αὐτοῦ ὅσον ἔνεστι πλεϊότερον.

Καθ' ἃς δὲ ἐλάβομεν θετικὰς πληροφορίας ἐν ὄλαις ταῖς φυλακαῖς τοῦ Κράτους διαμένουσιν ἄεργοι, καὶ σήπονται κακοθηθόντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δισχιλίοι κατάδικοι μέχρι τρισχιλίων· τουτέστι πρὸς ἱκανοποίησιν δῆθεν τῆς ἀδικηθείσης ὑπὸ τούτων κοινωνίας, τῆς μεγίστην πασχούσης λειψανδρίαν, στεροῦμεν αὐτὴν τετράκις χιλίων μέχρις ἐξάκις χιλίων ἀνθρωπίνων χειρῶν, τῶν βωμκαλοτέρων μάλιστα καὶ τῶν ἱκανῶν νὰ ἐκτελέσωσι πᾶν εἶδος ἐπιμύχθου ἐργασίας. Ἐκαστος μὲν κατάδικος, ἐὰν ἦναι πέντης, λαμβάνει ἐκ τοῦ δημοσίου καθ' ἑκάστην ἡμέραν τριάκοντα μόνον ἑκατοστὰ τῆς δραχμῆς, ἵνα δι' αὐτῶν διατρέφεται· ἀλλὰ καίτοι πενιχρὰς καὶ γλίσχρου οὔσης τῆς ἐκ τοῦ δημοσίου διατροφῆς τῶν καταδικῶν, τὸ δημόσιον ὅμως δαπανᾷ (συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐνοικίων τῶν φυλακῶν, τῶν μισθῶν τῶν δεσμοφυλάκων, τῶν μισθῶν τῶν ἱατρῶν καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ἐξόδων) δι' ἑκαστον κατάδικον καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνά ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἑκατοστὰ τῆς δραχμῆς· τουτέστι τὸ δημόσιον δαπανᾷ καθ' ἔτος εἰς μᾶτην καὶ πρὸς μεγίστην βλάβην τῆς κοινωνίας ἑξακοσίας χιλιάδας δραχμῶν μέχρις ἑνεακοσίων ἢ καὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ ὑπομονή, ἐὰν ἡ φυλάκις καὶ ἡ τοσαύτη δαπάνη ἐπέφερον ὡς ἀποτέλεσμα τὸν σωφρονισμὸν τοῦλάχιστον τῶν τιμωρουμένων· πικρὰ πείρα ὅμως ἀπέδειξεν, ὅτι ἑκαστος κατάδικος, ἐὰν ἦναι βέκτης εἰς τὸ κακὸν, ἐξέρχεται τῶν φυλακῶν δις καὶ πλεονάκις κακοηθέστερος, θηριωδέστερος καὶ κακουργότερος ἑαυτοῦ, συγκρινόμενος τῆς ἐπὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ ἐκ τῶν φυλακῶν καταστάσεως πρὸς τὴν πρὸ τῆς φυλακίσεως.

Τὸ σύστημα λοιπὸν τῶν ποινικῶν φυλακῶν μᾶς φαίνεται δαπανηρότατον εἰς τὸ Κράτος, ὀλεθριώτατον εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ σκληρότατον καὶ καταστρεπτικώτατον εἰς τοὺς τιμωρουμένους, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπισπευσθῇ ὅσον ἔνεστι τάχιον ἢ μεταβολὴ αὐτοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἡμεῖς ἐκ τοῦ προχείρου προτείνομεν τὸ ἐξῆς σχέδιον. Πρῶτον πάντων νὰ καθιερωθῇ διὰ νόμου, ὅτι ἑκαστος, ἀδικῶν τὴν κοινωνίαν καὶ καταδικαζόμενος εἰς μείζονα τῆς ἐξαμηνίας φυλάκιον, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ διατρέφεται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ὀφείλει νὰ ἐργάζεται ἐν ταῖς φυλακαῖς ὑπὲρ μὲν τοῦ δημοσίου μέχρις ἀποτίσεως πάσης τῆς πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ δαπάνης· περισσεύματος δὲ προκύψοντος ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἅπην τοῦτο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς εἰρηνικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ καταδικῶν μετὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν φυλακῶν· διὰ τοῦ εὐεργετικώτατου τούτου νόμου θέλουσι προκύψει ἄπειρα εὐεργετήματα εἰς τε τὸ Κράτος, εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ εἰς τοὺς ἀδικηκάντας ὑπὸς δῆποτε ταύτην. Πρῶτον μὲν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους θέλει προκύψει εἰς τὸ δημόσιον τμησίον περίσσειμα τοῦλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχ.

μῶν· διότι εἴμεθα ἐνδομύχως πεπεισμένοι, ὅτι εἶναι ἀδύνατον οἱ κατάδικοι νὰ μὴ κερδίωσιν, ἐργαζόμενοι εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους, τοῦλάχιστον τὰ δυο τρίτα τῆς πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δαπάνης· δεύτερον δὲ δὲν θέλει στερεῖσθαι ἡ κοινωνία τοῦ λοιποῦ τὰς χεῖρας δύο χιλιάδων ἀνδρῶν· τρίτον δὲ δὲν θέλουσι κακοθηθεῖν οἱ κατάδικοι, καθήμενοι ἄργοι· ἀλλὰ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ προχειροτάτης τινὸς χριστιανικῆς διδασκαλίας κατὰ ἑορτὰς καὶ κυριακὰς θέλουσι γίνεσθαι ἡμερώτεροι τὰ ἦθη καὶ χρηστοὶ πολῖται· τέταρτον καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ περισσεύματος, τὸ ὅποιον ἀφεύκτως θέλει προκύπτει μετὰ τὸ δεύτερον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐπασχολήσεως αὐτῶν εἰς τινὰ τέχνην, ἑκαστος, ἐξερχόμενος τῶν φυλακῶν, θέλει ἔχει ἔτοιμον σμικρὸν τι κεφάλαιον καὶ μίαν τέχνην, δι' ὧν δύναται ν' ἀποκατασταθῇ χρησιμώτατος εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν ὁποίαν πρὸ τῆς φυλακίσεως τοῦ ἠδίκησε· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀρίστη ἱκανοποίησις, τὴν ὁποίαν ὁ κατάδικος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ παρέξῃ εἰς αὐτὴν, ὑπ' αὐτοῦ ἀδικηθείσας.

Ἐξακολουθοῦντες δὲ τὰς περὶ οἰκονομίας σκέψεις ἡμῶν, προτείνομεν ἐπίσης ὅτι τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων καὶ τῶν γραμματέων αὐτῶν τὰ καθήκοντα πρέπει νὰ ἀνατεθῶσιν εἰς τοὺς ταμίαις, ἑνιαχοῦ μάλιστα εἰς τούτους· πρέπει νὰ ἀνατεθῶσιν καὶ τὰ καθήκοντα τῶν τελωνῶν. Πάντων δὲ τῶν ὑγιονόμων τὰ καθήκοντα καὶ τῶν γραμματέων καὶ σύμπαντος τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, ἑνιαχοῦ μάλιστα καὶ αὐτῶν τῶν λιμεναρχῶν τὰ καθήκοντα νὰ ἀνατεθῶσιν εἰς τοὺς τελωνας, ἢ εἰς τοὺς ταμίαις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπαλλήλων πάντων τῶν ὑπουργείων πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ἐν τρίτον, ἐὰν μὴ κατὰ τὸ ἦμισυ· οὕτω δὲ ἐκκαθαρισθησομένης τῆς ὑπαλληλίας, πρέπει ἀναποφύκτως νὰ ἀυξήσῃ ἡ μισθοδοσία τῶν τιμίων καὶ ἱκανῶν ὑπαλλήλων, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται οὗτοι νὰ κλέπτωσι.

Ἐν τῶν μεγαλειτέρων αἰτίων τῆς ἐξαχειώσεως τῶν ἠθῶν εἶναι ἀναντηρήτως καὶ ἡ λιαν πρωίμως κατὰ δυστυχίαν εἰσαχθεῖσα καὶ παρ' ἡμῶν πολυτέλεια· διὰ νὰ διορθωθῇ λοιπὸν τὸ ἠθικὸν τῶν ὑπαλλήλων, πρέπει οὐχὶ μόνον νὰ μὴ ὑποθάλπηται, ἀλλὰ τὸναντίον νὰ καταδικώκηται ἡ πολυτέλεια. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πρέπει νὰ δοθῇ τὸ καλὸν παράδειγμα ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τοῦ Κράτους ὑπαλλήλων καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς Αὐλῆς, ἥτις οὐχὶ μόνον δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεῶνται τοὺς ὑποδεεστέρους εἰς τὸ νὰ συγχάζωσιν εἰς πολυτελεῖς βασιλικούς χοροὺς καὶ συναγασσοφὰς, ἀλλὰ τὸναντίον καὶ νὰ ἀποδιώκῃ τούτους, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὅσοις τῶν πολυτελῶς ἐνδεδυμένων.

Ἐκ τῶν κλητικῶν τῶν ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων ἀφεύκτως γίνεται οἰκονομία τῶν ἐξόδων καὶ ἐπομένως πλεονάσμα, τὸ γε νῦν ἔχον, περὶ τὰ πέντε ἑκατομμύρια.

Ἐκ τοῦ περισσεύματος τούτου τὸ μὲν πρῶτον ἔτος νὰ δαπανηθῶσιν

ἀμέσως δύο μὲν ἑκατομμύρια πρὸς ἐξοπλισμὸν τοῦ ἔθνους διὰ τῆς συστάσεως ἀληθοῦς ἔθνοφυλακῆς· δύο δὲ ἕτερα ἑκατομμύρια, εὐσυνειδήτως ὅμως διαχειριζόμενα, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, εἴτε διὰ τῆς συστάσεως τοιοῦτων γεωργικῶν τραπεζῶν, ὥστε ὁ γεωργὸς αὐθημερὸν τῆς παρουσιασθησομένης ἀνάγκης του νὰ δύναται νὰ δανείζηται πρὸς δύο ἢ τρία τοῖς ἑκατὸν, εἴτε διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς ἐν ἀγρία καταστάσει ἤδη οὔσης κτηνοτροφίας, εἴτε κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον· τὸ δὲ ἕτερον ἐν ἑκατομμύριον, ἐὰν συγκατατίθηνται (ὡς πιστεύομεν ὅτι θὰ συγκατατεθῶσιν) αἱ ἐγγυήτριαι τοῦ ἔθνικου δανείου δυνάμεις νὰ μὴ λάβωσιν αὐτὸ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ὡς τόκον καὶ χρεώλυτρον, νὰ χρησιμεύσῃ ἀμέσως πρὸς ὁδοποιίαν.

Τὸ δεύτερον μετὰ τοῦτο ἔτος, ἀνυπερβλήτων μενόντων τῶν ἐξόδων, τὰ ἔσοδα εἴμεθα βεβαίωτατοι ὅτι θέλουσιν ἀυξήσῃ κατὰ δύο ἑκατομμύρια. Μὴ ἀποπερατωθέντος δὲ καθ' ὅλοκληρίαν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ ἔθνους, πρέπει καὶ τὸ περίσσευμα τοῦ ἔτους τούτου νὰ δαπανηθῇ, καθ' ὅν ἐμνημονεύσαμεν τρόπον.

Τὸ τρίτον ἔτος τὰ μὲν ἔσοδα ἀφυσικῶς θέλουσι φθάσει τὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια, τὰ δὲ ἔσοδα διὰ τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν δὲν πρέπει οὔτε κατὰ ὄβολον νὰ ἀυξηθῶσιν. ἐξωπλισμένου δὲ τότε ὄντος καθ' ὅλοκληρίαν τοῦ ἔθνους, καὶ ἄλλων ὑπαρχουσῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν, πρέπει νὰ μεταβληθῇ κατὰ τι καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς δαπάνης τοῦ περισσεύματος.

Τότε τὸ κυριώτερον μέλημα τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ ᾖ ἡναι ὁ κανονισμὸς τῆς ἀποτίσεως τοῦ χρέους αὐτοῦ. Παρ' ἔθνους δὲ μικροῦ καὶ πτωχοῦ, καὶ οὕτω σκοπίμως διαχειριζομένου τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, αἱ ἐγγυήτριαι Δυνάμεις θὰ συγκατατεθῶσιν, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν, νὰ λαμβάνωσιν ὡς τόκον καὶ χρεώλυτρον τοῦ μεγάλου ἔθνικου δανείου ἐπὶ τρία τοῦλάχιστον ἔτη ἀνά δύο ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Πρῶτον λοιπὸν πάντων ἐκ τοῦ περισσεύματος πρέπει νὰ ἀποδίδωνται ταῦτα, ἵνα στερεωθῇ ἡ δημοσία πίστις καὶ ἵνα μὴ μᾶς ἀποκλῆ, ὅπως ἄχρι τοῦδε, ἡ Εὐρώπη ἐν τῇ δικαίᾳ ἀγανακτῆσει αὐτῆς, χρεωκόπους.

Μετὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ ἱεροῦ τούτου χρέους τῶν δύο ἑκατομμυρίων, πρέπει νὰ διανεμηθῶσι τὰ λοιπὰ ὀκτώ ἑκατομμύρια τοῦ περισσεύματος ὡς ἐξῆς· δύο ἑκατομμύρια κατ' ἔτος πρέπει ἀφυσικῶς νὰ δαπανηθῶσι πρὸς καταρτισμὸν τοῦ ἔθνικου ναυτικοῦ· δύο ἑκατομμύρια πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας καὶ πρὸ πάντων τῆς κτηνοτροφίας· δύο ἕτερα ἑκατομμύρια πρὸς κατασκευὴν δημοσίαν ἀμαξωτῶν δρόμων, συνάμα δὲ νὰ ὑποχρεωθῶσιν οἱ πολῖται δι' ἀγγαρείας ἢ προσωπικῆς ἐργασίας, νὰ κατασκευάσωσι βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν ἀμαξωτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἐπαρχιακοὺς καὶ δημοτικοὺς δρόμους· δύο ἕτερα ἑκατομμύρια πρέπει νὰ δαπανῶνται κατ' ἔτος πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν κοινωφελῶν τεχνῶν καὶ τῆς

διὰ τὴν μεταποίησιν τῶν φυσικῶν προϊόντων τοῦ Κράτους βιομηχανίας. τὰ δὲ ἕτερα δύο ἑκατομμύρια νὰ δραπανῶνται πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἔθνικων πόρων τοῦ Κράτους.

Μεγαλειτέρου δὲ ὄντος ἐνταῦθα τοῦ κύκλου τῆς διαχειρίσεως τοῦ περισσεύματος, πλείονος δεῖται καὶ ἀναπτύξεως. Καὶ περὶ μὲν τῆς κατατίσεως τοῦ ἔθνικου ναυτικοῦ ἢ τῆς ἐνίσχύσεως τοῦ ἐμπορικοῦ, δὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πολλὰ, διότι καὶ ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας εἶναι ἔτι μικρὸς, παραβαλλόμενος πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦτε ἔθνικου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ. Μὲ τὸ τοῦ πρώτου ἔτους περίσσευμα τῶν δύο ἑκατομμυρίων, ὅπερ διετέθη ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ, βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ κάμῃ καὶ μέγала πράγματα, οὐχ ἦττον ὅμως ἀναγκαϊότατον θεωροῦμεν τὸ ποσὸν τοῦτο ἀποκλειστικῶς νὰ δαπανηθῇ ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ, εἴτε πρὸς σύστασιν ναυτικῶν τραπεζῶν, εἴτε πρὸς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς ἢ δύο πολεμικῶν πλοίων, εἴτε πρὸς ἄλλην τινὰ ναυτικὴν ἀνάγκην, διότι κατὰ μέγα μέρος διὰ τοῦ ναυτικοῦ ἐσώθη καὶ ἤδη καὶ ἐπὶ τῶν Περσῶν ἢ Ἑλλὰς, καὶ ἄνευ καλοῦ ναυτικοῦ οὐδὲ νὰ ὑπάρξῃ δύναται, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ εὐδαιμονήσῃ καὶ νὰ μεγαλυθῇ.

Ἐκ δὲ τῶν δύο ὑπὲρ τῆς γεωργίας διατεθέντων ἑκατομμυρίων, ἐν μὲν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον νὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀυξήσιν τοῦ κεφαλαίου τῶν γεωργικῶν τραπεζῶν, δανειζουσῶν προχειρότατα μετὰ τοσοῦτου τόκου, ὅσος, συλλεγόμενος κατ' ἔτος, ν' ἀρκῇ νὰ καλύπτῃ μόνον τὰς δαπάνας τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων τούτων καὶ τὰς ἐνδεχομένας ζημίας· ὥστε κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον, ὃν ἀποθεματικὸν τοῦ ἔθνους κεφάλαιον, παραγωγικὸν μάλιστα πλούτου, καὶ κατ' ἔτος ἀυξανόμενον ἐκ τῆς προσθήκης τοῦ νέου κεφαλαίου, ἐνδέχεται νὰ χρησιμεύσῃ ἢ δι' ἀπροβλέπτους νέας ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ἢ διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ ἔθνικου δανείου. Αἱ δὲ πεντακόσαι χιλιάδες δραχμῶν, πρέπει νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς προμήθειαν καὶ δωρεὰν γεωργικῶν ἐργαλείων ἐν εἴδει βραβείων εἰς τοὺς ἀριστεύοντας γεωργοὺς, ἢ καὶ πρὸς καθαρὰν χρηματικὴν βράβειυσιν τῶν ἀριστεύοντων ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ γεωργίᾳ καὶ τῇ κτηνοτροφίᾳ κατὰ τὰς ἐνικυσίως γενησομένας Νομαρχικὰς ἢ Δομοτικὰς ἐκθέσεις.

Τὰ δύο ὑπὲρ τῆς ὁδοποιίας ἑκατομμύρια πρέπει ἀφυσικῶς νὰ δαπανῶνται κατ' ἔτος πρὸς κατασκευὴν δημοσίων ἀμαξωτῶν δρόμων, ἄνευ τῶν ὀποίων οὐδεμίαν οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου εἶναι ποτε δυνατόν νὰ γείνη πρόοδος οὔτε κατὰ τὴν κτηνοτροφίαν, οὔτε κατὰ τὸ ἐμπόριον, ἰσχυρῶς καὶ ἀποδοτικῶς. Ἐν τῷ σώματι, πεπραγμένων οὕτων τῶν ἀρτηριῶν, δὲν δύναται νὰ κυκλοφορήσῃ τὸ αἷμα, καὶ νὰ διαθρήψῃ τὰ ὄργανα

τοῦ σώματος, οὕτω καὶ μὴ ὑπαρχουσῶν ἐν τινι χώρα ἀμαξωτῶν ὁδῶν, δὲν εἶναι ποτε δυνατὸν οὔτε νὰ διατραφῆ, οὔτε νὰ ὑπάρξῃ, οὔτε νὰ εὐ-
 δαιμονήσῃ ἢ κοινωνήσῃ διὰ τοῦτο ἐξάπαντος πρέπει νὰ κατασκευασθῶσιν
 ὅσον ἐνεστι τάχιον δημόσια ἀμαξωτὰ ὁδοὶ καθ' ἅπαν τὸ Κράτος· μία
 π. χ. ἀπ' Ἀθηνῶν διὰ Θηβῶν καὶ Λεβαδίας εἰς Λαμίας· ἕτερα ἀπ' Ἀ-
 θηνῶν δι' Μεγάρων, Κορίνθου κτλ. εἰς τὰ πέρατα τῆς Πελοποννήσου· ἕ-
 τέρα ἀπὸ Μεσολογγίου διὰ Μακρυνόρους μέχρις Ἀνίνου, ἢ τῶν μεθο-
 ρίων· ἕτερα ἐντεῦθεν, παραλία, μέχρι Μεσολογγίου, καὶ οὔτω καθεξῆς
 καθ' ὅλας τὰς πρωτεύουσας τῶν νομῶν τῆς Πελοποννήσου.

Δύο ἑκατομμύρια πρέπει νὰ δαπανῶνται κατ' ἔτος, εἴπομεν, πρὸς ἐ-
 νίσχυσιν τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας. Εἶναι ἀπίστευτος
 ἢ ἀπόλυτος καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἑλλὰς πρὸς
 ἐνίσχυσιν τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας. Ἐν τῶν μεγάλων
 αἰτίων τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος εἶναι βεβαίως καὶ ἡ
 λειψανδρία, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε οὐδεὶς σχεδὸν ἐσκέφθη νὰ ἀντικαταστή-
 σῃ κατὰ τι τὴν ἄλλειψιν τῶν ἀνθρώπων χειρῶν διὰ τῶν λίαν εὐχρή-
 στων οὐσῶν καὶ κοινωφελεστάτων ἤδη γενομένων ἐν τῇ Εὐρώπῃ μηχαν-
 ῶν· ἐὰν δὲ πᾶς πολίτης οἴκοθεν ἀπεπειράθη τοῦτο, μυρία ὅσα ἀπὴντησε
 προσκόμματα ἐκ μέρους στενοκεφάλων τινῶν ὑπαλλήλων τῆς Κυβερνή-
 σεως. Κατὰ τὸ 1859 πρῶτοι ἡμεῖς μετεφέραμεν ἐκ τοῖς Μασσαλίας
 Νόριαν, ἵνα ἀρδύωμεν δι' αὐτῆς ὕδωρ, καὶ ποτίζωμεν τὰ τεχνητὰ ἡμῶν
 λειβάδια, τὰ τοσοῦτον ἀναγκαῖα πρὸς χρῆσιν τῆς κτηνοτροφίας μας· ἐνῶ
 δὲ ὑπάρχει νόμος τοῦ Κράτους, καθ' ὃν πᾶν γεωργικὸν καὶ πᾶν βιομη-
 χανικὸν ἐργαλεῖον, μετακομιζόμενον ἐξωθεν, δὲν πληρώνει τελωνεῖον,
 ἐν ᾧ λέγομεν ὑπάρχει τοιοῦτος νόμος, ὁ Κύριος ὑπουργὸς τῶν οἰκονο-
 μικῶν μᾶς ἐπέμψε καὶ εἰς τὰς πολιτικὰς φυλακὰς, ἵνα πληρώσωμεν
 15)100 τελωνεῖον διὰ τὴν Νόριαν μας. Καταφυγόντες δὲ εἰς τὰ δικα-
 στήρια, ἐβιάσαμεν μὲν τὴν Κυβέρνησιν νὰ μᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ ληστευθέν-
 τα ταῦτα χρήματα· ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἂν κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εὐ-
 δαιμονοῦσι τὰ Κράτη. Διὰ νὰ ξεσπυρώσῃ δὲ ἐνταῦθα ὁ γεωργὸς ἢ διὰ νὰ
 στουμπήσῃ ἑκατὸν κοιλὰ ἀραβοσίτου, πρῶτον μὲν θέλει ἀπολέσει τρία
 ἢ τέσσαρα κοιλὰ, δεύτερον δὲ θέλει δαπανῆσαι εἴκοσι γυναικῶν ἡμερο-
 μίσθια ἢ δέκα ἡμερομίσθια ἀνδρῶν, ἀναλογεῦντα πρὸς εἴκοσι καὶ πέντε
 μέχρι τριάκοντα δραχμῶν προστιθεμένων εἰς ταύτας καὶ τῶν δέκα ἢ
 δώδεκα δραχμῶν ἐκ τῆς ἀπωλείας, τὸ ὅλον τῆς δαπάνης λογίζεται πε-
 ρὶ τὰς τριάκοντα πέντε δραχμὰς μέχρι τεσσαράκοντα δύο. Τὴν αὐτὴν ἢ
 καὶ πλεיותרαν ἐργασίαν ἐκτελεῖ ὁ Εὐρωπαῖος μὲ μίαν μηχανὴν ἑκατὸν
 μέχρις ἑκατονπεντήκοντα φράγκων ἀξίας καὶ με δύο ἡμερομίσθια γυναι-
 κῶν, ἀναβαίνοντα εἰς τὸ ποσὸν τῶν τεσσάρων τὸ πολὺ δραχμῶν· ἢ δὲ
 ἅπαξ γενησομένη δαπάνη πρὸς ἀγορὰν τῆς μηχανῆς ἔσται τοῦλάχιστον

ἰσῆος τοῦ γεωργοῦ· ὅτι δὲ εἴπομεν περὶ τῆς μνημονευθείσης μηχαν-
 ῆς, ἐρκεμίζονται καὶ περὶ θεριτικῶν, περὶ ἀλωνστικῶν, περὶ ἐλαιοποι-
 ητικῶν, περὶ οἰνοποιητικῶν, περὶ βουτυροποιητικῶν μηχανῶν καὶ ἐν γέ-
 νει περὶ μηχανῶν παντὸς κλάδου τῆς τε γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας,
 καὶ τῆς βιομηχανίας. Διὰ τῶν κοινῶν ἐλαιοτριβείων ἀπαιτοῦνται νὰ ἐρ-
 γάζωνται βαρῶσως καὶ ἀκαταπαύστως ἐπὶ δέκα ὀκτῶ ὥρας πέντε
 βωμάλαιοι ἄνδρες καὶ εἰς εὐρωπτος ἵππος, ἵνα ἐλαιοτριβήσωσιν ἐπτακο-
 σίας πεντήκοντα ὀκάδας ἐλαιῶν, ἐν ἡμεροῦσιον. Διὰ δὲ τοῦ Εὐρωπαϊ-
 κοῦ ἐλαιοτριβείου τοῦ ἀξιολόγου Κυρίου Δουρούτη τέσσαρες μόνον ἄν-
 δρες, ἐργαζόμενοι ἀρέτας δέκα μόνον ὥρας, δύνανται νὰ ἐλαιοτριβήσωσι
 τρεῖς χιλιάδας ὀκάδας ἐλαιῶν· τὸ δὲ ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ
 ἐλαιοτριβείου ἐλαιον εἶναι καὶ πλεיותרον καὶ ἀσυγκρίτως καλλίτερον.

Πρὸ πάντων λοιπῶν ἔχομεν ἀνάγκη νὰ εἰσάξωμεν, καὶ ὅσον ἐνεστι
 τάχιον, τὰς μηχανὰς· ἵνα μὴ δαπανῶμεν δὲ ἀλλοχρῶ αἰωνίως πρὸς προ-
 μῆθειαν αὐτῶν, πρέπει νὰ μορφώσωμεν βιημηθῶν Ἑλλήνας, ἵνα κατα-
 σκευάζωμεν πάσας ταύτας ἢ τοῦλάχιστον τὰς εὐκολωτέρας προχειρώς
 ἐν τῷ τόπῳ. Ἀντὶ δὲ νὰ πέμπωμεν, ὡς περ' ἄχρι τοῦδε, σωρεῖαν νέων
 εἰς τὴν Εὐρώπην, ἵνα σπουδάζωσιν ἐπιστήμας καὶ μάλιστα νομικὴν καὶ
 ἱατρικὴν, νὰ πέμπωμεν τοῦ λοιποῦ πολλοὺς μάλιστα τοιοῦτους, ἵνα
 σπουδάζωσι κοινωφελεῖς τέχναις, τὴν γεωργίαν ἢ τὴν κτηνοτροφίαν· μετὰ
 δὲ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης νὰ τοὺς ὑποδοθῶμεν, ἵνα ἀπο-
 κατασταίνωνται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου εἰς τοὺς νομοὺς, εἰς
 τὰς ἐπαρχίας, καὶ εἰς τοὺς δήμους, καὶ χρησιμεύωσιν οὔτω ὡς διδά-
 σκαλοι καὶ βοηθοὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν· νὰ θέτωμεν βραβεῖα διὰ
 συναγωνισμοῦ καὶ ν' ἀμείβωμεν πλουσιοπαρόχως τοὺς ἀριστεύοντας, τοὺς
 κοινωφελεστερούς, τοὺς μεταδοτικωτέρους τῶν γνώσεων αὐτῶν, καὶ τοὺς
 ἐπιμελεστερούς.

Τὶ δὲ νὰ εἴπη τις διὰ τὴν σημερινὴν ἀθλιεστάτην ποιότητα πολλῶν
 κατ' οὐσίαν ἢ κατὰ φύσιν ἀρίστων ὄντων ἐγχωρίων προϊόντων; ἔχομεν
 τὰς καλλιτέρας ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ ἐλαίας, ἀλλ' ὅμως, ὅταν ἀναγκαζώ-
 μεθα νὰ φιλοξενήσωμεν Εὐρωπαϊὸν τινα, πρέπει νὰ ἀγοράσωμεν καὶ ἐλαι-
 ον τῆς Λούκας, ἵνα κατασκευάσωμεν τὴν σαλάταν, ἐνῶ μὲ τὰς Ἑλληνι-
 κὰς ἐλαίας ἐδυνάμεθα νὰ κατασκευάσωμεν ἐλαιον ἴσως καὶ τοῦ τῆς Λού-
 κας καλλίτερον· ἔχομεν τὰς ἐκλεκτοτέρας καὶ τὰς ἀρίστους ἴσως ἐν τῷ
 κόσμῳ σταφυλάς, ἀλλ' ὅμως εἴμεθα ἠναγκασμένοι καὶ ἐπὶ ἄπλου τινος

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
 ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΝ ΕΒΛΗΘΗΝ
 ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΚΟΣΜΩΝ
 ἔχομεν καὶ Βουρδιαγαλλικὸν οἶνον (bordau) καὶ καμ-
 πὸν οἶνον καὶ τὴν ἀγίαν ἀρσενίαν ἡμέτερος ἄθλιος ριτινήτης οἶνος, καὶ τοι-
 οῦτον οἶνον ὁ κόσμῳ σταφυλῶν γενόμενος, προξενεῖ ὅμως καυ-
 τίαν εἰς τοὺς εὐρωπαίους. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ καταβληθῇ μεγίστη
 προσπάθεια πρὸς ἐντελῆ μεταποίησιν τῶν φυσικῶν ἡμῶν προϊόντων·
 τοῦτο δὲ πρέπει νὰ γείνη, καὶ ἵνα μὴ δαπανώμεθα, προμηθευόμενοι ταῦ-

τα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ ἵνα καταστήσωμεν ταῦτα ἐμπορεύσιμα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀνάγκη πᾶσα νὰ συστηθῶσιν ἐπίσης εἰς διάφορα τοῦ κράτους μέρη καὶ οἰνοποιεῖα, καὶ ἐλαιοποιεῖα, καὶ βουτυροποιεῖα, καὶ βαμβυκοκλωστειὰ καὶ προχειρότατα γεωργικὰ σχολεῖα, καὶ πρότυπα κτηνοτροφεία ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον καὶ τελειότερον. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἑκατομμύρια, τιμῶς διαχειριζόμενα, καὶ καλῶς κατ' ἔτος δαπανώμενα, ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν βεβελιότατα θέλουσιν ἐπιφέρει θαυμάσια καὶ παραγωγικώτατα ἀποτελέσματα.

Τὰ δύο τελευταῖα ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ περισσεύματος πρέπει νὰ ἐκπανῶνται, εἴπομεν, πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐθνικῶν πόρων καὶ ἀνάπτυξιν ἐπομένως τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου. Ὡ! ἐνταῦθα ἐκπλήττεται τῷ ὄντι ὁ νοῦς ἡμῶν, ἀναλογιζομένων τὸ μὲν τὴν πληθύν, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐθνικῶν πόρων, τὸ δὲ τὴν παντελῆ ὀλιγωρίαν ἡμῶν πρὸς ἐκμετάλλευσιν τούτων.

Ἐκατομμύρια καὶ δισεκατομμύρια ἴσως ἄπειρα ριζῶν ἀγρίων ἐλαιῶν, ἐτοιμῶν πρὸς παραγωγὴν ἐθνικοῦ καὶ ἀτομικοῦ πλοῦτου, ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι, καὶ σήπονται ἢ καταστρέφονται· ἀλλ' ὅμως οὐχὶ μόνον οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε ἐφρόντισεν, ἵνα καταστήσῃ παραγωγικὸν καὶ κοινωφελῆ τὸν αὐτοφυῆ τοῦτον ἐθνικὸν πλοῦτον, ἀλλὰ ἀπείστως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐγένετο καὶ πᾶν ὅ,τι ἦτο ἱκανὸν νὰ διακωλύσῃ τὴν παραγωγικότητα καὶ χρησιμότητα αὐτοῦ· εἴμεθα δὲ ἐνδομύχως πεπεισμένοι, καὶ δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ κατάξηρα ὄρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸς ὁ φαλακρὸς Ἰμπετὸς τῆς Ἀττικῆς ἐδύναντο νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ παραγωγικωτάτων δασῶν ἐλαιῶν, ἐὰν ὑπῆρχε καλὴ θέλησις, καὶ ἐλαμβάνετο σμικρὰ κυβερνητικὴ πρόνοια. Ἄλλ' ἐνῶ οἱ Ἕνετοὶ ἄλλοτε ἐν ἐπτανήσῳ ἐβράβευον δι' ἐνὸς Ἐνετικῶν χρυσοῦ νομίσματος πάντα τὸν δυνάμενον νὰ ἐξημερώσῃ ἐν ἀγρίων ἐλαιόδενδρον ἢ νὰ φυτεύσῃ καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ ἐν ἡμέρῳ τοιοῦτον, ἡμεῖς μέχρι μὲν πρὸ σμικροῦ ἐδημεύαμεν διὰ νόμου τὰ ἐγκειριστάμενα τοῦ δημοσίου ἄγρια ἐλαιόδενδρα, ἥδη δὲ διανεμόμεν αὐτὰ ἐξ ἡμισείας μετὰ τοῦ ἐγκεντριτοῦ καὶ μάλιστα μετὰ τὴν δεκάτην (ἐπιμελεία καὶ δαπάνη αὐτοῦ) ἀποκατάστασιν τῶν ἀγρίων καὶ ἀκάρπων πρίτερον ὄντων τούτων δένδρων· ἴσως τις ὑποθέσῃ ὅτι γράφομεν μυθιστορήματα, ἀλλ' ἐὰν ὑπάρξῃ ἀμφιβολία τις, δυνάμεθα νὰ δαμωσιεύσωμεν καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν ἰσχυρότατον νόμον, τὸν πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν μόλις ψηφισθέντα, τὸν θεωρηθέντα τότε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς νόμον εὐεργετικόν, τὸν ἐπαγγελλόμενον τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ κλάδου τούτου τῆς γεωργίας κατ' ἔχοντα ἐν τοσοῦτοις τὰς μνημονευθείσας διατάξεις, καθ' ἃς τὸ δημοσίον δημεύει κατὰ τὸ ἡμισυ τὴν περιουσίαν τοῦ ἐγκεντριστοῦ. Διὰ νὰ μὴ στερήσωμεν δὲ τοὺς ἡγουμένους τῆς Καισαριανῆς καὶ τῆς Πεντέλης εὐτελεστάτου τινὸς εἰσοδήματος, ὅπερ καρποῦνται οὗτοι ἐκ τῆς ἐνοικιάσε-

ως ὅλου τοῦ Ἰμπετοῦ πρὸς νομὴν αἰγῶν, διατηροῦμεν αἰωνίως τὰ ἐν αὐτῷ ἀξιόλογα αὐτοφυῆ ἄγρια ἐλαιόδενδρα εἰς θαμνώδη κατάστασιν· προσκαλοῦμεν δὲ πάντα τὸν βουλούμενον νὰ ἴδῃ ἰδίῳις ὄμμασι παρὰ ταῖς Ἀθήνας ἐν τῷ Ἰμπετῷ ἅπαντα ταῦτα. Οἱ δὲ χωρικοὶ, μὴ εὐρίσκοντες συμφέρον νὰ ἐγκεντρίξωσι τ' αὐτοφυῆ ἄγρια ἐλαιόδενδρα τοῦ δημοσίου, ἐκρίζωνουσιν αὐτὰ, καὶ καθ' ἑκάστην πωλοῦσι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηῶν ὡς καυσόξυλα. Ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλάκις ἠγοράσαμεν τοιαύτας ρίζας, ὡς καυσόξυλα, καὶ τὰς ἐφυτεύσαμεν μετ' ἐπιτυχίας. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν παντοῦ εἶδους πολυτιμοτάτων ἱαματικῶν ὑδάτων τῆς Ἑλλάδος, τί περὶ Σμυρίδος, τί περὶ σιπειοῦ, τί περὶ γκιανθράκων, τί περὶ πολλῶν ἄλλων ὄρυκτων, τί περὶ ἀποξηράσεως τῆς Κοπιίδος λίμνης καὶ ἄλλων τινῶν τελμάτων καὶ λιμνῶν, τί περὶ ἀλυκῶν, καὶ τί περὶ παντὸς εἶδους χρώματος μαρμάρων; Ἐν ἕκαστον ἐκ τῶν στοιχείων τούτων παρ' ἄλλῳ τινὶ ἔθνεϊ, ἢ, δικαιοτέρῳ εἰπεῖν, παρ' ἄλλῳ τινὶ κυβερνήσει, ἤθελεν ἀποτελεῖ τὸ οὐσιωδέστερον μέρος τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου· παρ' ἡμῶν δὲ ἅπαντα ταῦτα, τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπιδαψιλευθέντα ἀγαθὰ, κατ' οὐδὲν σχεδὸν συντέλεσαν ἄχρι τοῦδε πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Κράτους, πρὸς εὐημερίαν καὶ εὐζωίαν τῶν πολιτῶν, καὶ πρὸς διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ. Μόνῃ ἢ καλῇ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀλυκῶν τοῦ Κράτους ἤθελεν αὐξήσει, καθ' ἃς ἔχομεν θετικωτάτας πληροφορίας, κατὰ τὰ δύο ἑκατομμύρια τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ. Ἄπαντα λοιπὸν ταῦτα ἀπαιτοῦσι τὴν δραστήριον μὲν, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν φρόνιμον καὶ τὴν κατ' ἐξοχὴν τιμίαν ἐκμετάλλευσιν, ἵνα καταστῶσι παραγωγικὰ καὶ παρὰ τῶν πλοῦτον καὶ εὐημερίαν. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ δρισθὲν πρὸς τοιαύτην χρῆσιν ἢ δαπάνῃν πᾶσιν τῶν δύο κατ' ἔτος ἑκατομμυρίων εἶναι μηδαμινόν, περιβαλλόμενον πρὸς τοσαύτας καὶ τοιαύτας σπουδαίας καὶ οὕτως εἰπεῖν, γιγαντιαίας ἐπιχειρήσεις· ἀλλὰ πρέπει νὰ γείνη ὅσον τάχιστα ἢ καλῇ ἀρχῇ καὶ ἄς μὴ λησμονήσωμεν τὸ σοφὸν τοῦ Ἡσιόδου ῥητόν « εἰ γὰρ κερ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθείης καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις τάχα κερ μέγα καὶ τὸ γένητο » ἢ ἀλλίως, ἄς μὴ λησμονήσωμεν τὸ κοινὸν μὲν καὶ τετριμμένον, ἀλλ' οὐχ ἦτοον σοφὸν λόγιον, τὸ λέγον « ἀπὸ φατοῦλι εἰς φατοῦλι γεμίζει τὸ σακκοῦλι ».

Τίς ὅμως νὰ πράξῃ ταῦτα πάντα; ἢ διὰ τί ἄχρι τοῦδε οὐδὲν ἐγένετο; εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας δὲν ἀπόκειται εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ζώντας ἡδὴ νὰ ἀπαντήσωσι σαφῶς καὶ ἐξηκριβωμένως καὶ μάλιστα νὰ αἰτιολογήσῃ τὰς ἀδυστάτους ὅμως φρονούμεν, ὅτι μὲ τὸ ἐπικρατοῦν ἄλλο κυβερνητικὸν σύστημα οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ· καὶ μὲν τούτῳ ἀρῶμεθα κατὰ μέρος ἡτυχον τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐγκωχᾷται καὶ γαυρῆ διὰ τὰ ἄχρι τοῦδε κατορθώματά της, στρέφωμεν τὴν προσοχήν μας ἀλλαχρῶ, δηλαδὴ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἐν ἀλλοδαπῇ ὁμογενεῖς, καὶ φρονούμεν ἐπίσης ἀδυστάτως ὅτι καὶ δι' αὐ-

τῶν μόνων, καὶ μὴ θελοῦσης τῆς Κυβερνήσεως, δυνατόν εἶναι νὰ κατορθώσῃ τεράστια θαύματα ἐν Ἑλλάδι.

Ἐπιστολὴ δευτέρα.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ ἄρι τοῦδε προσφερθέντα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν ἔξω ὁμογενῶν χρήματα, ἐξ ὧν πολλὰ μὲν κατεσπαταλεύθησαν, ἄλλα δὲ ἐχρησίμευσαν πρὸς βλάβην καὶ ἠθικὴν διασπορὰν τοῦ ἔθνους, πολλὰ κατ' οὐδὲν ἐχρησίμευσαν, καὶ ὀλίγιστα μόνον ἐδᾶπανήθησαν σκοπίμως, κατὰ πᾶσαν, λέγομεν, πιθανότητα, τὰ χρήματα ταῦτα ὑπερβαίνουν τὰ πνιχτόντα ἑκατομύρια. Ἴνα μὴ δὲ ἐκληφθῶμεν ὡς ὑπερβολικοὶ, μνημονεύομεν ἐνταῦθα ὀλιγίστων τινῶν περιστάσεων, καθ' ἃς οἱ ἔξω ὁμογενεῖς προσέφερον μυθώδη ποσά. Καὶ πρῶτον πάντων κατὰ τὸ 1854 προσφέρθησαν ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν διὰ τὴν μεγάλην ἰδέαν, περὶ τὰ πέντε ἑκατομύρια 5,000,000

Πρὸς ἀνέγερσιν Ἀκαδημίας, δαπανηθέντα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Σίνα ἄχρι τοῦδε καὶ δαπανηθόσμενα μέχρις ἀποτερωσῆως περὶ τὰ 3,000,000

Πρὸς ἀνέγερσιν Πανεπιστημίου καὶ προίκισιν αὐτοῦ διάφοροι ὁμογενεῖς περὶ τὰ 2,000,000

Πρὸς διαφόρους ἀγαθοεργούς σκοπούς ὁ Κύριος Βερναρδάκης περὶ τὸ 1,000,000

Πρὸς ἀνέγερσιν Παρθεναγωγείου ὁ Κύριος Ἀρσάκης περὶ τὰς 500,000

Πρὸς ἀνέγερσιν καὶ προίκισιν Ἀστεροσκοπείου ὁ Βασιλεὺς Σίνας περὶ τὰς 500,000

Πρὸς ἀνέγερσιν καὶ προίκισιν τῆς Ῥιζαρίου ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς (1) οἱ Ῥιζάρκι περὶ τὸ 1,500,000

εἰς μεταφορὰν 13,500,000

(1) Τῆς πολιτικῆς ταύτης σχολῆς δυστυχῶς ὀλιγίστοι ἐφάνησαν ἄχρι τοῦδε οἱ καθαροὶ ἐκκλησιαστικοὶ καρποί. Πολλοὶ τῶν νέων, καίτοι ἀρίστα σπουδάζοντες ἐκκλησιαστικὰ μαθήματα, οὐδένα ὅμως πόνον ζωῆς προβλέποντες ἐκ τοῦ ἱερατείου, τρέπονται εἰς ἄλλα ἔργα ἢ εἰς ἄλλας ἐπιτηδίας. Διὰ τὴν διορθωθῆ δὲ ὁ κλήρος, πρέπει πρῶτον νὰ ληρῆθῇ πρόνοια πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον πάντων πρέπει νὰ ὀρισθῇ διὰ νόμον ἐπὶ πᾶς ἐγγυμῶσι ἱερέων, ἱεροσυριῶν τακτικῶς ἐν τινὶ ναῷ οὗο δὴ ποτε χωρίου λαμβάνει μισθὸν τοῦλάχιστον ἑκατοντάδραχμον κατὰ μῆνα. Πᾶς ὅμοιος ἱερεὺς, ἱεροσυριῶν ἐν πρωτεύουσῃ δήμῳ, λαμβάνει μισθὸν τριακοσίων κατὰ μῆνα δραχμῶν. Εἰς τοῦτο δὲ κυρίως ἔπρεπε νὰ χρησιμεύσῃσι τὰ εἰσπραγέντα ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μοναστηρίων χρήματα, ἄλλα ταῦτα ἐπαταλεύθησαν κακῶς καὶ ἤδη ὅμως δὲν εἶναι δύσκολόν νὰ εὐρεθῶσι πόροι πρὸς τοιοῦτόν τινα ἱερὸν σκοπὸν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μοναστηρίων. Πλὴν δὲ τοῦ νέου τούτου πρὸς διατροφὴν τοῦ κλήρου, πρέπει νὰ ἐκδοθῇ καὶ ἕτερος κανὼν αὐστηρῶς τὰ προσόντα τῶν ἱερέων κατὰ τὸν νόμον δε τούτου, οὐδεὶς πρέπει νὰ γίνηται ἱερεὺς ἕστω καὶ τοῦ μικροτάτου χωρίου, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἀπολυτήριον σχολαρχείου, οὐδεὶς νὰ δύναται νὰ ἱερουρήσῃ ἐν πρωτεύουσῃ

ἐκ μεταφορᾶς	13,500,000
Πρὸς ἀνέγερσιν νοσοκομείου ἐν Μεσολογγίῳ οἱ Κ. Κ. Χατζὴ Κώστας περὶ τὰ	500,000
Πρὸς σύστασιν ὄρφανοτροφείου ἐν Ἀθήναις οἱ αὐτοὶ καὶ διάφοροι ἄλλοι ὁμογενεῖς περὶ τὰ	500,000
Πρὸς ἀνέγερσιν Ἀμαλίσίου ὄρφανοτροφείου καὶ προίκισιν αὐτοῦ διάφοροι ὁμογενεῖς περὶ τὰ	2,000,000
Πρὸς ἀνέγερσιν Λυκείου ὁ μακαρίτης Βαρβάκης περὶ τὸ	1,000,000
Πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Μητροπόλεως διάφοροι ὁμογενεῖς περὶ τὰς	500,000
Πρὸς ἀνέγερσιν μήπω ἀνεγερθέντος ἔτι Πολυτεχνείου, τοῦ χρησιμωτέρου ἴσως πάντων τῶν λοιπῶν, κτλ, οἱ αὐιδίμοι Στουρνάρης καὶ Τοσίτσας περὶ τὰ	2,000,000
Πρὸς ἐκπαίδευσιν νέων εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱατρῶν καὶ δικηγόρων διάφοροι ὁμογενεῖς περὶ τὰ	3,000,000
Πρὸς ἐκδόσιν συγγραμμάτων καὶ μεταφράσεων διάφοροι ὁμογενεῖς περὶ τὰ	2,000,000
Πρὸς ἐκδόσιν ἐφημερίδων, διάφοροι ὁμογενεῖς	2,000,000
Πρὸς ἄλλην τινα χρήσιν, τὴν ὁποίαν συσταλλόμεθα νὰ ἐνομάσωμεν, διάφοροι ὁμογενεῖς	3,000,000
	<u>30,000,000</u>

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν τὰ μεγάλα ποσά, παραλειπομένων τῶν μικρῶν, ἐδωρήθησαν ὑπὸ τῶν ἔξω ὁμογενῶν εἰς τὸ ἔθνος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν τῇ διαστήματι τριακόντα περίπτῳ ἔτων περὶ τὰ πεντήκοντα ἑκατομύρια. Δὲν εἶναι ἄρα δυνατόν νὰ δανεισθῶσιν εἰς αὐτὸ πρὸς τῶν ἰδίων μὲ τόκον τέσσαρα ἢ καὶ πέντε τοῖς ἑκατὸν ἔτεσι πεντήκοντα τοῦλάχιστον ἑκατομύρια ἐπὶ τοῦ παρόντος;

Διὰ τὴν γίνῃ δὲ τοῦτο, προτείνομεν νὰ πύση τοῦ λοιποῦ πρὸς τῶν ἔξω ὁμογενῶν πᾶσι οἷα δὴ ποτε ἐν ἀγνοίᾳ τῶν κατεπιγευσῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος, γενομένη καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κακῶς ἐκτελουμένη συνδρομῇ, πᾶσι δωρεὰ καὶ πᾶσι πρὸς ἐπίδειξιν βοήθειαι, τῇ ἐξαιρέσει μόνον τῆς πρὸς ἑδύσιν διδασκτικῶν συγγραμμάτων ἐν ἄλλῃς δηλ. λέξεσι, ἐν εὐνοίᾳ καὶ ἀγαπῶσι τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πατρίδα οἱ ἔξω ὁμογενεῖς καὶ πρὸς τούτου εἶναι βλασφημία, νομιζόμεν, τὸ νὰ ἔχῃ τις τὸν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

δῆμον ἢ ἐπαρχίαν, ἐὰν μὴ ἔχῃ τακτικὸν ἀπολυτήριον γυμνασίου, καὶ οὐδεὶς νὰ ἱερουρήσῃ ἐν πρωτεύουσῃ νομοῦ, ἐὰν μὴ ἔχῃ δίπλωμα τῆς Ῥιζαρίου Θεολογικῆς σχολῆς ἢ διδασκτικὸν δίπλωμα τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

ἐλάχιστον διαταγμὸν) νὰ παύσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ διαφθεύωσιν αὐτὴν ἕνεκα ὑπερμέτρου πατριωτισμοῦ, ὡσπερ ὁ ἀδυνάτου χαρακτήρος πατὴρ διαφθείρει ἕνεκα ὑπερμέτρου φιλοστοργίας τὸ τέκνον αὐτοῦ, παρέχων αὐτῷ ἐν ἀφθονίᾳ ἅπαντα τὰ πρὸς δισχεδάσιν καὶ διαφθορὰν μέσα· διότι καὶ αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ κατὰ τὴν ἰσὴν Εὐαγγέλιον οὐκ ἔστι καλόν, ἐὰν μὴ καλῶς γίγεται· ἄλλως δὲ ἰκανὰ ἄχρη τοῦδε ἐγένοντο τοιαῦτα καλὰ καὶ διὰ τῆς συστάσεως καὶ προικίσσεως ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως νέων, καὶ διὰ τῆς ἐξωνήσεως ἐφημερίδων, καὶ διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς παρασῆμων, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μᾶς ἐλέγξῃ ἐπὶ ἑλλείψει πατριωτισμοῦ, ἂν παύσωμεν τὴν ἄχρη τοῦδε τοιαύτην τῆς δωρεᾶς συνήθειαν καὶ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοῦδε νὰ σκεπτόμεθα καὶ νὰ ἐνεργῶμεν ὑπὲρ τῆς ὅλης πατρίδος καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὸ ἐμπορικώτερον καὶ ἐπωφελέστερον.

Ἄντι δὲ τούτων ὅλων, προτείνομεν νὰ συστηθῇ διὰ μετοχῶν χιλιοδράχμων μεγάλη τις ἀνώνυμος γεωργικὴ ἐταιρεία· ἀπαράβατος δὲ ὅρος τῆς ἐταιρείας ταύτης ἔστω τὸ νὰ μὴ λαμβάνωσιν οἱ μέτοχοι τόκον, μείζονα τῶν τεσσάρων ἢ πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν μετοχικῶν κεφαλαίων αὐτῶν καὶ τὰ μὲν πραγματικὰ αὐτῆς κεφάλαια νὰ μὴ ᾖναι ἐλάσσονα τῶν πενήτηκοντα ἑκατομμυρίων· νὰ ἀρχίσῃ δὲ τὰς ἐργασίας τῆς, ἅμα πραγματοποιήσῃ τριάκοντα τοῦλάχιστον ἑκατομμύρια.

Τοιαύτη τις ἐταιρεία δύναται νὰ ἐκδώσῃ καὶ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἀριθμὸν τραπεζικῶν γραμματίων τριπλάσιον τοῦ πραγματικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου· ἅπαντα δὲ τὰ κεφάλαια αὐτῆς ἡ ἐταιρεία νὰ τοκίζῃ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΩΣ κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν γεωργίαν ἐπὶ ὑπόθηκην τὸ πολὺ ΔΙΠΛΑΣΙΑΣ ἀξίας γεωργικῶν κτημάτων μετὰ τόκον ἰσάξιον τοῦ τόκου, ὃν θὰ λαμβάνωσιν οἱ μέτοχοι ἐπὶ τοῦ μετοχικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου· μόνον δὲ, ὅταν μένωσιν ἀρχὰ χρήματα ἐν τοῖς ταμείοις τῆς ἐταιρείας, δύναται νὰ διαθέτῃ αὐτὰ μετὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης τόκον καὶ τὰς αὐτὰς ἐγγυήσεις καὶ ἀσφαλείας καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου ἢ τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἢ καὶ ὑπὲρ ἄλλης τινὸς κτηματικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἴσως ἐνταῦθα ἀντιτάξῃ τις τὸν ἐσχάτως ψηφισθέντα ὑπὸ τῶν βουλῶν περὶ τραπεζικῆς νόμον· ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ νόμος προσέβλεψε, νομίζομεν, καὶ περὶ συστάσεως γεωργικῶν τραπεζῶν. Ἄλλως δὲ οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ νόμος εἶναι ὑπέρτερος τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, καὶ σήμερον ἴσια ἴσια περὶ σωτηρίας πρόκειται, διότι ἂν ἀφῆθῃ ἡ Ἑλλὰς ὅπως ἔχει, φιδύμεθα μὴ οἱ μεταγενέστεροι ἐρωτῶσι περὶ αὐτῆς, ὅπως ἡμεῖς ἐρωτῶμεν σήμερον, π.χ. περὶ Ἀβδηρῶν καὶ περὶ Ἀβδηριτῶν.

Ἵποτιθεμένου λοιπὸν ὅτι κατ' ἀρχὰς τὰ πραγματικὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρείας ἔσονταί τριάκοντα ἑκατομμύρια, τὰ ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ χρήματά τῆς ἔσονταί ἐνενήκοντα ἑκατομμύρια. Οὐδεμίαν δὲ ἀνάγκην ὑπάρχει νὰ μένωσιν ἐν τοῖς ταμείοις τῆς ἐταιρείας χρήματα νεκρὰ, ἢ ἀντιπροσω-

πεύωσι τὰ γραμμάτια· διότι ταῦτα κάλλιστα ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τῶν ἐνυποθήκων γεωργικῶν κτημάτων, καὶ οἷα δὴ ποτε καὶ ἀνσυμβῶσιν ἐν Ἑλλάδι περιπέττειαι, οὐδεὶς θὰ θελήσῃ νὰ ἐξαργυρώτῃ τὰ γραμμάτια τοιαύτης γεωργικῆς ἐπιχείρας, τιμῆως διοικουμένης, διὰ τὸν λόγον ἐνδεχομένου κινδύνου αὐτῆς· ἄλλως δὲ οὐδὲν ἀσφαλέστερον τῶν γεωργικῶν κτημάτων ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὐδὲν συνειθέστερον τῆς καλῆς πίστεως.

** Ἐξόδα τῆς τοιαύτης ἐταιρείας.*

Διὰ τὸν τόκον τῶν τριάκοντα ἑκατομμυρίων τῶν μετοχικῶν κεφαλαίων	4,200,000
Δι' ἐξόδα διαχειρίσεως.	300,000
Δι' ἐνδεχομένης ζημίας καὶ ἄλλα ἀπρόβλεπτα.	500,000
	<hr/>
	2,000,000

** Ἔσοδα.*

Ἐκ τοῦ τόκου τῶν ἐνενήκοντα ἐν κυκλοφορίᾳ ἑκατομ.	3,600,000
Ἀφαίσεις ἐξόδων τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.	2,000,000
	<hr/>

Περίσσευμα καθαρὸν 4,600,000

Ἄπαν τοῦτο τὸ περίσσευμα μέχρι ὀβολοῦ νὰ δαπανᾷται εἰς τὰς πραγματικὰς καὶ τὰς μᾶλλον κατεπιγούσας ἀνάγκας τοῦ ἔθνους· καὶ αὕτη εἶναι ἡ μόνη πραγματικὴ εὐεργεσία, ἣν δύναται ἄνευ ζημίας οἱ εὐποροὶ νὰ πράξωσιν ὑπὲρ ἀγαθοῦ, νοσημονοστάτου, δραστηριωτάτου καὶ ἀναξιοπαθοῦτος ἔθνους.

Ἐκ τοῦ περισσεύματος δὲ τούτου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἐπειδὴ ἡ ἐπιχείρα οὔτε πρὸς τὰς ἐγγυητρίδας τοῦ μεγάλου ἔθνικοῦ δανείου Δυνάμεις ἔχει ὑλικὴν τινὰ ὑποχρέωσιν, οὔτε τὴν ἐθνοφυλακὴν δύναται νὰ ἐργασίῃ, διὰ τοῦτο τὸ ἐν ἑκατομμύριον πρέπει ἀφ' αὐτῆς νὰ δαπανᾷται κατ' ἔτος πρὸς κατασκευὴν ἀμαξωτῶν δημοσίων δρόμων καὶ γεφυρῶν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἅπασα ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ προικισθῇ μετὰ τὰς ἀναγκαιοτάτας τοῦλάχιστον δημοσίας ὁδοῦ καὶ γεφυρῶν· πιστεύομεν δὲ ἀδιστάκτως ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει δυσκολεῖσθαι νὰ παρέξῃ εἰς τὴν ἐτερίαν τὴν ἄδειαν, ἵνα ἀσχολήσῃ καὶ δαπανήσῃ τὰ περισσεύματά τῆς εἰς τοιαῦτα δημόσια ἔργα.

Τριακόσιαι χιλιάδες δραχμῶν μέχρι πεντακοσίων ἐκ τοῦ περισσεύματος τούτου νὰ δαπανηθῶσιν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους πρὸς προμήθειαν ἢ καὶ ἀγορὰν μιᾶς καταλλήλου ἐρημονήσου καὶ πρὸς κατασκευὴν ἐν κεντρικῇ ἐπιτροπῇ τοῦ Κράτους φυλακῶν. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ἀποπελάτισιν τοῦ κατασκευασθέντος ἡ ἐταιρεία νὰ ἀναλάβῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς εἶδος τι πολυετοῦς ἐργολαβίας τὴν διατήρησιν τῶν καταδικῶν· πιστεύομεν δ' ἐπίσης ἀδιστακτως ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει δυσκολεῖσθαι νὰ παρέξῃ εἰς τὴν ἐταιρίαν τὴν ἐργολαβίαν ταύτην, προκαταβαλ-

λοῦσα συνάμα κατ' ἔτος καὶ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐδαπάνη πρὸς διατήρησιν τῶν καταδίκων, καὶ παρέχουσα ἐπίσης τὴν ἀπαιτουμένην στρατιωτικὴν συνδρομὴν πρὸς φύλαξιν τῶν καταδίκων. Οὕτω δὲ ἡ μὲν Κυβέρνησις θέλει οἰκονομεῖ πλειοτέρους τῶν τριακοσίων στρατιωτῶν διότι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἤδη σύστημα τῶν φυλακῶν ἀμφιβάλλομεν ἂν ἀρκῶσι πρὸς φύλαξιν πάντων τῶν ἐν τῷ Κράτει καταδίκων πεντακόσιοι στρατιῶται. Συγκεντρουμένων δὲ ὅλων τῶν καταδίκων ἐν ἐνὶ καταστήματι, ἐν ἐρημονήσῳ κινὴ μάλιστα ἀνεγερθησομένῳ, ἀρκῶσι, νομίζομεν, ἑκατὸν ἢ διακόσιοι στρατιῶται καὶ ἐν ἡ δύο πολεμικὰ πλοίαρια πρὸς φύλαξιν αὐτῶν. Ἡ δὲ ἔταιρία, πλὴν τῆς ἄλλης ἀνυπολογίστου ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὠφελείας, ἣν θέλει παρέχει εἰς τὴν κοινωνίαν διὰ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, θέλει ὠφελισθαι καὶ αὐτὴ κατ' ἔτος πλείονας ἴσως τῶν ἑπτακοσίων χιλιάδων δραχμῶν διότι, ἐὰν εἰσαχθῶσιν αἱ τέχναι, ὡς εἴπομεν, εἰς τὰς φυλακὰς, καὶ ἐργάζονται οἱ κατάδικοι, οὗτοι μὲν θέλουσι διατηρησθαι ἀπ' ἑαυτῶν, ἡ δὲ ἔταιρία θέλει ἔχει καθαρὸν ὑλικὸν κέρδος τοῦλάχιστον ἅπαν τὸ ποσὸν, τὸ ὅποιον θέλει λαμβάνει κατ' ἔτος παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῶν καταδίκων· τὴν δὲ ὠφέλειαν ταύτην θέλει δαπανᾶ ἡ ἔταιρία εἰς ἕτερα κοινωφελῆ ἔργα.

Ἐκατὸν δὲ χιλιάδες δραχμῶν ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ πρώτου ἔτους πρέπει ἀφύκτως νὰ δαπανηθῶσι πρὸς τε ἐκπαίδευσιν νέων Ἑλλήνων, σπουδάζόντων ἐν Εὐρώπῃ ἀποκλειστικῶς τὰς κοινωφελεῖς τέχνας καὶ πρὸς ἀγορὰν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ διανομὴν ἐν Ἑλλάδι (ὅτε μὲν δωρεὰν πρὸς ἀμοιβὴν γεωργικῆς τιнос ἐπιδόσεως καὶ ἀριστεύσεως, ἄλλοτε δὲ καὶ ἐπὶ πληρωμῇ) τῶν εὐχρηστοτέρων καὶ κοινωφελεστέρων ἐν Εὐρώπῃ γεωργικῶν ἐργαλείων. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον, μηδεμιᾶς δαπάνης ἀναγκαίας οὐσῆς πρὸς κατασκευὴν καταστήματος τῶν φυλακῶν καὶ διατήρησιν τῶν καταδίκων, ἀλλὰ τοῦναντίον καὶ ὑλικῆς ὠφελείας προκοπούσης ἐκ τῆς διατηρήσεως τούτων, ἡ ἔταιρία δύναται καὶ πρέπει νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς καὶ εἰς ἄλλα σπουδαιότερα καὶ μεγαλειότερα ἔργα.

Ἀναλλοιώτου δὲ μένοντος τοῦ περὶ ὁδοποιίας, τοῦ περὶ σπουδῆς νέων καὶ τοῦ περὶ μεταφορᾶς ἐξ Εὐρώπης ἐργαλείων καὶ μηχανῶν προγράμματος σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἑξῆς.

Πρώτιστον πάντων θεωροῦμεν ἀναγκαῖον τὸ νὰ ἀσχοληθῇ ἡ ἔταιρία σπουδαίως πρὸς κατανάλωσιν τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη διότι ἐν μόνῃ σχεδὸν τῇ Ἀγγλίᾳ δαπανώμενης ἤδη ταύτης, καὶ αὐξήσεως μεγάλως τῆς περὶ αὐτῆς, ἐξέτασεν ἀπαισιμητῶς ἡ ἀξία τῆς ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐμάθαμεν εὐχαρίστως ὅτι συνέστησαν ἔταιρίαν καὶ οἱ καλλιερῆται τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος τῶν ἐταβρίων λοιπὸν ταύτην πρέπει νὰ βοηθήσῃ παντὶ σθένει καὶ ἡ μεγάλη ἔταιρία. Ἐν ἰσχυρῶν ἀπαιτεῖ ἐπίσης ὑπὸ τῆς συσταθησομένης ἔταιρίας καὶ ἡ ἤδη ὑ-

πάρχουσα ἀτμοπλοικὴ ἔταιρία. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τῶν πόρων αὐτῆς, πρέπει νὰ συστήσῃ διὰ λογαριασμὸν τῆς διάφορα οἰνοποιεῖα καὶ ἐλαιοτριβεῖα καὶ τυροποιεῖα εἰς διάφορα τοῦ Κράτους μέρη νὰ ἐνισχύσῃ παντὶ σθένει τὴν σκωληχτροφίαν καὶ τὴν ἐν τῷ τόπῳ μεταξουργίαν καὶ βαμβαουργίαν, ἵνα μὴ πωλῶμεν τὴν πρώτην ὕλην εἰς εὐτελεστᾶτας τιμὰς, καὶ ἀγοράζωμεν αὐτὴν μεταποιημένην εἰς μυθῶδεις ἀπίστευτον καθίσταται, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀληθέστατον ὅτι ἡ Ἑλλὰς καίτοι ἐξάγουσα βαμβάκια, καταναλίσκει ὅμως διὰ τὰ ἰστιοφόρα πλοιά τῆς μεγίστην ποσότητα χονδρῶν παραβοπάνων τὰ ὅποια ἅπαντα προμηθεύεται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς· τὰ πανία ἀραγε ταῦτα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατασκευάζῃ διὰ τῶν βαμβακίων τῆς καὶ διὰ τῶν καταδίκων τῆς ἡ Ἑλλάς, καὶ νὰ μὴ πληρῶνῃ βαρῦτατον φόρον εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν; Πρωτίστη φροντίς τῆς ἔταιρίας πρέπει νὰ ἦναι ἐπίσης καὶ ἡ βελτίωσις καὶ ἐνίσχυσις τῆς κτηνοτροφίας· ἔχομεν πολλὰς αὐτοφύεις καὶ δυνάμεθι εὐκόλως νὰ κατασκευάσωμεν διὰ τῆς τέχνης καὶ τὰς καλλιτέρας ἴσως τοῦ κόσμου νομάς, ἀλλ' ὅμως διατρεφόμεθα καὶ ὑπηρετούμεθα ἐκ τῶν ἀθλιεστέρων καὶ τῶν πλέον ἐκπεφυλισμένων ζώων. Ἐπὶ δύο μόνον ἔτη ἐὰν ἤθελεν ἡ Τουρκία νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ζώων ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἠθέλαμεν ἀναγκασθῆ νὰ νηστεύωμεν τοῦ κρέατος διαρκῶς, ὅπως νηστεύουσι παρ' ἡμῶν ἅπαντες οἱ εὐρωπαῖοι, οἵτινες εἰς μὲν τὰς ἑαυτῶν πατρίδας εἶναι συνειθισμένοι νὰ τρώωσι κρέατα παχύτατα, παρ' ἡμῶν δὲ ἀναγκάζονται νὰ τρώωσιν ἰσχνότατα.

Σύντονον φροντίδα πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἡ ἔταιρία καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκμεταλλεύσῃ ἅπαντας τοὺς λοιποὺς παντοσείδεις πόρους τοῦ ἔθνους· μόνη ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πολλῶν καὶ παντοειδῶν ἱαματικῶν ὑδάτων καὶ λουτρῶν τῆς Ἑλλάδος ἐδύνατο νὰ παρέξῃ εἰς μὲν τὴν ἔταιρίαν μυθῶδη ἴσως κέρδη· εἰς δὲ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἀκαταλόγιστον ὠφέλειαν ἱαματικὴν τε, ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι τὰ καλλίτερα καὶ τὰ πολυποικιλώτερα κατὰ τε τὰ ἱαματικὰ στοιχεῖα καὶ τὸν βαθμὸν τῆς θερμότητος ἱαματικῶν ὑδάτων, ἀλλ' ὅμως ὁ τόπος οὐχὶ μόνον σχεδὸν οὐδόλως ὠφελεῖται, ἀλλὰ τοῦναντίον, καθ' ὅς ἔχομεν θετικὰς πληροφορίας, δαπανᾶ κατ' ἔτος περὶ τὰς πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν πρὸς προμήθειαν ἱαματικῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς Γερμανίας· καὶ αὐτὰ τὰ ἀνωτέρας περιωπῆς πρόσωπα ὁσῆκας ἔχουσι ἀνάγκην ἱαματικῶν λουτρῶν, ἀπέρχονται εἰς Γερμανίαν, ἐνῶ διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων τῆς Ἑλλάδος ἐδύνατο τις νὰ σχηματίσῃ ἕνα μέγα πλοῦτος ἔθνη πλούτου. Ἔτερος δὲ τις ἐθνικὸς μόκλος, ὁποῦν ἐπὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν πρέπει ν' ἀποπειραθῇ τοῦλάχιστον ἡ ἔταιρία, εἶναι ὁ ἑξῆς.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν εἶναι ὅτι σύμπασα ἡ Ἑλλὰς δικαίως θεωρεῖται

ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀμπελότοπος, γνωστὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι ἅπασαι σχεδὸν αἱ σταφυλαὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ γλυκύτεραι καὶ ἡδύτεραι καὶ ἀρωματικώτεραι τῶν τῶν βορειοτέρων αὐτῆς σταφυλοφόρων εὐρωπαϊκῶν τόπων. Ἀλλὰ τοῦ πολυτίμου τούτου προϊόντος, πῶ ὅποιον στεροῦνται καθ' ὀλοκληρίαν πολλὰ ἄλλα πλούσια καὶ πολυπληθῆ ἔθνη, οὐδεμία γίνεται οὔτε ἐξαγωγή οὔτε κἂν ἐν τῷ τόπῳ διαρκῆς χρῆσις. Μόλις ἐπὶ ἓνα μῆνα ἢ ἐπὶ δύο ἔχομεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι, τοσοῦτον ἀφθόνους τῷ ὄντι τὰς σταφυλάς, ὥστε καὶ οἱ χοῖροι γέγονται τούτων ἔπειτα δὲ ἐκλείπουν καθ' ὀλοκληρίαν. Δὲν εἶναι ἄρα δυνατόν νὰ διατηρῶνται ἐπὶ πολὺ αὐταί; Δὲν εἶναι ἄρα δυνατόν καὶ νὰ ταξειδεύονται ὡς ἐμπορευμα; Τοιαῦται ἀπόπειραι ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις, καὶ ἂν μὴ συνέβαινον ἔκτακτά τινα περιστατικά εἰς τὸν ἀποπειραθέντα τὴν ἐπιχειρίσειν ταύτην, σήμερον ἴσως ἠθέλαμεν ἔχει πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν τὴν ἀπόπειραν δὲ ταύτην ἐπράξαμεν ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ ἂν μὴ ἐσηπόμεθα ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπὶ δύο ἔτη διότι διὰ πολιτικοῦ τινὸς ἄρθρου, προῖδομεν ὅσα δυστυχήματα συνέβησαν ἐσχάτως ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐξορκίσασμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ προλάβῃ ταῦτα, ἔαν μὴ λέγωμεν ἐσηπόμεθα ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ τοιοῦτον λόγον, ἴσως σήμερον ἠθέλαμεν πέμψῃ καὶ εἰς τὴν ἕκθεσιν τοῦ Λονδίνου νεαρὰς Ἑλληνικὰς σταφυλάς, καλῶς διατηρουμένας πρὸ ἐνὸς σχεδὸν ἔτους.

Σύντονον μέρημα νὰ καταβάλλῃ ἡ ἑταιρία καὶ πρὸς μετοικησιν γεωργῶν, κτηνοτρόφων καὶ τεχνιτῶν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἢ καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ πρὸς ἐντελῆ, ἄνετον, καὶ χρήσιμον ἀποκατάστασιν αὐτῶν ἐν αὐτῇ. Εἶναι δὲ σκληρὸν τὸ νὰ βλέπῃ τις σήμερον ἄπειρα καὶ Γάλλων καὶ Ἀγγλῶν, καὶ Γερμανῶν νὰ μετοικῶσι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Αὐστραλίαν, εἰς τὴν Καλλιφορνίαν, καὶ εἰς ἄλλα ἀπώτερα ἔτι τοῦ κόσμου μέρη, ὅπου τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς εἶναι ἄγνωστα, τὰ πάντα ξένα, ἓνα δὲ, καὶ ἰδίως τὸ κλίμα, τοῖς εἶναι κατάντικρυς πολέμια, εἶναι λέγομεν σκληρὸν, τὸ νὰ βλέπῃ τις καθ' ἑκάστην ταῦτα, καὶ τὸ νὰ μὴ βλέπῃ οὐδένα σχεδὸν γεωργὸν Εὐρωπαϊκὸν νὰ ἔλθῃ πρὸς ἀποκατάστασιν ἐν Ἑλλάδι, ὅπου καὶ κλίμα εὐκράεστερον καὶ θερμότερον τοῦ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος θέλει εὖρει, καὶ γῆν εὐφορωτάτην καὶ ἤθη ἡμερώτερα, καὶ συντομωτάτην πρὸς τούτοις καὶ εὐκολωτάτην ἀνταπόκρισιν θέλει ἔχει μετὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἔτι δὲ σκληρότερον εἶναι τὸ νὰ ἐνθυμηθῇ τις, ὅτι πολλὰ καὶ γεωργικὰ Ἑλληνικὰ οἰκογένεια, ἀποικίσασι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐν Ἑλλάδι, ἀκολούθως ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσωσι καὶ αὐτοὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Τουρκίαν, ἣν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπὶλέμησαν.

Μία τῶν κυριωδεστέρων φροντίδων τῆς ἑταιρίας μετὰ τὴν ὁδοποιίαν, τὴν διὰ παντὸς τρόπου ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῶν κοινωφελῶν τεχνῶν, καὶ τῆς ναυτικῆς εἶναι καὶ ἡ περὶ ἀποξηράνσεως

τῆς Κωπαίδος λίμνης, καὶ εἰ δυνατόν, ἡ περὶ χρησιμοποίησεως τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιβλαβῶν ὑδάτων εἰς τὰς ξηρὰς πεδιάδας τῆς Ἀττικῆς; ὦ! πόσων ἑκατομμυρίων ὠφέλειαν ἤθελε παρέξει ἡ ἑταιρία εἰς τε ἑαυτὴν, εἰς τὸ Κράτος, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἔαν ἐξετέλει τὸ Ἡράκλειον τοῦτο ἔργον! δι' αὐτοῦ ἤθελε μετασχηματίσει δύο ἀπεράντους πεδιάδας τῆς τε Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀττικῆς εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πολὺ καλλιτέραν ἴσως καὶ γονιμώτεραν καὶ αὐτῆς τῆς γονιμοτάτης γῆς τῆς Αἴγυπτου, τῆς ἀρδευομένης ὑπὸ τοῦ Νείλου ἐν ἄλλαις, δηλαδή, λέξεσιν, ἡ ἑταιρία διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἤθελε παρέξει εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν ἀληθῆ χρυσοφόρον Καλλιφορνίαν, καὶ ἤθελεν ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ διπλασιάσει ἴσως καὶ τριπλασιάσει τὰ μετοχικὰ αὐτῆς κεφάλαια. Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι μέγα, δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ὠνομάσαμεν αὐτὸ « Ἡράκλειον », ἀλλὰ πόσα ἄλλα ἀσυγκρίτως μεγαλείτερα τούτου ἐξετελέσθησαν καὶ ἐκτελοῦνται καθ' ἑκάστην ἐν Εὐρώπῃ; Εἶναι ἄρα τὸ ἔργον τοῦτο μεγαλείτερον τοῦ τῶν ὑποβρυχίων τηλεγράφων καὶ μάλιστα τοῦ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας προταθέντος ἄλλοτε ὑποβρυχίου σιδηροδρόμου, ὅστις βεβαίως ἤθελε γείνει, ἔαν προέκυπτεν ὕλική τις ὠφέλεια; Εἶναι ἄρα γε μεγαλείτερον τῆς διορύξεως τοῦ Ἴσθμοῦ τοῦ Σουέζ; καὶ εἰναι ποτε δυνατόν νὰ φοβώμεθα ὅτι μόνοι οἱ Ἕλληνες, οἱ κατ' ἐξοχὴν συνειδησμένοι ὄντες νὰ ὑπερνικῶσι τὰς δυσκολίας, καὶ νὰ γίνωνται ἀπὸ σμικρῶν σμικροτάτων μεγάλοι καὶ μέγιστοι, καὶ ἀπὸ πενήτων πενεστάτων, πλούσιοι καὶ βαθυπλοῦτοι, εἶναι, λέγομέν, ποτε δυνατόν νὰ φοβώμεθα ὅτι οἱ τοιοῦτοι Ἕλληνες θὰ ὀπισθοδρομήσωσιν ἐνώπιον τῆς δυσχερείας τοῦ ἔργου, ἀναλογιζόμενοι τὴν μεγάλην ἀναντιρρήτως παραγωγικότητα αὐτοῦ; ἔαν ἀναμνησθῶμεν τί ἦσαν τὸ πρῶτον καὶ τί ἐγένοντο ἔπειτα οἱ Ζωσιμάδαί, ὁ Καπλάνης, ὁ Σίνας, ὁ Βερναδάκης, οἱ Ράλλαι, οἱ Ροδοκανάκι, οἱ Τσοτίζαι, οἱ Σεικιάραι, οἱ Λασκαριδαί, ὁ Παπαγιάνης, καὶ πάντες σχεδὸν οἱ διαπρέποντες σήμερον καὶ μεταξὺ τῶν βαθυπλούτων, μεγαλεπιχειρηματικωτάτων καὶ μεγαλεπιβούλων εὐρωπαϊκῶν Ἕλληνες οὐδόλως πρέπει νὰ ἀμφισβῆλωμεν ὅτι οὐχὶ μόνον καὶ τὸ ἔργον τοῦτο θέλει ἐπιχειρήσει καὶ μετ' ἐπιτυχίας θέλει ἐκτελέσει μία τοιαύτη ἑταιρία, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἕτερα καὶ μεγαλείτερα καὶ δυσχερέστερα ἀρκεῖ μόνον νὰ συστηθῇ. Δυσχερῆ μὲν ἀλλὰ σπουδαίωτα ἔργα εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς ἡ διορύξις τοῦ Κορινθιακοῦ Ἴσθμοῦ, δι' ἧς συγκοινωνεῖ ἀμέσως τὸ Ἀδριατικὸν Πέλαγος μετὰ τὸν Αἰγαῖον σιδηροδρόμος, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν περάτων τῆς Πελοποννήσου, διατρέμων τὴν ἑταιρίαν καὶ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ συνδέων αὐτὴν μετὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καθὼς καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα τοιαῦτα τῆς ὁμοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ταῦτα; ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ὄθωνος; εἶναι μωρία τὸ νὰ ἐλπίζῃ τις παρ' αὐτῆς τοιαῦτα θὰ κυλῆται λοιπὸν τὸ ἔθνος αἰωνίως ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς διαφθορᾶς, ἣν ἐπιδαψιλεύουσιν ἀφθόνως εἰς αὐτὸ;

οὐχὶ βεβαίως. Καὶ πῶς; ἐπιτρέπεται ἄρα ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς διαθέσεως καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τῶν ἐξω-
 δημογενῶν; καὶ εἶναι ποτε δυνατόν ν' ἀγνωθῶσιν οἱ τελευταῖοι οὗτοι τὰ
 μέγιστα εὐεργετήματα, ἅπερ παρέσχον εἰς μὲν τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ἡ ἐ-
 ταιρία τῶν Ἰνδιῶν, εἰς δὲ τὸ Αὐστριακὸν ἡ τοῦ Λοῖδ ἑταιρία; καὶ δὲν
 παρέσχεν ἡ πρώτη εἰς μὲν τὴν Ἀγγλίαν ἑκατὸν εἰκοσιπέντε ἑκατομμύ-
 ρια ὑπηκόων Ἰνδιῶν, καὶ ἄπειρον πλοῦτον, καὶ ἀκατατάλογιστον δόξαν
 καὶ τὴν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαρκέσασαν καὶ σήμερον ἔτη ἀκμάζουσαν πρω-
 τοβουλίαν τῆς πατρίδος αὐτῶν εἰς τὰ συμβούλια καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν
 μεγάλων ἐθνῶν; καὶ τί ἦτο ἡ Ἀγγλία, παραβαλλομένη πρὸς τὴν σημε-
 ρινὴν ἔνδοξον καὶ τρισευδαίμονα κατάστασιν αὐτῆς, πρὸ τῆς συστάσεως
 τῆς ἑταιρίας τῶν Ἰνδιῶν; Καὶ τί ἦτο ἡ Αὐστρία πρὸ τῆς συστάσεως τῆς
 ἑταιρίας τοῦ Λοῖδ; δὲν εἶχε κηρυχθῆ αὕτη ἄραγε εἰς κατάστασιν χρεω-
 κοπίας; δὲν ἤθελε κατακερματισθῆ ἄραγε, ἢ ἴσως ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τοὺς
 γεωγραφικοὺς χάρτας, ἂν μὴ συνσταίνετο ἡ ἑταιρία αὕτη; καὶ δὲν εἶ-
 ναι αὕτη ἡ ἑταιρία ἥτις καὶ σήμερον ἔτι διατηρεῖ μεγάλιν τὴν πρὸ πολ-
 λοῦ ἐκπεπτωκυῖαν καὶ ἐτοιμὸν ἄρρον ἦδη οὔσαν Αὐστρίαν; Μόνοι ἄρα γε
 οἱ Ἕλληνες, οἵτινες διὰ μὲν τῆς ἀνδρίας τῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος εἰλυσαν
 τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀπὸ δυσμενεστάτου
 τὸ πρῶτον συμπαθέστατον καὶ ἀρωγὸν ἔπειτα· διὰ δὲ τῆς εὐφυΐας τῶν
 καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ καὶ ἰδίως ἐμπορικοῦ νοός τῶν, ἐκπλήττουσι
 σήμερον ἅπαντα τὸν ἐμπορικὸν κόσμον, διὰ δὲ τῆς τιμιότητός τῶν εἰλ-
 κυσαν τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἐντίμως καὶ ἐν βραχεὶ διαστή-
 ματι χρόνου θρησχυρίζομένου πλοῦτου αὐτῶν κατέστησαν οἱ μονοπῶλαι
 τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸ βαρόμετρον τοῦ ἐμπορίου πολλῶν
 μεγαλοπόλεων τῆς Εὐρώπης, μόνοι ἄρα γε, λέγομεν, οἱ Ἕλληνες θὰ στε-
 ρήσωσι κατὰ τὸν πατριωτισμὸν, ἐνῶ ἄχρι τοῦδε παρέσχον ἐκπληκτικώ-
 τατα τεκμήρια αὐτοῦ, καὶ θὰ διστάσωσι νὰ συστήσωσιν ἑταιρίαν, ἣτις
 πρῶτον μὲν τοῖς παρέχει ἀσφάλειαν τῶν κεφαλαίων αὐτῶν, δεύτερον δὲ
 τόκον ἴσως μεγαλείτερον τοῦ ἐν Εὐρώπῃ παρεχομένου ὑπὸ πολλῶν ἐλ-
 ληνικῶν κεφαλαίων, καὶ τρίτον ἐπαγγέλλεται τὸ μεγαλεῖον, τὴν εὐδαι-
 μονίαν, καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος αὐτῶν; Καὶ πότε ἄλλοτε ἐπεκα-
 λέσθη ἡ πατρίς τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν τέκνων τῆς καὶ ἀπέτυχε; Καὶ
 θὰ διστάσωσιν ὁ Σίνας, ὁ Βεναρδάκης, οἱ Ράλλαι, οἱ Ῥοδοκανάκι, οἱ
 Σεικιάραι, οἱ Σκαρραμαγκᾶ, οἱ Πετροκόκκινοι, οἱ Μαυροκορδάτοι, οἱ Λα-
 σκαρίδαι καὶ πάμπολλοι ἄλλοι νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ
 τὴν παῦσιν βεβαίως τῆς τυραννίας καὶ τῆς διαρροῆς, τὰ περισσεύοντα
 κεφάλαιά των διὰ τοιαύτην ἔθνοσωτήριον, ἀσφαλῆ καὶ ἐπιβωλῆ ἐπιχει-
 ρισιν; Μόνον ὁ Βεναρδάκης καὶ ὁ Σίνας ἢ καὶ ὁ μεγαλεπίβουλος Πα-
 παγιάννης, ἂν συνενωθῶσιν εἰλικρινῶς καὶ θέσωσι τὰς πρώτας βάσεις
 πρὸς σχηματισμὸν τοιαύτης τινὸς ἑταιρίας, ἡ ἑταιρία αὕτη θέλει καταρ-

τισθῆ ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι χρόνου, καὶ θέλει ἀρχίσει τὰς ἐπιχει-
 ρήσεις τῆς.

Περαιόντες δὲ τὸν λόγον εὐχόμεθα νὰ εἰσακουσθῆ ἡ ἀσθενὴς φωνή
 μας μόνον ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν, ἀδιαφοροῦμεν δὲ καθ' ὀλοκληρίαν περὶ
 τὰς λεπτομερίας· ἀπλοῦς μόνον πατριωτισμὸς καὶ καθῆκον πρὸς φί-
 λον μᾶς ἐνθαζρόνουσι νὰ γράψωμεν καὶ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, καί
 τοι οὐδέποτε ἀσχοληθέντας ἀποκλειστικῶς οὔτε περὶ τὰ ἐμπορικὰ, οὔτε
 περὶ τὰ οἰκονομολογικὰ· ὅ,τι ὅμως ἐξορκίζομεν τοὺς ὁμογενεῖς εἶναι τοῦ-
 το· πρῶτον μὲν νὰ ἀποφεύγωσι τοῦ λοιποῦ πᾶσαν ματαίαν ὑπὲρ τῆς
 πατρίδος ἐπίδειξιν· διότι εἶναι σκληρὸν τὸ νὰ θέλωμεν νὰ διαθρέψωμέν
 τινα, ἀπὸ πολλοῦ ἐντελῶς νῆστιν διαμέοντα, μὲ Ἀνανᾶς· δεύτερον δὲ
 νὰ μὴ ἐλπίζωσι τι ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος κυβερνητικοῦ συστήματος·
 ἂν μάλιστα εἰσακουσθῆ ἡ ἀσθενὴς ἡμῶν δέησις, καὶ συστηθῆ τοιαύτη τις
 ἑταιρία, καλὸν εἶναι αὕτη νὰ μὴ ἀναμίξη πολὺ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς
 τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν· διότι πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἀπεδείχθη,
 ὅτι ὅπου ἀναμιγνύονται καὶ αἱ πατριωτικώτεροι καὶ φρονιμώ-
 τεροι καὶ τιμιώτεροι τοῦ κόσμου Κυβερνήσεις εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις,
 ἐκεῖ αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται δὲν εὐδοκίμοῦσι· καὶ παράδειγμα τούτου φέ-
 ρομεν ἐξ ἐνός μὲν τὴν Ἀγγλίαν, ἐξ ἄλλου δὲ τὴν ἐν Πάτραις οἰνοποιη-
 τικὴν ἑταιρίαν· Ἐπὶ τέλους φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἑταιρία πρέπει νὰ ἐπιφυλά-
 ξη εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διανεμῆ μετὰ εἰκοσιπενταετίαν ἀπὸ
 τῆς συστάσεώς τῆς εἰς δύο ἴσας μερίδας τὸ καθαρὸν κέρδος ἢ περισσευ-
 μα· καὶ τὴν μὲν μίαν μερίδα νὰ ὠφελῆται αὕτη, πρέρχουσα εἰς ἑκα-
 στον μέτοχον πρὸς τῷ τόκῳ καὶ ἀνάλογον μέρισμα· ἢ ν' ἀγοράσῃ δι'
 αὐτῆς τὸ ἐθνικὸν δάνειον, καὶ οὕτω νὰ κατασταθῆ αὕτη ἡ δανειστρία
 τοῦ ἔθνους· τὴν δὲ ἐτέραν νὰ διαθέτῃ ὡς καὶ πρότερον ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.
 Μετὰ πεντηκονταετίαν δὲ ἀπὸ τῆς συστάσεώς τῆς ἡ ἑταιρία δύναται νὰ
 ἐπιφυλάξῃ εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ καρποῦται καὶ ἅπαν τὸ καθαρ-
 ρὸν κέρδος. Τότε δὴ τότε, ἢ μὲν Ἑλλάς, εἴμεθα ἐνδομύχως πεπεισμέ-
 νοι θέλει κατασταθῆ ἀληθῆς γῆ τῆς ἐπαγγελίας, εὐδαιμων, ἔνδοξος, με-
 γάλῃ καὶ ἰσχυροτάτῃ· οἱ δὲ μέτοχοι καὶ ἰδίως οἱ καθιδρυταί, πρὸς τὸ
 μέγα καύχημα ὅτι ἀνέδειξαν τοιαύτην τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, θέλουσι
 λαμβάνει καὶ μέρισμα πενταπλάσιον ἴσως καὶ δεκαπλάσιον τοῦ κατ'
 ἀρχὰς ὀρισθέντος τέσσαρα τοῖς ἑκατὸν τόκου. Ταῦτα δὲ πάντα θέλουσι
 γίνεαι ἄνευ τινὸς ἔστω καὶ τοῦ ἐλαχίστου κινδύνου τῶν κεφαλαίων, καὶ
 ἄνευ τινὸς ὑπὲρ τῶν μετόχων· διότι ἀμφιβάλλομεν ἂν πολλοὶ τῶν ὁ-
 μογενῶν λαμβάνουσι σήμερον τόκον τῶν ἐν Εὐρώπῃ εἰς διαφόρους ἐπι-
 χεῖρας· οἱ δὲ ἀναμενόμενοι χρημάτων αὐτῶν μερίζοντα τῶν τεσσαρῶν ἐπὶ
 τοῖς ἑκατόν. Οὐδὲν δὲ ἀσφαλέστερον τῶν ἑλληνικῶν γεωργικῶν κτημά-
 των, καὶ ἀμφιβάλλομεν ἐὰν ὑπάρχῃ τις ἀριβέστερος εἰς τὰς δοσοληψίας
 καὶ τακτικώτερος τοῦ γεωργοῦ Ἕλληνος, ὅστις καὶ σήμερον ἔτι καίτοι

ΙΑΤΡΟΒΙΒΛΙΟΤΗΤΟΣ
 ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

πληρόνων ἐνίοτε τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα τοῖς ἑκατὸν τόκον εἰς τὰ διὰ τὰς μικρὰς γεωργικὰς ἀνάγκας του δάνεια, καίτοι τῶν πάντων στερούμενος, καὶ σμικρὰ ἐκ τῆς γεωργίας ὠφελούμενος, σπανίως ὅμως δυστροπεῖ, καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ μὲ τὴν ἐνυπόθηκον γεωργικὴν περιουσίαν του τὰ χρέη του. Οὐδεὶς δὲ κίνδυνος ὑπάρχει τοῦ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἐπασχολήσῃ καθ' ὅσον προσημνημονεύσαμεν τρόπον, ἢ ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι, ὅσα καὶ ἂν ἤθελεν ἔχει ἑκατομμύρια. Τὰ πάντα δυστυχῶς σήμερον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῆς ὀξυνοίας, τῆς δραστηριότητος, ἢ καὶ αὐτῆς τῆς μεγαλοφυΐας σήπονται, καὶ μόνον κεφάλαια, τιμῆαν Κυβέρνησιν καὶ καλὴν θέλησιν ἀπαιτοῦσιν, ἵνα γείνωσι παραγωγικώτατα, καὶ ἵνα ἐκπληθύνωσιν οἱ Ἕλληνες καὶ αὐτὸς οὐχὶ μόνον τὴν βάρβαρον Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν προσέτι τὴν πεφωτισμένην Δύσιν, ἢ καὶ ἅπαντα τὸν κόσμον διὰ θαυμάτων, ἂν οὐχὶ μεγαλύτερων, τοῦλάχιστον ὅμως ἐφαιμίλλων τῶν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν προγόνων. Ὡς ὅποση δόξα καὶ οἷα ἀθανασία προσδοκᾷ τοὺς μέλλοντας νὰ ἐπιχειρήσωσι πρῶτοι, καὶ ἐκτελέσωσι τοιοῦτόν τι σχέδιον, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης αὐτῶν ὑλικῆς ζημίας, ἢ μάλιστα καὶ μὲ ὠφέλειαν ἀνυπολόγιστον.

Διακρούσης τῆς τυπώσεως τοῦ ἀνά χεῖρας ὑπομνήματος ἀνέγνωμεν μετὰ συγκινήσεως ἐν τισιν εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσιν εὐμενεῖς ἐπικρίσεις τοῦ πρώτου ἡμῶν ὑπομνήματος· τὰς κρίσεις ταύτας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου θέλομεν δημοσιεύσαι διὰ τοῦ τρίτου ἡμῶν ὑπομνήματος. Συνάμα δ' ἐλάβομεν καὶ συγχαρητήριον ἐπιστολὴν πολυτίμου τινὸς φίλου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς.

Ὁφελούμαι δὲ περιστάσεως ταύτης, ἵνα προσέσω ἐνταῦθα παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἀβούτ δημοσιευθέντων διὰ τοῦ συγγραφέου αὐτοῦ « ἡ Σύγχρονος Ἑλλάς » (La Grèce contemporaine) καὶ ἑτέρας τινὰς κρίσεις τοῦ Κόμητος Καρλέιλ, πρῶην ἀντιβασιλέως τῆς Ἰρλανδίας.

« Ὁ Ὅθων λέγει ὁ Κ. Ἀβούτ, οὐδέποτε ἐσυγχώρησε τὴν ὑπαρξίν δικαστηρίων ἀνεξάρτητων ἐν Ἀθήναις, ἐπειδὴ δὲν ἀνέχεται τὸ ἰσόβιον τῶν δικαστῶν. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ σύνταγμα καθιέρωσε τὸ ἰσόβιον τῶν δικαστῶν· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς Ὅθων ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑφαρπαγὴν τοῦ συντάγματος, ἠσχολήθη ν' ἀνακτήσῃ τὸ ὑφαρπαγέν. Εἶναι λοιπὸν ἀπόλυτος κύριος εἰς τὸ Κράτος τοῦ. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Ὅθων δὲν ἀγαπᾶται. Οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε θέλουσι συγχωρήσει τὸ θρησκευμα καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ

» Ὅθωνος, καὶ ἂν οὗτος ἦτο ὁ καλλίτερος καὶ νοημονέστερος βασιλεὺς » τοῦ κόσμου. » (1).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 36 τοῦ συντάγματος ὁ Βασιλεὺς ὤρκισθη νὰ προστατεύῃ τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων.

Πόσον ὅμως πιστῶς ἐτήρησε καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς ὅρκους τοῦ Ὅθων δὲν εἶναι τοῦ παρόντος χρόνου νὰ ἐξετάσωμεν ἐν λεπτομερείᾳ. Ὅθεν ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὸ ἐξῆς, περιστατικόν.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος διαιρεῖται εἰς 25 ἐπισκοπὰς ἐρθοδόξων. Ἐν ἧ δὲ ἅπαν τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἔβριθε καὶ βρίθει ἐπισκόπων τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, ὁ Βασιλεὺς, μὴ διορίζων ἐπισκόπους ὀρθοδόξους πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποθησκόντων, περιώρισε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς τρεῖς μόνους· καὶ οὐδέποτε ἴσως ἤθελε πληρώσει τὰς ὑπὸ τοῦ θανάτου κενωθείσας θέσεις, ἐὰν μὴ ἐβίαζεν αὐτὸν εἰς τοῦτο ἡ ἀπόπειρα ἐπαναστάσεως τοῦ Μοναχοῦ Παπουλάκου.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐδανείσθη ὁ Ὅθων, νομίζομεν, ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. διότι καὶ εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Οὐγγρίας ὑπῆρχον ὁκτὼ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι. Ἡ δὲ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις, μὴ διορίζουσα νέους πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν θνησκόντων, περιώρισε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς τρεῖς μόνον, καὶ μόλις μετὰ τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1849 ἐπέτρεψε τὸν διορισμὸν νέων. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ Αὐστρία κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους προσπαθεῖ ν' ἀποπλύνῃ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ τὸ ἐξοχὸν πνεῦμα τοῦ Ὅθωνος εἶναι πάντοτε ἔτοιμον νὰ συλλέξῃ πᾶν δυσώδες Αὐστριακὸν βράκος καὶ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸ ὡς ἔνδυμα δόξης.

Περὶ δὲ τῆς ξενικῆς καταγωγῆς τοῦ Ὅθωνος δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἰπώμεν πολλά, διότι δὲν βλέπομεν κατὰ τί ἠδύνατο νὰ βλάβῃ αὐτὴ τοῦ Ἑλλήνας, ὥστε νὰ μὴ τὴν συγχωρήσωσι. Μήπως ὑπάρχει μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων σπουδαῖός τις ἀντίζηλος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου; καὶ ὑπάρχει ἄρα Ἑλληνας τις, πρεσβεύων, ὅτι καὶ ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ ἔχῃ Ἑλληνικὴν καταγωγὴν; ἀλλὰ πόθεν προέρχεται ἄρα γε ἡ ἀπάτη αὐτῆ τοῦ Κυρίου Ἀβούτ; Οἱ Ἕλληνες ἄρ' ἄγε δὲν συγχωροῦσι τὴν ξενικὴν καταγωγὴν τοῦ βασιλέως των, ἢ τὸναντίον; ἄς συμβουλευθῶμεν περὶ τούτου αὐτὸν τὸν Κύριον Ἀβούτ. « Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασιλίσσα λέγει ὀλίγον » κατωτέρω ὁ Κύριος Ἀβούτ, ὁμιλοῦσι λίαν καθαρῶς μάλιστα, τὰ Ἑλληνικά· » ἀλλ' ἡ καρδιά των εἶναι Γερμανικὴ (ἀνάγνωθι μᾶλλον Αὐστριακὴ)· οἱ » δ' Ἕλληνες γινώσκουσι καλῶς τοῦτο. Ἡ Βασιλίσσα ἀρέσκειται μὲν ἐν » Ἀθήναις, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τ' ἀρεστότερα πάντων τῶν ἐν αὐταῖς εἶναι » τὰ Βασιλικά ἀνάκτορα, οἱ Βασιλικοὶ κῆποι, οἱ Βασιλικοὶ ἵπποι, ἢ » Βασιλικὴ ἐπαυλὶς, καὶ πᾶν πάντων οἱ χαριστιμοὶ, τοὺς ὁποίους εὐχαριστοῦντες δεχεται, ἀπερχομένη τὰς ὁδοὺς· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀγαπᾷ μὲν τὸν

(1) ἰδὲ ἡ Σύγχρονος Ἑλλάς ὑπὸ Ἀβούτ σελ. 231,

» Βασιλικὸν θρόνον, ἀλλ' ἤθελεν ἀγκυπῆται κάλλιον τὸν Αὐτοκρατορικόν
 » καὶ οὐδόλως ἀγαπᾶ τὸν λαὸν του. Εὐχαρίστως συγχωρεῖ τὰ ἐγ-
 » γλήματα, ὅταν δὲν ἔπαθεν αὐτὸς ἐκ τούτων· ὁσάκις δὲ τοῦ καταγγέ-
 » λεται δολοφόνος τις ἢ κλέπτης νομίζει, ὅτι τὸν δικαιολογεῖ, λέγων,
 » εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὸν θρόνον μου. (1)

Κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν ὁ Κ. Ἀβούτ ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ
 καὶ ἐπὶ πρᾶξιματι, ὁμιλῶν μετ' ἐμφάσεως ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ
 συγγράμματί του « τὸ ζήτημα τῆς Ῥώμης » περὶ αὐξήσεως τοῦ πλη-
 θουςμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀναγνωρίζει μὲν τὴν γονιμότητα τῆς Ἑλληνικῆς
 φυλῆς, ἀλλ' οὐδόλως τὴν καλὴν διοίκησιν αὐτῆς.

Ὁ δὲ πρῶτον Ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας κόμης Καρλαίλης ἐν τῇ ἐφη-
 μερίδι τῇ ἐπιγραφομένῃ « αἱ Τουρκικαὶ καὶ Ἑλληνικαὶ θάλασσαι » κτ-
 » ρύττει ὅτι « ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος εἶναι ἡ ἀνικαρω-
 » τέρα καὶ κακοηθεστέρα καὶ πρὸ πάντων ἡ πλέον περιφρονητέα πάσης
 » ἄλλης κυβερνήσεως, ἣν ἔθνος τι κατεδικάσθη ποτὲ ν' ἀνεχθῆ· « as the
 » most inefficient, corrupt, and above all, contemptible with
 » wich a nation was ever cursed. (2).

Τὸ νὰ φέρῃ λοιπὸν τις φουστανέλαν οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἔγεινεν ἐκ
 καρδίας Ἑλλην' ἀλλὰ μόνον ὅτι ἔγεινε τοιοῦτος δι' ἐνὸς βράκου (παλαι-
 οπάνου) διότι καὶ πολλοὶ ἀρναοῦται τοῦρκοι φοροῦσι φουστανέλαν καὶ
 καμαρώνουσιν ἐπ' αὐτῆς. Ἄλλως δὲ τόσον ἀντιπαθητικὸν εἶναι εἰς αὐτὸν
 τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα, καὶ τοσοῦτον περιφρονεῖ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ὅπερ τὸν
 ἀνέδειξε κατὰ τι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὥστε περιοθεύων κατὰ τὸ 1859
 εἰς τὴν Γερμανίαν, διὰ νὰ ὑβρίσῃ τὸ ἔθνος καὶ νὰ τοῦ ἐνθυμήσῃ τὴν κατὰ
 τὸν μεσαιῶνα κατάκτησιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἐτόλμησε νὰ
 τιτλοφορηθῆ καὶ ὡς κόμης τῶν Ἀθηνῶν.

Περιστοιχιζόμενος δὲ ὑπὸ ξένων ἰδιαιτέρων συμβούλων, ἀφωσιωμέ-
 νων εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ ἔχων ὡς πνευματικὸν του ἕνα τετραπερασμέ-
 νον Ἰησοῦτην, ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ὁποῦ οὐδὲν γίνεται ἐν Ἑλ-
 λάδι, προδίδει, νομίζομεν, τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους· δεχόμενος δὲ πάν-
 τοτε εἰς ἐμπιστευτικὰς συνεντεύξεις τὸν πρέσβυν τῆς Αὐστρίας καὶ τὸν
 ἀναπόσπαστον αὐτοῦ ἀκόλουθον πρέσβυν τῆς Βαυαρίας, εἰσάγει, οὕτως
 εἰπεῖν, τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς τοῦ τείχους. Ταῦτα λοιπὸν μόνον δὲν δύνανται
 ποτὲ νὰ λησμονήσωσιν οἱ Ἕλληνες τοῦ Ὁθωνος καὶ οὐδόλως τὸ θρήσκευ-
 μα καὶ τὴν καταγωγὴν.

Τραχύτητάς τινὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου θέλουσιν τὰς ἀποφύγει εἰς
 τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΓΡΟΝΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

(1) ἴδ. αὐτόθι σελ. 358.

[2] ἴδ. Diary in Turkish and greek waters by the Earl of Carlyle P. 208.

